

Немачка 2,50 DEM, Француска 4,50 FRF, САД 1,25 USD, Швајцарска 1,80 CHF, Шведска 8,40 SEK, Аустрија 13,00 ATS, Грчка 180 GRD

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВНИК

12. I 1990. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LII • 7 ДИН. • БРОЈ 1985

ЏЕРЕМАЈА У ЕПИЗОДИ

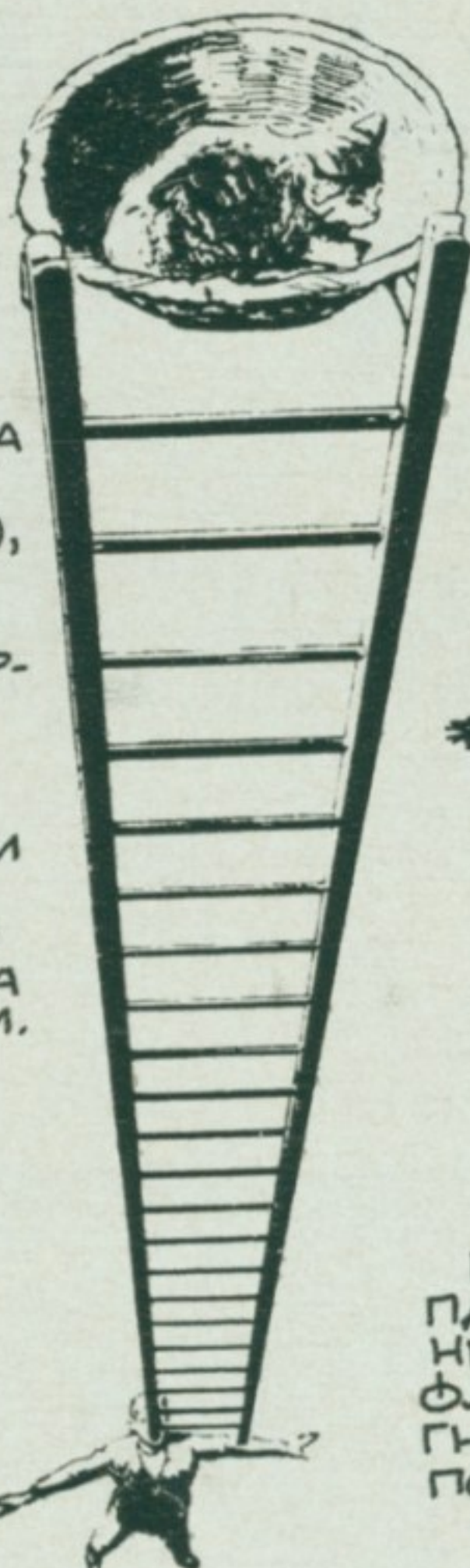
ПУН ПОГОДАК

Фирма

Веровати или не!

БОБ ДОЦА-УЕР

УЧИТЕЉ ИЗ СЕАД РЕПИЦА У ДРЖАВИ АЈОВА (САД), МОЖЕ ДА ДРЖИ НА БРАДИ МЕР-ДЕВИНЕ ВИСОКЕ 7,30М НА ЦИЈЕМ СЕ ВРХУ НАЛАЗИ КОРПА СА МАЧКОМ.

КАМЕНИ МОСТ

ПРЕКО РЕКЕ ЛЕБЕН У ЛИБАНУ ГРАДИТЕЉСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.

МЕКСИЧКИ КОЛИБРИ

ГРАДИ ГНЕЗДО ОД ПАУКОВЕ НИТИ И БИЉНИХ ВЛАКАНА, А КАМУФЛИРА ГА МАХОВИНОМ. ГНЕЗДО ЈЕ ВЕЛИКО КАО ПОЛОВИНА ЉУСКЕ КОКОШИЈЕГ ЈАЈЕТА.

ДРЖАВНА ЗАСТАВА НОРВЕШКЕ

ЈЕДНА ЈЕ ОД НАЈСТАРИЈИХ НА СВЕТУ - НИЈЕ СЕ МЕЊАЛА ВЕК ВИШЕ ОД 700 ГОДИНА.

ЖЕНЕ

ИЗ ОАЗЕ БУРАЈМИ ИЗ САУДИЈСКЕ АРАБИЈЕ НОСЕ НЕОБИЧНЕ МАСКЕ ЗБОГ КОЈИХ ИЗГЛЕДАЈУ КАО ДА ИМАЈУ КЉУН ПТИЦЕ ГРАЂАНИЦИ.

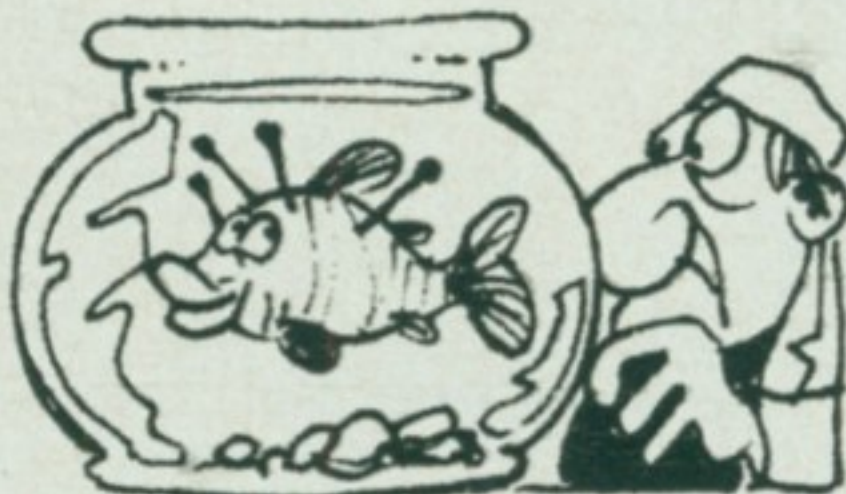
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● љубитељи тропског растиња у Чехословачкој постижу изванредне успехе: у својим становима гаје банане, кокосов орах, папају, поморанце, а један од њих чак је натерао мангово дрво, ко-

је у постојбини нарасте и до 30 метара, да у саксији донесе плод.

●●● акупунктуром могу да се лече и људи и животиње. Двојица специјалиста ове методе древне кинеске медицине, са Калифорнијског универзитета, применили су своје знање на 12 златних ри-

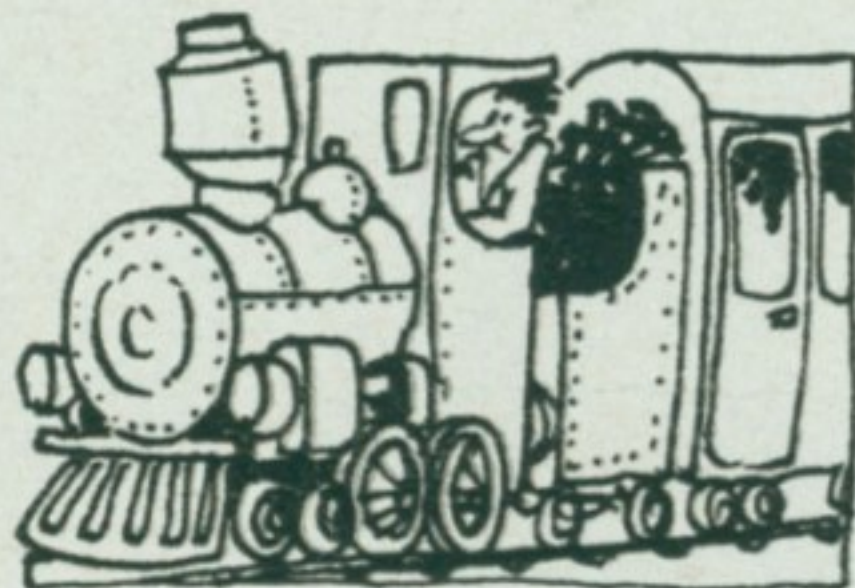
бица које су биле пуне краста и почеле да губе крљушт. После одређеног времена, али и „боцкања“, рибице су поново живнуле и оденуле се у своје светлуцаве одоре.

●●● у Великој Британији почео је да излази први на свету часопис који претплатницима стиже помоћу теле-

факса - читалац поседује пријемник који личи на малу копир машину и притиском на дугме извлачи лист по лист док се часопис не употпуни.

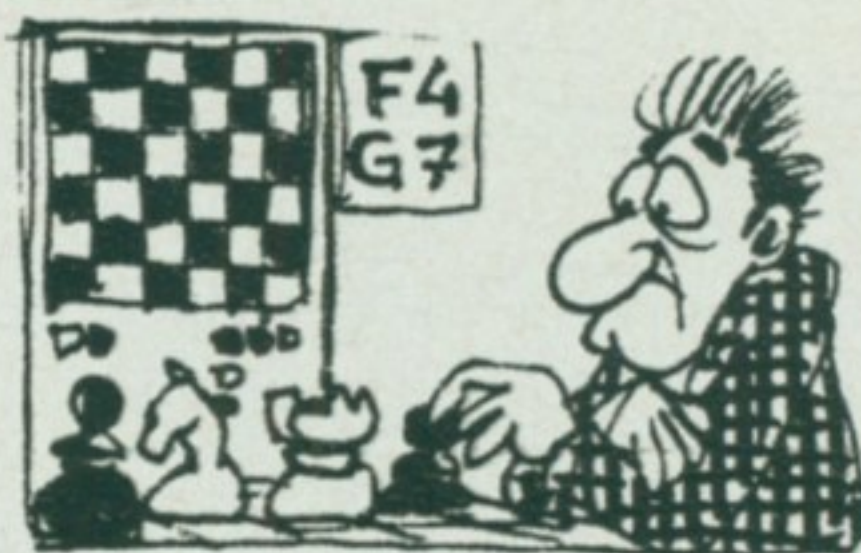
●●● после двогодишњег прекида опет је у саобраћају воз који на пруги уског ко-

лосека повезује места Јалпаигури и Дарјелинг у западном делу Бенгала. Овом возу, кога Индијци од милоште зову „играчка“, потребно је око осам часова да би превалио раздаљину од 85 километара, прешао преко

550 мостова и попео се уз падине Хималаја на надморску висину од 2185 метара.

●●● у Сједињеним Државама направљен је шаховски компјутер који има „мозак“

међународног велемајстора. У стању је да у једној секунди цени око 700 могућности за следећи потез.

●●● данас у свету има два пута више бицикла него аутомобила - 800 милиона.

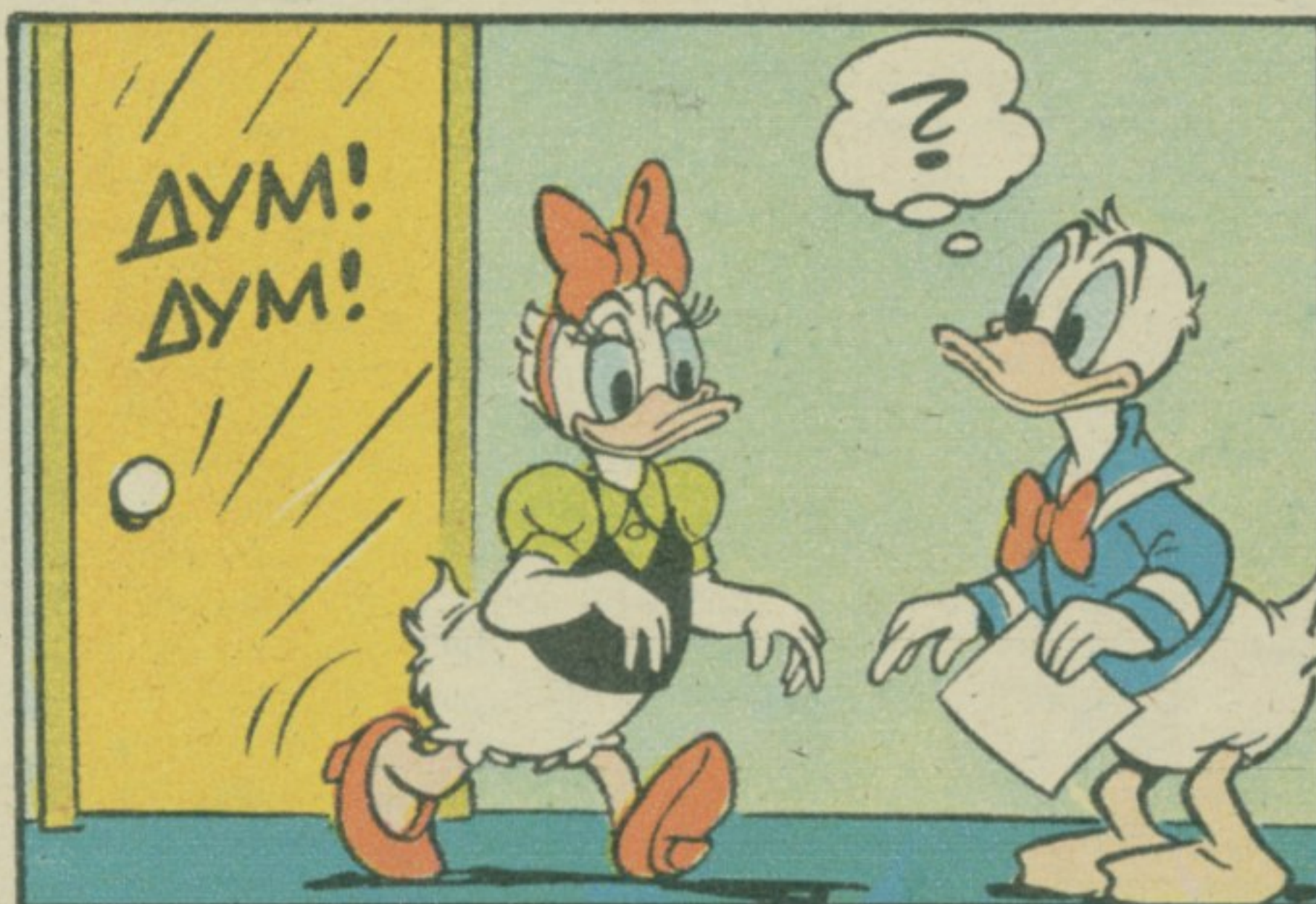
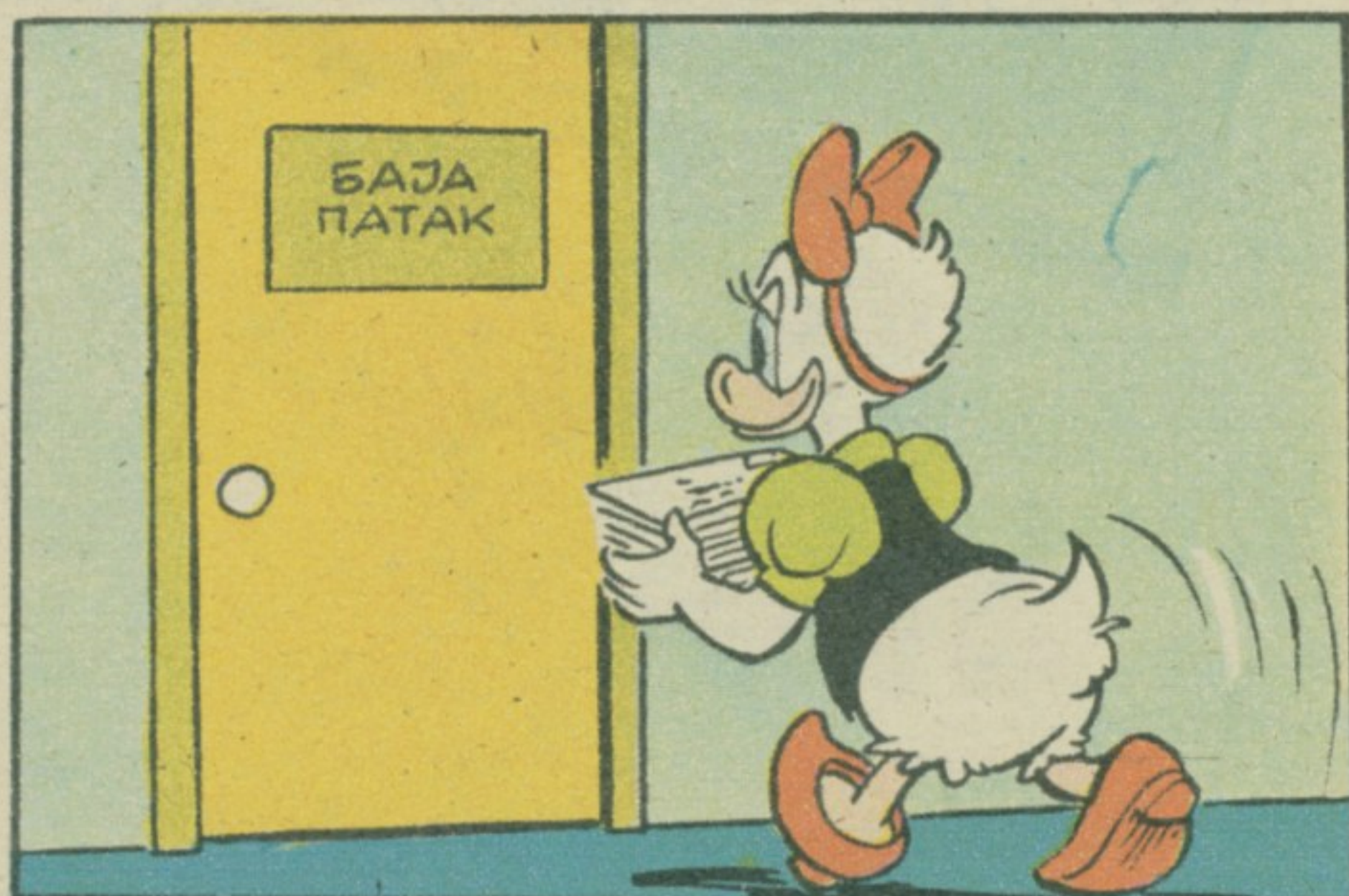

Илустровао: Зоран Петковић-Петко

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЗАШТО ЈЕ КОШТАНА

ТУЖИЛА БОРУ

ДАЈЕМ СЛАВУ ЗА ПАРЕ

Оптужба је била врло јасна: да Коштана свој живот није испричала писцу, он „не би могао то дело исисати из својих прстију“. Тако је почео спор дотад незабележен у нашој књижевности

Велики песник младости, љубави, пролазности живота и људске трагике, Бора Станковић имао је изузетну способност да забележи већ виђено и доживљено. За готово све личности његове писане речи постојали су прототипови. Неки, чак, и под својим правим именом. И Митке, и Коштана, и Хаџи-Тома, и Арса, личности из драме „Коштана“, отети су из живота Врања, и то управо под тим именима и надимцима.

У тексту који следи биће речи о Коштани о којој је књижевни критичар Јован Скерлић забележио и ово: „Та мала Циганка има немирну, осетљиву, упечатљиву душу уметника“ и њеном спорењу са својим литерарним оцем.

Здрав сам а болан

У време док је Бора Станковић учио гимназију, цело Врање је било залуђено Коштаном, њеном игром и песмом. Чак је и разуздани краљ Милан Обреновић, обилазећи новоослобођене крајеве, пожелео да је види и чује. И младо и старо, потискујући све овоземаљске бриге, хрлило је према њеном гласу и стасу. Чинило се да је Врање само живело за и због девојке чије је крштено име било Малика.

Чак је и један наш тада врло угледан дневник сматрао за потребно да је представи цењеном читаљству:

„Волели су је сви, окупљали се око њене песме, просипали Врањанци новац и такмичили се ко ће пре освојити њене симпатије. Многе младе жене биле су запостављене и тиме довођен и сам брак у питање. Стога су се једног дана скупиле и пошле у срез са захтевом да се Коштана силом некоме дадне или протера из Врања...“

Уз њену песму највише је лумповао и брдо дуката јој

даривао угледни газда Димитрије-Митке Стајић.

Све је то отворених очију пратио млади гимназијалац Бора Станковић. Упијао сваку реч и сваки звук. Неколико година касније објавиће „Коштану“ и у њој онај чувени Миткетов монолог:

„Песма је моја голема: Како мајка сина имала, чувала, ранила. Дан и ноћ само њега гледала. Што на сина душа заискала, све мајка давала, а син – болан! Пораснаја син. Дошла снага, младост... Дошле башче, цвеће, месечина. – Замирисале девојке!... Син полетеја. Све што искаја, све имаја. Хатови, пушке, сабље, жене... Коју девојку није погледаја, само њојне косе неје замрсија и уста целиваја. Ниједна му не одрече, ниједна га не превари, а он све ги целиваја, све вараја и – болан, болан бија. Болан откако се родија. – То сам ја!... Па од т'ј бол, јад, – дерт ли је, проклетија ли нека – ево на ногу гинем. Идем, пијем, лутам по мејане, дерт да заборавим с'н да ме увати. А с'н ме не ваћа. Земља ме пије... Ноћ ме пије... Месечина ме пије... Ништа ми није, здрав сам, а – болан...“

Димитрије-Митке Стајић умро је по својој вољи, убио се. Коштана је доживела другачију судбину.

Два сина и деветоро унучади

По свој прилици, среске власти у Врању нису олако могле да пређу преко ултимативног захтева већ помињане групе жена које су тражиле да се Коштана силом уда или протера из Врања. Девојка „сва саткана од поезије, поезије врањске ноћи и месечине“ морала је да се са родитељима пресели у Врањску Бању.

Песме и дерта и даље је било. Врање се преселило у оближњу Бању. Свирач Демиран је, много година касније, сведочио Ђорђу Поповићу овако:

– Коштанче, комшика ми је била. Седела је, ево, у ову кућу прекопута. Са њом сам свирао. А онда кад запоје и заигра, да ти је четири очи, па да је се не нагледаш. Старац један у нашу маљу ће да умре, а Коштанче оће да види. Бре, ћути, душа ће ти испадне, казују му а он оће...

Кафеџијин син Мита Гаџе не само што је у Бањи наследио

Миткета, него је желео Коштану да ожени. Она се, међутим, удала за Максута Р. Ајдиновића, бањског фијакеристу. Хроничари су забележили да је у овом браку изродила два сина а потом одгајила деветоро унучади. До првог светског рата јунакиња Станковићеве драме живела је сасвим пристојно.

У међувремену су глумице

које су је играле плениле публику по васцелој земљи Србији. Само се о Коштани зборило. А њој лепо, посебно кад јој читају престоне новине. (Сама није умела, била је неписмена.) Онда је у Врањску Бању, 1921. стигао Бора Станковић у друштву тада чувене глумице Драге Спасић која је, играјући Коштану, хтела и да се упозна са њом.

Срећи остареле Малике, некад Коштани, нигде краја. Лепо су се дружили, уважавали...

У игри и посланик

Драгољуб Влатковић, писац књиге „Суђења српским писцима“, ископао је да се баш некако у то време појавила сензационална вест да

загребачки књижевник Милан Беговић преговара с неким америчким продуцентом да се „Коштана“ откупи и сними за филм. Изгледа да је жену која је свилене шалваре морала да замени окрпљеним блузама и избледелим огртачем и која је живела у сиромашној кућици покривеној ћерамидом и сламом највише погодила вест да ће Станковић за „Коштану“ добити баснословну суму – тадашњих милион динара.

Тако је и почео спор, дотад незабележен у историји наше књижевности: лице тужи писца! Коштана је, по наговору мужа и људи којима писац није био баш драг, тужила Бору Станковића да зарађује на њој, и он и многе позоришне касе. Главни аргумент некадашњој Коштани био је да – уз помоћ сведока – може да докаже да „писцима (Станковићу и глумици Спасић) нисам изишла у сусрет и образ-

прикаже у корист „модела“. Писац, љут и увређен, одбија такву нагодбу.

Сумњиви кестен

Станковић није могао да отрпи оно што је све време несвакидашње оптужбе објављивано по новинама и изјављује „Политици“, поред осталог, и ово:

„Коштану, после мог сећања из детињства о њеној игри и певању по свадбама, први пут сам видео у Врањској Бањи, кад се „Коштана“ већ играла у Народном позоришту. Сва њена причања о њеним доживљајима састојала су се у томе да је частим ракијом, а од моје жене, затим г-ђе Спасић и женске публике, да извуче који пар чарапа и коју реклу. Да она зна, по причању њених савременика, зашто су је прозвали Коштаном (кестен), одрекла би се тог надимка, а још мање би тражи-

БОРИНО ВРЕМЕ

Ђорђе Поповић, аутор књиге „Љубави српских писаца“, овако описује врање с краја прошлог века:

„Турци отишли, дошла слободија. Врање живнуло. Баште лепше миришу. Симити код фурунџија некакс слађи. Вода у амамима топлија. Фењери по целу ноћ светле крај чесама и пред механама. У њима дерт, песма, зурле, тупани, чочекиње.

А тек Митке, пуштахија, он се луд и родио...

Куће са докситима. Дућани на ћепенцима. Ашчине пуне јаких, масних јела у бакарним тепсијама. У подрумима бачве са старим вином. Хације, пандури, музиканти, Божићи и Ђурђевдани, таванице изрешетане куршумима, љубави...

Овај и овакав свет сачекао је рођење Боре Станковића, првог пролећног дана 1876. Доцније га он пренео у историју српске књижевности. Исписао роман „Нечиста крв“, приповетке „Стари дани“, драме „Ташана“. Врање скрио и сачувао међу корицама памћења.

Илустровао: Брана Јовановић

ложила ток мога живота, тврдим и подвлачим да тај комад Коштана не би ни постојао“.

Подразумева се да су многе новине тужбу остареле Циганке схватиле и пренеле као својеврсну вест. У игру се укључио и тадашњи посланик за врањски округ Влајко Коцић, свестан да је сваки глас добродошао и да, да би био поново биран, мора да узме у „заштиту“ све своје бираче.

Случај је прерастао у аферу и, како то обично бива, користе се и најнижи ударци те Коштана – уз помоћ својих саветника – на видело износи не баш најбоље држање Боре Станковића под аустријском окупацијом за првог светског рата. Влајко Коцић, неизбежна личност у овом случају, чак предлаже Бори Станковићу да се једна представа у Народном позоришту

ла лажно уверење да је она била тај кестен...”

Јавност се, како то обично бива у оваквим случајевима, поделила. Неки су жалили Коштану и осуђивали писца, други су све то сматрали уједурмом која не користи ни моделу ни њеном аутору. Ко зна како би се читав случај окончао да Бори Станковићу, после обиласка завршних припрема у Народном позоришту у Београду за драму „Ташана“, није изненада позлило. Умро је неколико дана касније, 21. октобра 1927. Лице које је припомогло да настане „Коштана“ више није имало с ким да се спори. Умрла је 1945. и сахрањена на гробљу у Врањској Бањи.

Драма „Коштана“ и данас се, двадесет година после првог извођења, игра на сцени Народног позоришта у Београду.

П. Милатовић

Цак алата у
једном перорезу

БЕЛИ КРСТ

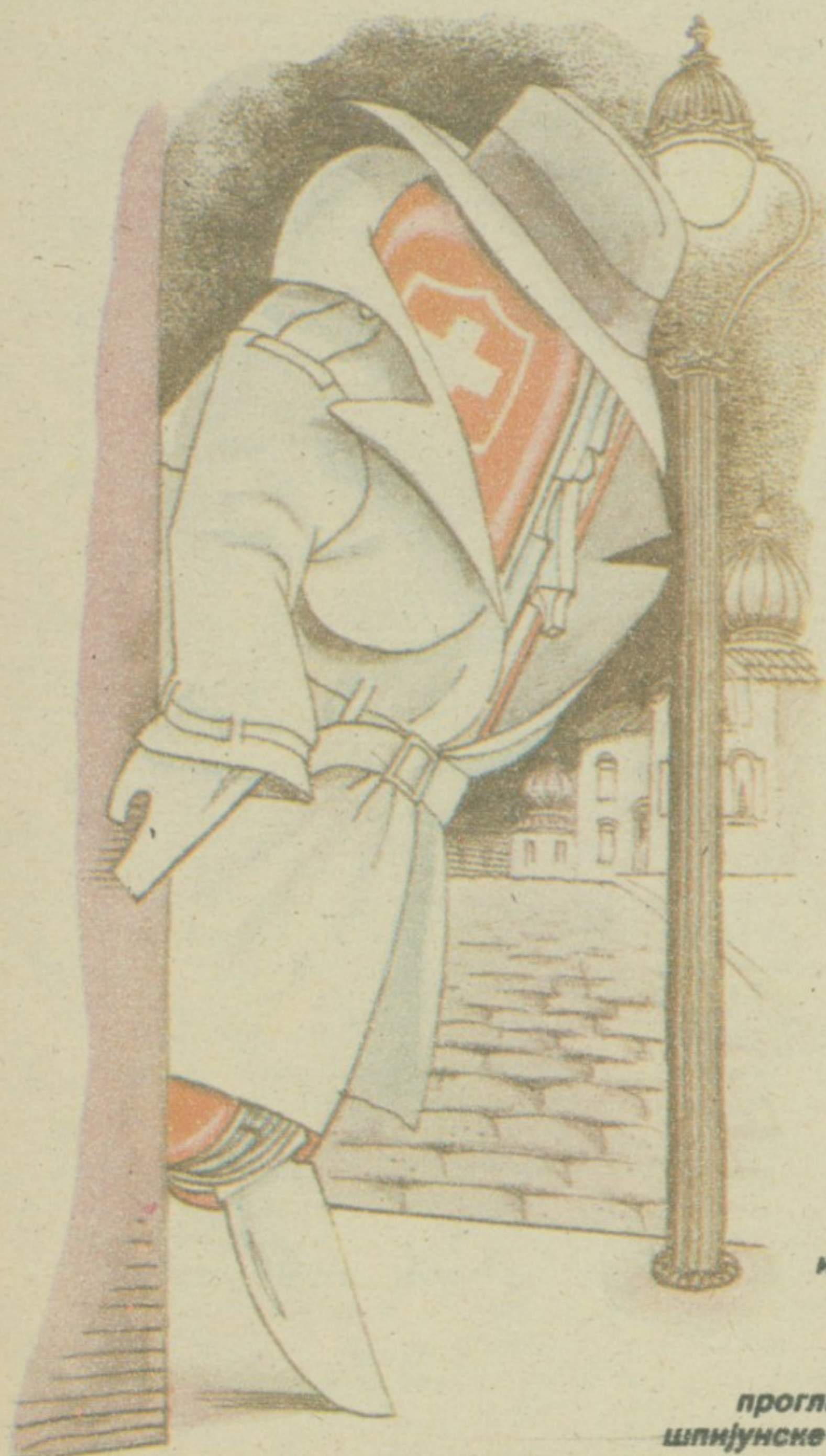
ЛЕТИ

ЈА САМ ПРАВИ!!

**Ако би се човек
нашао на пус-
том острву без
иједне справе,
довољно би би-
ло да уз себе
има, популарно
звани, швајцар-
ски армијски
нож**

У СВЕМИР

Када
је
шпијунски
авион
U-2 1960.
оборен
над
СССР-ом,
у опреми
пилота
Герија
Пауерса
нађен је
и швајцарски
армијски
нож
који су Руси
прогласили делом
шпијунске опреме CIA.

У одељењу за дизајн, у Музеју модерне уметности у Њујорку, припада сталној поставци. Астронаути без њега не крећу у свемир, обавезно га носе поларни истраживачи, освајачи највиших планинских врхова, а у џепу га има бар још 150 милиона људи на овој нашој планети.

Званично назван швајцарски армијски нож, незванично – перорез са два сечива и још толико делова за које би била неопходна повећа торба кад бисмо, којим случајем, пожелели да их све имамо уз себе. Па да набројимо те справе и алатке које стану у овај десетак центиметара дугачак перорез који на врху има алку, као ону за кључеве: вадичеп, отварач за конзерве и отварач за флаше, три шрафцигера различитих врхова, огољивач жица, шило, или, ако више волите – прободач за кожу, маказице, увеличавајуће стакло, тестера за дрво, па тестерица за метал, справица за скидање рибље крљушти (!), лењир, турпијица и „чистач“ ноктију, клешта, француски кључ, компас, пинцета, чачкалица и оловка. Све у свему, делови за 32 различите намене.

Потрајало је док смо све то побројали, а замислите ако тај перорез већ нисте имали у рукама, како ово мало корисно чудо изгледа кад се отвори и са једне и друге стране? Као метални инсект из маште тежак само двестотинак грама.

Они му дугују живот

О овом практичном перорезу најбоље сведоче људи којима је, у извесним приликама, буквално спасао живот.

У току британског планинарског похода на југозападни део Маунт Евереста 1975. године Дак Скот је употребио швајцарски армијски нож да би свом колеги Дугалу Хастону оспособио боцу с кисеоником која је затајила од превелике хладноће и накупљеног леда.

Западнотемачки бизнисмен Еуген Кносп дугује живот овом чуду од справе. Када се срушио приватни авион којим је летео, Еуген се ослободио из олупине уз помоћ перореза и тако се спасао сигурне смрти од ватре која је прогутала остатке летелице.

И Олаф Офтедал има сличну причу. Проучавајући животињски свет Њуфаундленда, он је, заједно са својим сарадницима, доживео удес хеликоптера. Преживели су ноћ и температуру која се спустила испод тридесетог поделка јер су сечивом перореза исекли ретко растиње, распалили ватру и тако успели да дочекају јутро и спасилачке екипе.

Швајцарски армијски нож постао је синоним Швајцарске равноправно са познатим сатовима, чоколадом и банкама ове земље које гарантују сигурност и тајност улога. Мало ко га није видео бар на слици. Наравно да није увек било тако (ни лако). По речима Ксавера Ерлера, директора извоза фирме „Викторинокс“, једне од две фабрике које једине израђују оригиналне перорезе препознатљиве по својој црвеној боји и утиснутом белом крсту, за популарност овог њиховог производа директно су заслужни амерички војници. Они су га открили у току другог светског рата и, по повратку кући донели га у САД. Америка је постала, и остала, највећи корисник црвеног перореза.

Зашто не с обе стране?

Наравно, у време кад су амерички војници открили швајцарски армијски нож, он је већ имао готово пола века стажа.

Све је започело с Карлом Елзенером, Швајцарцем немачког порекла, који је 1884. године у свом родном граду Ибаху почео да производи бријаче и хируршке инструменте. Бавећи се овим послом убрзо је открио нешто што га је поразило. Ножеви којима су се снабдевали швајцарски регрути били су израђени у Немачкој. Елзенер је окупио групу професионалаца и 1891. одлучио да војску снабде ножевима на склапање, односно – перорезима. Те исте године из његове још увек

скромне фабрике изашао је перорез дрвене дршке који је имао сечиво, шрафцигер, отварач за конзерве и шило. Назвао га је – војнички нож.

Ако може војнички, зашто не и за дечаке? Потом се појавио и перорез за кадете, па и за фармере. По речима Карла Елзенера III, унука оснивача, историја би се ту можда и зауставила да Елзенер I није одлучио да направи нешто до тада невиђено, намењено официрима.

Карл је размишљао и дошао на идеју да и са друге стране перореза убаци неке делове а све би повезивале исте опруге. То је омогућило да дужина перореза остане иста, али да се повећа број додатака. Дрвени оквир заменио је црвеном пластиком на коју је утиснуо бели крст са швај-

царске заставе и додао перорез, мањи нож и вадичеп. Официрски нож пријављен је патентном заводу 12. јуна 1897. године.

А откуда назив фирми? Мајка Карл Елзенера – Викторија – умрла је 1909. године и он је тада фабрику назвао њеним именом. Његов наследник Карл Елзенер II почео је да израђује перорезе од нерђајућег челика и током 1921. на њих је утискивао „inox“, ознаку овог метала. Викторија плус inox дала је коначан назив фирми – „Викторинокс“.

(Не) лојална конкуренција

На прелазу 19. у 20. век породица Елзенер добила је неочекивану конкуренцију. Теодор Венгер, до тада скромни ковач сечива за ножеве, окупио је своје колеге у граду Делемону, у француском говорном подручју Швајцарске. Искористио је тадашњи пословни рат између Француске и Немачке и Немцима преузео француско тржиште ножевима. Венгеру је посао до те мере процветао да је 1908. године и сам почео да израђује перорезе црвених корица. Те исте године швајцарска вечно неутрална армија одлучила је да једну половину ножева откупљује од Елзенера а другу од Венгера.

Од тада су на светском тржишту швајцарских армијских ножева две фирме тако рећи равноправне. Карл Елзенер III, односно фабрика „Викторинокс“, док ће људи из Венгера тврдити да су то само њихови. У сваком случају, једино ове две фирме имају право да на црвене корице утискују и бели крст. Па уколико икада пожелите да купите ову справу, по томе ћете знати кад је у питању оно право. Све остало је само

ОД НОЖИЋА ДО КРЕВЕТА

Ова јединствена справа до те мере је ушла у свакодневни живот да се понекад појављују и стрипови у којима има своје место а у часопису „Њујоркер“ појавила се карикатура која подсећа на њених „хиљаду“ делова – швајцарски армијски нож се отвара, отвара... и коначно претвара у – кревет.

Уколико вас нисмо до краја уверили у његову практичност, ево још једног податка. Астронаути НАСЕ не улазе у летелицу без швајцарског армијског ножа. Разлог је једноставан, каже Брајен Велч, један од одговорних људи из ове америчке свемирске агенције – сматрамо да је то јединствена справа са толико намена да човек који је носи осећа велику сигурност.

копија и знатно лошијег квалитета.

Из „Викторинкса“ излази годишње 4,4 милиона перореза у 98 различитих комбинација. То значи да их има са четири, шест или више делова (од тога, дакако зависи и цена). „Венгер“ који непрекидно покушава да коначно преузме вођство производи два и по милиона комада годишње, са 200 комбинација, с тим што већ има и 10 врста намењених леворукима. Ни то им не помаже. И даље су на другом месту.

Осамдесет одсто се износи и то највише на америчко тржиште – 25 одсто из „Викторинкса“, 50 из „Венгера“. Иза САД највећи увозници су СР Немачка, Канада, Велика Британија и Јапан. Да којим случајем Карл Елзенер I може да се појави макар на пет минута, био би срећан развојем догађаја. Његови потомци сада израђују перорезе за немачку војску. Наравно, црвене корице и бели крст замењују маслинастом бојом и немачким орлом са заставе.

А што се тиче швајцарске армије, ту су остали доследни – пола ножева, боље речено 25.000 откупљују из „Викторинкса“, а још толико од „Венгера“.

Доживотна гаранција

Обе фабрике морале су, неминуемо, да се модернизују. Некада израђивани ручно, делови сада излазе са машинске траке и после пажљиве провере склапају се у 20.000 перореза дневно.

Ако човек има перорез на коме пише „Victorinox, Switzerland, Stainless Rostfrei“ или „Wenger, Delémont, Switzerland, Stainless“ то му гарантује ножић који вечно траје. И још нешто: може перорез коме се нешто покварило да пошаље фабрици и захтева да му се производ поправи. И наравно врати у исправном стању. Не помаже што одговорни из ових фрими настоје да убеди муштерије да им је боље да добију нов перорез него да поправљају стари. Људи се вежу за онај који су купили пре ко зна колико времена и захтевају само тај и ниједан други. Срећом, од десетак хиљада само два перореза врате се на поправку.

А да готово сваки производ с годинама добија на вредности, доказује случај Фреда Пиклера, колекционара швајцарских армијских ножева. Од 1985. године, када је почео да их сакупља, Фред има колекцију од око 400 перореза. Међу њима и 15 са дршком од седефа, затим три са утиснутим златним печатом председника САД Линдона Џонсона, Роналда Регана и тадашњег потпредседника Џорџа Буша (само за овај последњи нуде му три хиљаде долара), затим оригиналан „венгер“ дрвене дршке стар око 100 година...

У САД постоји и друштво обожавалаца швајцарског армијског ножа. Броји 826 чланова из свих 50 америчких држава и 8 других земаља света. Издају и часопис са причама о, наравно, сјајним особинама овог перореза. Једини услов за уклањање – поседовање оригиналног примерка.

В. С.

ФИЛОЗОФСКА АЗБУКА

кратко
и јасно

АНТИНОМИЈА је реч настала од грчких **анти** – против и **номос** – закон. Значи, дакле, противзаконитост, противречје неког закона или става са самим собом. Простије речено, антиномија је када се нека тврдња може схватити на два сасвим супротна начина. Појам антиномије први је увео немачки филозоф Имануел Кант (1724–1804) у свом делу „Критика чистог ума“, док у „Трансценденталној дијалектики“ он наводи четири врсте антиномија. Ево једне: „Свет има почетак у времену и ограничен је с обзиром на простор“; или „Свет нема почетка у времену ни границе у простору, него је бесконачан“. Определите се, ако можете! А ево и најпознатије антиномије коју је открио енглески филозоф Берtrand Расел (1872–1970) и која се по њему

ЛИЧНОСТ
НЕДЕЉЕ

ХЕРМАНУС
ДАЛМАТА
СЛАВУС

Био је филозоф, астроном, астролог и преводилац са арапског на латински и то све у 12. веку. Тај наш ерудита светског гласа родом је из Корушке или, можда, из северног дела Истре – што се не зна поуздано. Живео је у јужној Француској и Шпанији, а већи део његовог дела остао је анониман, мада је и ово мало што је остало – довољно да Херману Далматинцу Словенцу обезбеди вечан живот у пролазном свету. Тако је он заслужан што је западна Европа сазнала за Еуклидову Геометрију коју је он превео са арапског превода, баш као што је на латински превео и Птоломејев „Планисферијум“. Утицај Хермана Далматинца на развој астрономије огроман је (пored наведених он је превео још низ дела гласовитих арапских научника), а остаће упамћен и по томе што је у Европу донео – Куран! Он је, наиме, први превео делове тог исламског „светог писма“, а превод је довршио његов пријатељ Робер из Шартра. Али, тај превод штампан је тек четири века доцније, 1543. у Базелу.

зове „Раселов парадокс“: „Може ли један скуп свих скупова, што не садрже сами себе, садржати сам себе“?!

КВИНТЕСЕНЦИЈА значи, на латинском, „пета суштина“ или још језгро, срж, битност. Питагорејци су сматрали да је та пета „суштина“ етар, док је Теофраст Бомбаст фон Хоренхајм (1493–1541), швајцар-

.....ШТА ЈЕ..... КВИНТЕСЕНЦИЈА МИКРОКОЗМА?

„Ако постоје речи које сте (на)чули, а не знате шта значе, наћи ћете их у овој рубрици. Сазнаћете и за појмове које никада раније нисте чули, прочитаћете о филозофима – све укратко, али јасно и тачно. Можете и да исецате ову рубрику, па ћете добити прави мали филозофски лексикон. А можете и да нас питате

ски филозоф много познатији под надимком Парацелзус, сматрао да четири елемента старих хемичара морају да се надопуне и петим, квинтесенцијом, која је по њему „дух“ или „снага“ природних теле-

омиљен и у ренесанси и касније. Најкраће речено, филозофија микрокозма би значила отприлике ово: упознати људску природу значи спознати и свет у целини, и обратно. Па, иако се о овом ставу расправља, дакле, од давнина, тешко је заузети категоричан став о његовој тачности! Питање остаје отворено. Сама реч микрокозам употребљава се и да означаи свеукупност човекових (психичких) доживљаја, као исечак света, а он се зове – макрокозам.

ХЕН КАИ ПАН звучи, можда, кинески, али су све три речи грчке и значе „једно и све“. Тај израз означава јединство и свеукупност света, космоса. Јер: целина (хен – једно) је бесконачно мноштво појединачног. Мисао „једно и све“ први је у филозофији обликовао Хераклит (576–480. пре нове ере) који каже да једно настаје из свега, а све из једног. Па нека неко докаже да јесте тако – или да није!

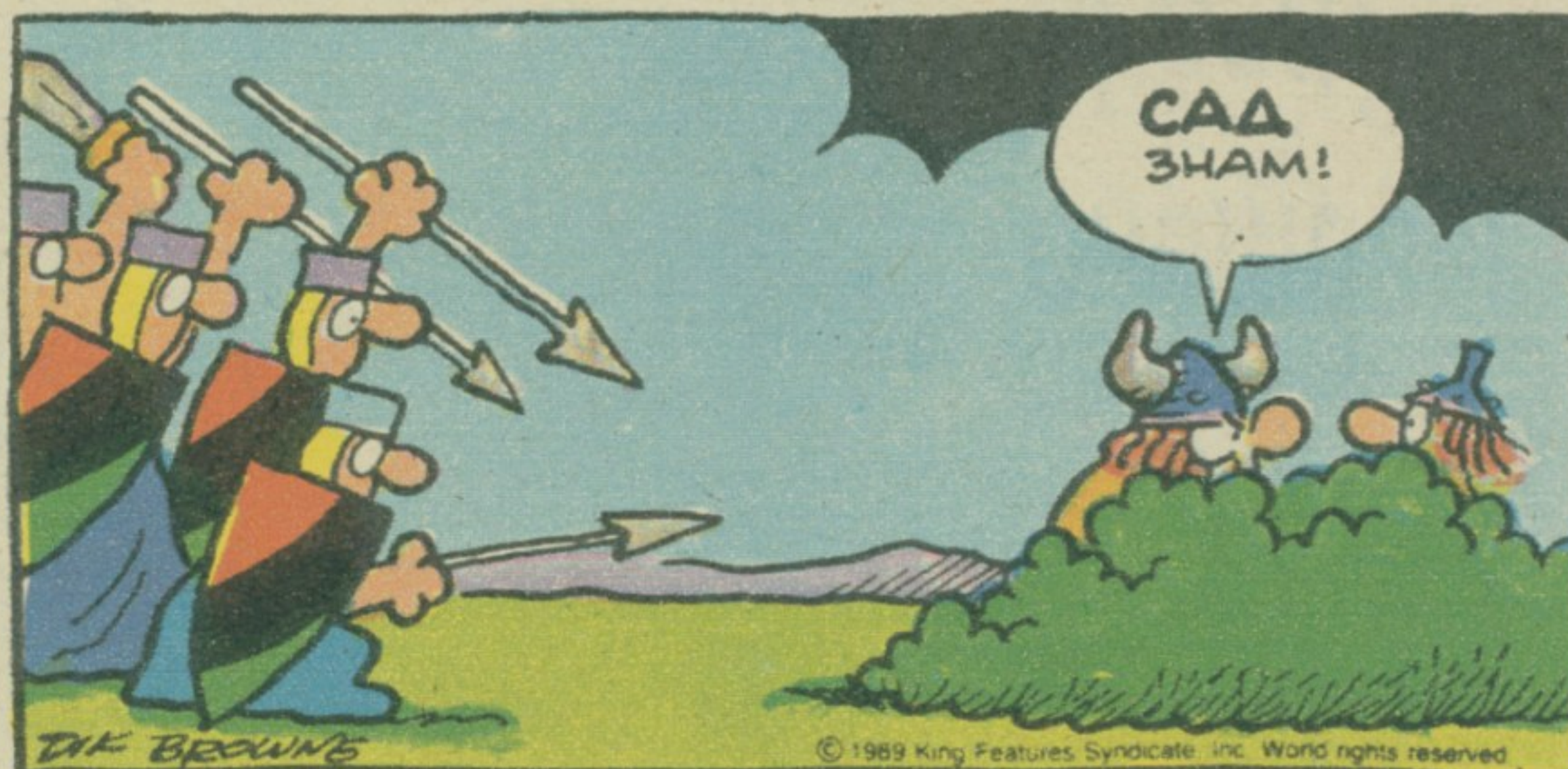
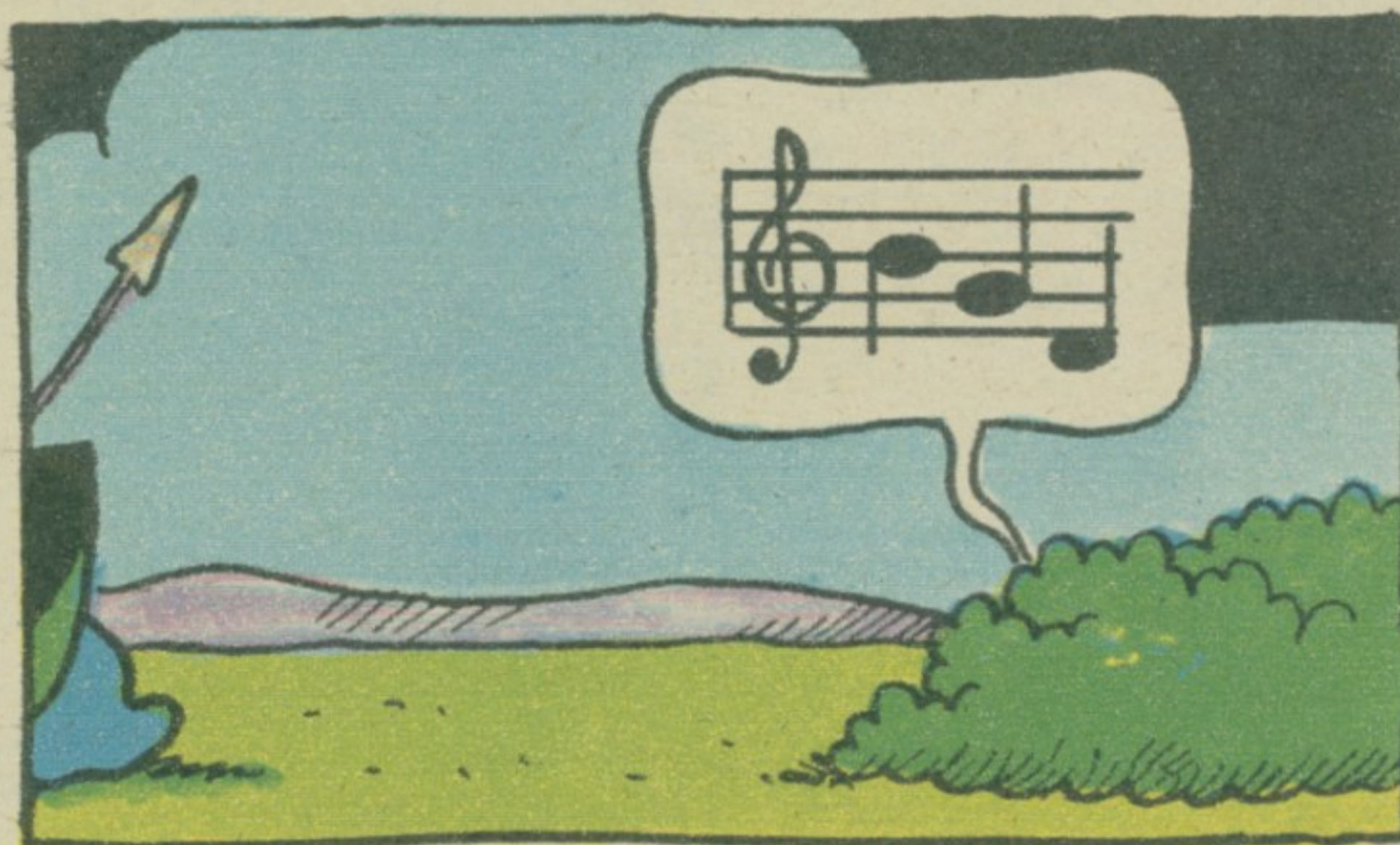
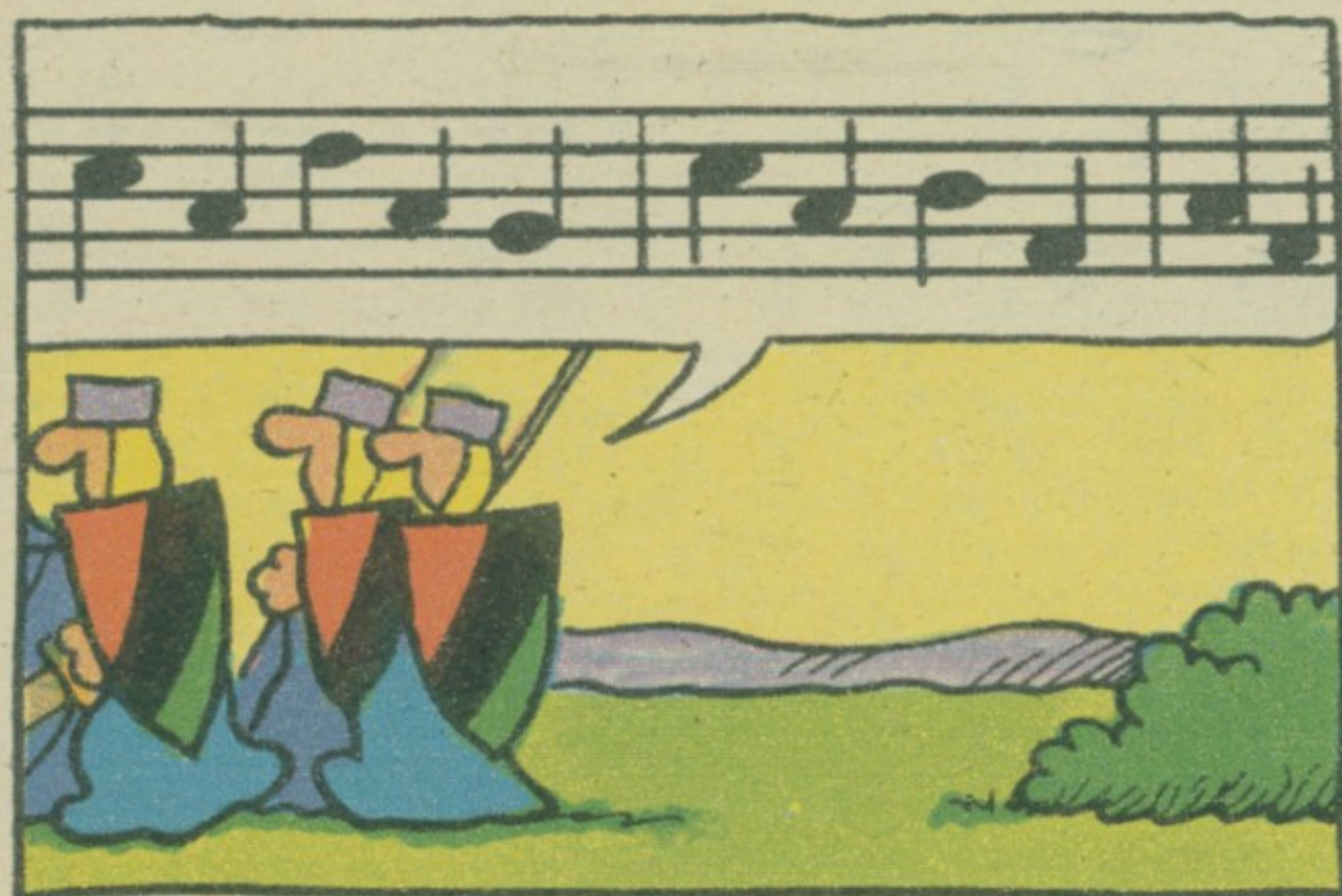
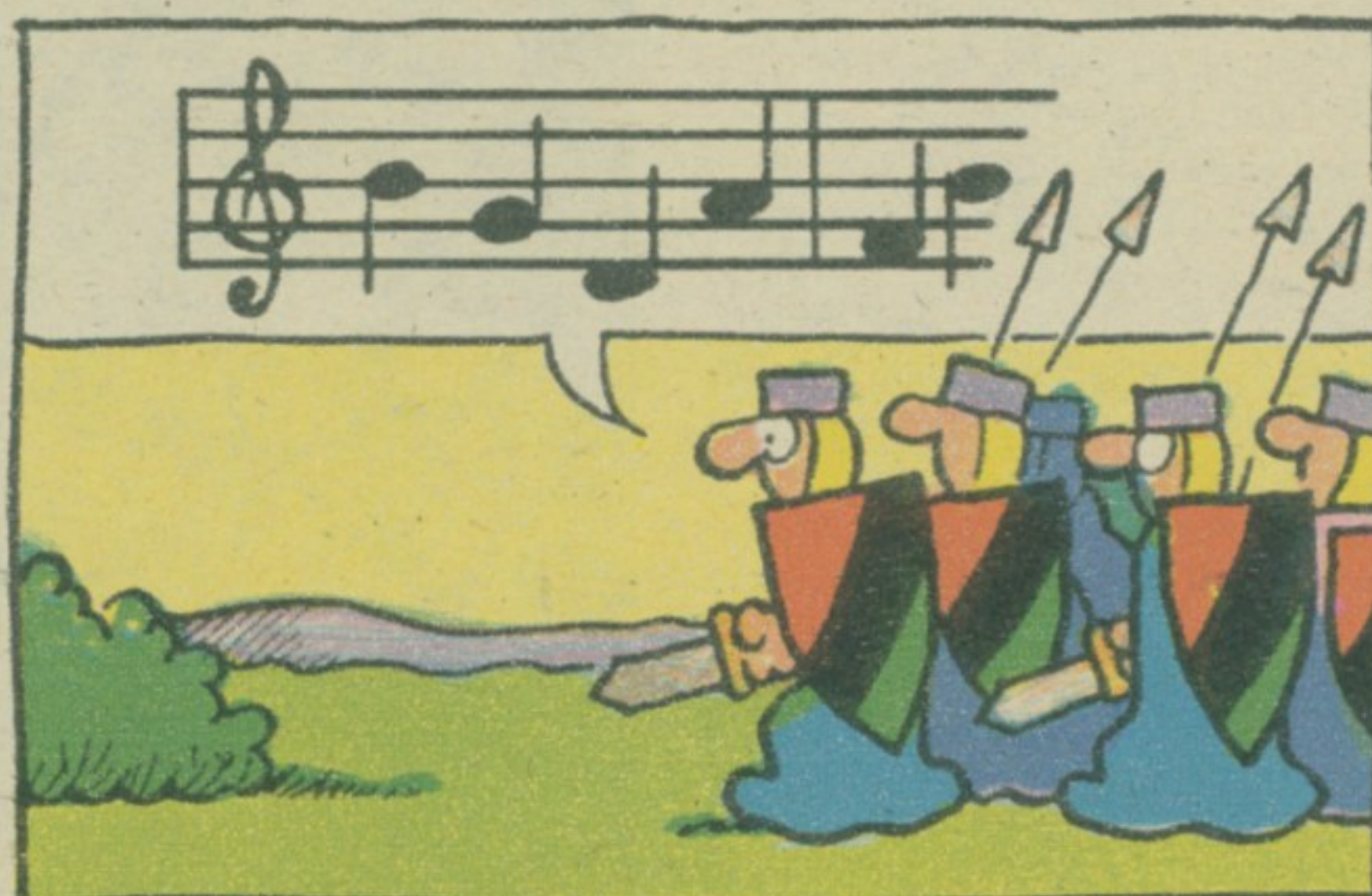
ИГНОРАБИМУС на латинском значи „нећемо знати“. Тај филозофски термин могао би да се примени на све дилеме о којима људи од памтивека лупају главу и нису их решили, а нити ће. Израз „игнорабимус“ потиче од Немца Емила Ди Боа-Ремона (1802–1879).

Припрема

Мирјана Крстуло вић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЛОВ
БЕЗ
ПУШКЕ

ДВЕ КАМИЛЕ ЗА СОКОЛА

У току транспорта птицама се ставља кожна капа која им прекрива очи да им ништа не би одалачило пажњу, односно да би биле што спремније за лов.

Орао
и његов
дресер

Док из честара допире пискав глас неке ситније животиње, на високо подигнутој руци соколара птица раширених крила спрема се да полети... Убрзо се муњевито обрушава у шипражје одакле се чују звуци, али се исто тако брзо враћа и покорно слеће на испружену руку свог господара – без плена јер је у трци за живот онај други био бржи...

Можда мислите да је ово опис из средњег века или још из давнијих дана. Међутим,

лов уз помоћ сокола омиљен је и дан-данас у многим земљама Азије и Африке, али и на најразвијенијем Западу.

Брзином од 225 km на час

Птице грабљивице, не само соко већ и јастреб, кобац, орао и њихови сродници, дресиране су за лов још пре осам хиљада година, највероватније прво у Кини. Соколарство се брзо ширило по читавом свету. Познаваоци кажу

**ДРЕСИРАНА
ПТИЦА
ГРАБЉИВИЦА
МОЖЕ
ДА
САВЛАДА
ЧАК
И
ВУКА**

да у лову са соколовима од давнина предњачи Средња Азија. Најпознатији светски путник Марко Поло описао је један такав лов у својој књизи објављеној 1298. после вишегодишњег путовања по Далеком истоку. Сваког марта Кублај-кан, унук Џингис-кана, полазио је у лов са око десет хиљада соколара и великим бројем пратилаца...

Овакав начин лова био је развијен и код Јужних Слове-

**НАСТАВАК НА СЛЕДЕЋОЈ
СТРАНИ**

на. Владари и високи феудалци имали су своје дворске соколари. Напред су ишли ловци са соколовима на руци и водичи који су помоћу пасатерали пернату дивљач да лети. На њу би се затим обрушавао соко или нека друга дресирана птица грабљивица.

Соко је у то време био веома цењен. Постојала је и дажбина, тзв. соколарина која се састојала у редовном давању соколова своме господару.

Кажу да је најбољи ловац сиви соко који може да достигне брзину од 225 km на сат, а од орлова сури који код Калмика, народа монголског порекла који живи у Азији, вреди колико две камиле.

Ловци трепетавци

Проналаском сачмаре у 18. веку соколарство полако пада у заборав. Али, већ у овом веку поново оживљава а статистике кажу да у Енглеској, на пример, има више соколара данас него у средњем веку. Ипак, у лову са соколовима предњаче арапске земље на Средњем истоку где је соколарство одувек било отменаразонода.

На жалост, многим овим птицама прети истребљење па је у неким земљама, као и у нашој, лов са соколовима и орловима строго забрањен. Није дозвољено ни хватање ни држање ових птица, као ни сакупљање њихових јаја. Међутим, у већини земаља где је соколарство у моди соколови и орлови размножавају се вештачким путем. А да би неко држао овакву птицу ловца, мора да има посебну дозволу.

Међу соколима највише се цене сиви и северни соко са Арктика, који су и две најугроженије врсте. Добро дресиран сиви соко може, на „црно“, да се прода и за више од 150 хиљада долара. Коју ће птицу соколар изабрати за лов, зависи од осталих где лови, као и од плена који жели да ухвати. Међу овим птицама ловцима постоје **универзални** (лове и обарају плен на земљи), **летећи** (обарају плен у ваздуху) и **ловци трепетавци** (из ваздуха откривају плен на земљи и обрушавају се на њега). Добро обучен соко може у току дана да ухвати 30 до 40 дивљих гусака, а орао 10 до 15 вукова!

Живот у мраку

Прибор који се употребљава за лов са соколом је: кожна капа, један краћи и један дужи каиш који се везује соколу око ногу, затим један

Прибор за лов са соколом: каишеви и капа

предмет у облику јајета на коме је учвршћен пар крила а служи да намами сокола. Јака рукавица штити ловца од канџи сокола.

За дресуру је најпогоднија женка од годину дана. Птица прво мора да гладује три дана, а ловац је за то време носи на руци. Повез с очију скида се само кад птицу треба да нахрани. Тако се пре припитоми и почиње да једе из руке. Кад се то постигне, тек онда почињу праве вежбе...

Дресура се састоји у томе што птицу одвезаних очију ставе на наслон столице, а она са наслона мора да скочи на руку ловца да би узела храну. Наслон се затим ставља све даље од руке. То исто понавља се напољу, али се соко веже дужим каишем који му не дозвољава да побегне. Ако је птица све то научила везаних очију, преко ноћи се ставља у прстен који лебди у ваздуху и непрестано се љуља тако да не може да заспи. На тај начин птица је закупљена оним што је доживела у току дресуре и брже учи. И тако четири дана, с тим што четврте ноћи дозвољавају соколу да заспи. Петог дана стављају га на земљу (и даље је везан) и сад мора да полети и стане на руку ловца да би узео храну. Ако пролети поред руке, ловац иде за њим и мами га све док не слети на руку. Ова вежба понавља се у природи да би птица научила да слеће на руку ловца који јаше на коњу и да се не плаши ни човека ни пса.

После овога у ваздух се баца мртав голуб и соко се пушта да за њим лети, али и даље је везан дугим каишем. Први пут дозвољава му се да поједе мало од ухваћеног голуба. Касније му га одмах одузимају и хране га из руке јер соко мора да научи да не сме, кад крене у прави лов, да поједе свој плен.

Иста вежба понавља се наредних дана, али са живим голубовима којима су одсечена крила или помоћу направе која подражава птицу. На ред онда долази вежба када соко лови у друштву неког старијег и искуснијег сродника.

Соко може да буде добро дресиран већ после осам до десет дана, док је јастребу потребно двоструко више времена. Ове птице морају да су под сталном бригом и призором. Не смеју да прекораче одређену тежину, па се стално мере, али и кад не иду у лов с њима свакодневно морају да се изводе вежбе. Овако дресиран соко служиће свом господару за лов око три године.

С. И.

ТАЈНЕ

ДИВЉЕГ

ЗАПАДА

Том Бил и Патриција Волш посвађали су се 1817. Обоје су живели у Ричмонду, у савезној америчкој држави Вирџинији, и обоје припадали аристократском роду. Разлика, изузетно значајна, била је у томе што је Том обожавао Патрицију док она није марила за њега. Разочаран, младић је узјахао коња, окренуо леђа граду и правац – Дивљи запад.

После вишемесечног лутања Том се скрасио недалеко од Фар Веста. Ту се спријатељио са неколико бескућника и авантуриста. А како бескућнике место не држи, дружина се, на челу са Томом Билом, у зиму 1818. нашла у околини Санта Феа око кога се ширило ненасељено пространство у које су повремено залазили ратоборни Индијанци.

Остао је ковчежић

Дошло је пролеће. Том Бил и његова десеточлана дружина успели су да у брдима открију златну жиљу. Сачекали су лепе летње дане и грозничаво се бацили на копање. За неколико месеци сакупили су толико златног грумења да је свима било довољно да живе у раскоши.

Ипак, одлучили су да свако узме колико му је потребно за основне потрепштине, а да остатак Том сакрије. Крај је врвео од пљачкаша и било је зајиста паметно да се по злато дође касније, кад то околности дозволе. Злато је натоварено на мазге и у бисагама пренесено у близину градића Линсбурга, подаље од места где је ископано, а затим га је Том Бил сакрио. Где, то је само он знао. Такав је био договор. И то је била мудра одлука.

До пролећа 1819. Том и његова дружина остали су у хотелу Роберта Морлија у Линсбургу, а затим се разишли. Не зна се какав су договор имали и када је требало да се поново окупе. Тек, Том је на растанку предао хотелјеру закључан метални ковчежић и рекао:

– Господине Морли, чувајте га, унутра су важна документа! Ако не дођем за најмање десет година, послаћу

ШИФРА БЕЗ КЉУЧА

*Том Бил је са
дружином уја-
хао у Линсбург
не намеравајући
да се дуго за-
држава у гради-
ћу, али је за со-
бом оставио за-
гонетку којом
се и данас баве
многи аванту-
ристи*

шифре једног документа. У њему се говорило о злату закопаном у близини Линсбурга и Морлијевој обавези да га подели на равне части, и то на двадесет један део. По два дела припашиће десеторици људи са списка или њиховим наследницима, а двадесет први део узеће хотелијер Роберт Морли. Тому Билу, по шифрованој поруци, не припада ништа!

Где је благо?

Трећи документ је био најважнији јер је говорио о месту где се налази злато. А управо за његову шифру Морли није могао да пронађе кључ. Злато га је доводило у искушење и он је позвао у помоћ неколико стручњака за шифре. Покушали су све, али узалуд. Хотелијер је очајавао. Кад је умро од старости, двојици синова оставио је у аманет да дешифрију трећи документ из ковчежића Тома Била.

Морлијевим синовима није било ни на крај памети да дан проводе над неразумљивим текстом. Документ је био њихов, нису имали шта да изгубе, и у готово свим америчким дневним листовима објавили су позив криптографима да помогну.

Загонетка није одгонетнута, али оно што је уследило може да се упореди само с временом златне грознице на Аљасци. У Линсбург су нагрнули авантуристи и истраживачи које су финансирали богаташи да нађу злато Тома Била.

Ником није пошло за руком.

Данас готово да нема Американца који није чуо за благо Тома Била. Кључ шифре још нико није успео да утврди. Одмакло се утолико што се претпоставља да скривено злато вреди више од десет милиона долара. Како се дошло до тог податка и то је нејасно.

Било како било, тек, прича о благу Тома Била постала је легенда. А можда никада није ни била истинита. На Дивљем западу често су спонтано, али и вешто режирано, настајале многе узбудљиве приче.

Што се докумената из ковчежића тиче, ни њих није било тешко уклопити у причу. Јер, данас нема шифре коју стручњаци уз помоћ технике не могу да „откључају“.

Очигледно, сваки народ има своје благо цара Радована.

М. Тодоровић

вам писмо са кључем и упутством шта даље да радите с ковчежићем! То је све, мислим да сте разумели.

Морли је климнуо главом.

Прошло је десет, петнаест, двадесет година. После двадесет три године Морли је

одлучио да отвори ковчежић јер од Тома Била није било ни трага ни гласа. Унутра је нашао три документа. На једном је било десет имена, очигледно људи који су чинили Билу дружину, док су друга два папира била ис-

писана шифрама и представљала загонетку.

Морли је схватио да Том није тек тако исписао неразумљиве знаке па се бацио на дешифровање. После десет година стрпљивог рада успео је да утврди кључ

Илустровао: Брана Јовановић

ЦРВЕНА

НЕПОДНОШЉИВА
ЛАКОЋА
ПРИВЛАЧНОСТИ

БОЈА

БРОЈ

1

На питање „која је твоја омиљена боја?“ велика већина дечака и девојчица до дванаест година старости одговара „Црвена“. Код одраслијих првенство преузима плава боја, али црвена остаје на солидном другом месту.

Лекари су утврдили да црвена боја има и несумњива физиолошка дејства. При црвеној светлости расте крвни притисак, убрзава се дисање и пулс. Многи људи добијају осећај гушења, почињу да се зноје, обузима их паника. Надбубрежне жлезде луче више адреналина. Јача им притисак у очним дупљама, што може да доведе до главобоље. Занимљиво је да се исти ефекти, мада слабије изражени, запажају и код слепих особа ако их озрачимо црвеном лампом. Из тога се закључује да на кожи постоје пријемници за светлост способни да разликују боје.

И на животиње црвена боја делује подстицајно и узбуђујуће. Код глодара је утврђено да брже расту и да чешће мисле на љубав, услед појачаног рада полних жлезда. Кокошке носе више јаја.

Има стварно нечег посебног у тој боји. То могу да потврде чак и језикословци. Број израза за боје, наиме, осетно варира од језика до језика. Многи народи разликују само по две боје, други три и тако даље, све до богате палете у данашњим европским језицима. Редослед боја, међутим, увек је исти: прво бела, па црна, затим (као „права“) црвена, па онда све остале. Другим речима: ако неки народ зна само за две боје, то су увек бела и

црна: ако зна три – трећа је црвена. Од „правих“, дакле, црвена је најважнија.

Љубав

Црвено служи за обележавање сигнала, забрана, упозорења. То важи не само за на-

це су двојке. С једне стране, женке почињу да примећују удварача, с друге ривали

Јесте ли већ видели, у неком атласу или енциклопедији, преглед светских застава? Гледајући издалека, добија се општи утисак црвенила: малобројне су земље које на свом барјаку немају црвену боју. Шта је то толико посебно у њој?

ше семафоре, саобраћајне знаке или мерне инструменте, него и за друге културе и за давно прошла времена. И човека каменог доба без сумње је узбуђивала и узбуђивала црвена боја крви. Ватра је значила топлоту и живот, али је могла бити и смртоносна ако измакне контроли. Отуда, већ хиљадама година, црвена боја подсећа с једне стране на опасност, а с друге на борбу, љубав и страст. И опет – потврду за ту везу налазимо не само код људи него и у животињском свету.

Мужјак мале, слатководне рибе грегорац, рецимо, по изгледу је сасвим неугледан, али у доба парења трбух му постаје јаркоцрвен. Последи-

журно и енергично реагују, тако да се вода усталаса од риблих двобоја.

Слично се понаша и ђуран. У сезони парења његов врат је црвен као крв, а са кљуна му виси црвена реса. И у овом случају, другим мужјацима црвенило делује као изазов на борбу за женку и територију. Што је најнеобичније, после двобоја поражени њагло губи боју – постаје кукавно сив, и до даљег бива искључен из друштвеног и сексуалног живота.

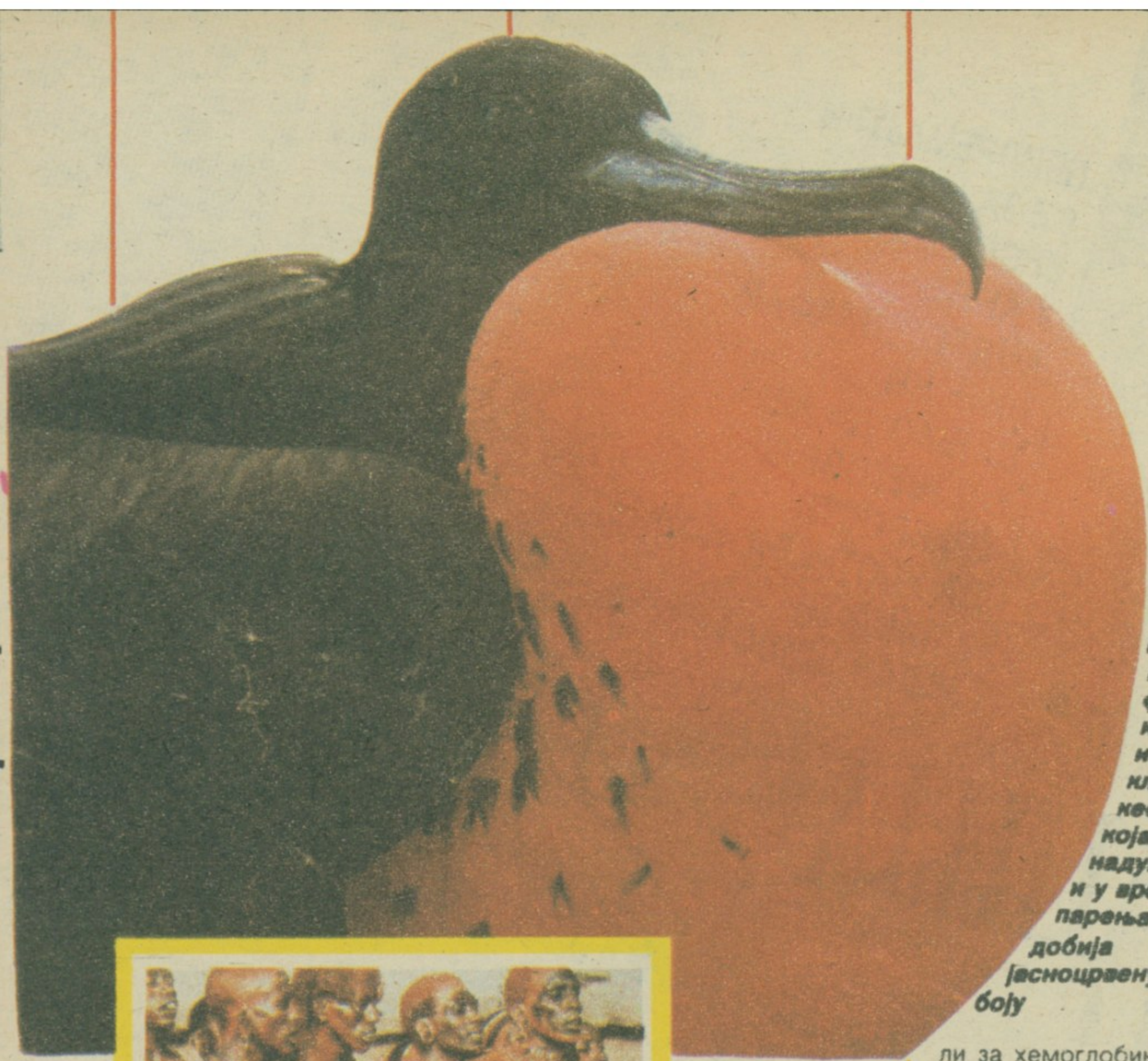
Што се тиче биљног света, бар код нас у умереном појасу, црвено цвеће доста је ретко. То лако може да се објасни ако знамо да је улога цвета да привуче инсекте (ради опрашивања), а да већина инсеката црвену боју и не види. Њихов видни спектар иде

од жуте боје, преко зелене и плаве, све до ултраљубичасте. Булка јесте црвена, али њене латице одбијају светлосне зраке и у ултраљубичастој области, тако да је јасно видљива за пчеле. Напротив, тамноцрвена ружа (вештачки одгајен цвет) пчелама изгледа црна, па је оне незаинтересовано прелећу.

Друкчије је с торпским цвећем које опрашују првенствено колибри и друге птице. Оно је најчешће црвено и ту боју птице одлично запажају.

Оно што код животиња и биљака служи пуком опстанку код човека добија и духовни, односно емоционални садржај. Још пре 75.000 година неандерталски човек користио је црвени окер, једну врсту иловаче, као боју. Шта је тачно с њом радио, не знамо, али по налазима из каснијих епоха може се закључити да је, као и његови потомци, кромањонци, премазивао зидове пећина, врхове копаља, лице, па и читаво тело.

Црвени окер био је прва боја коју су људи употребљавали у већим количинама. Занимљиво је да окер своју боју дугује присуству гвожђа, а приближно исто може се рећи и за – крв. Црвени хемоглобин у нашој крви по саставу је сасвим сличан зеленом

Мужјан
птице
фрегате
има
испод
кљуна
кесницу
која се
надува
и у време
парења
добија
јасноцрвену
боју

Ратници
из
племена
Масај
у својој
тради
ционалној
ношњи,
с главама
обојеним
у црвено,
што све
указује
на везу
између
појмова
„црвено“ и
„борба“

хлорофилу у биљкама. Разликују се само по једном атому: хемоглобин садржи атом гвожђа на оном месту где хлорофил има атом магнезијума.

По налазиштима на обали Блатног језера, у Мађарској, закључује се да су наши преци пре тридесет хиљада година трошили окер „на кило“. Њиме су премазивали покојнике. Као супротност мртвачком бледили та румена боја требало је да покаже да је покојник тобоже још жив, да ће се једног дана пробудити. Често се у гробове стављало

и камење и други предмети обојени у црвено. Кад је реч о црвено обојеним врховима копаља, научници их данас тумаче као пример „симболичне магије“. Боја је прачовеку значила да ће се копље заиста зацрвенети, од крви уловљене животиње или омрзнутог непријатеља.

Гвожђе

Симболична вредност црвене боје објашњава се њеном везаношћу за крв, за ватру и за гвожђе. Људи у прошлости, истина, нису зна-

ли за хемоглобин нити за хемијски састав окера, али при добијању гвожђа из руде и при ковању у ватри видели су да гвожђе постаје црвено, па се могло сматрати да је то његова „права“ боја. Напоменимо и то да је гвожђе било метал бога рата (Ареса код Грка, Марса код Римљана и других сличних божанстава), а истом богу био је посвећен и Марс – „црвена планета“. Била случајност или не, тек – данас знамо да је црвенкасти сјај Марса последица песка којим је покривена читава планета, а који у великим количинама садржи – оксид гвожђа...

Ипак, ни симболика није све. Ако су људи старог века толико употребљавали црвену боју, један од разлога био је и тај што је од свих боја она била најприступачнија и најлакша за производњу. Све до проналаска анилинских боја у прошлом веку обојити неки предмет у жуто, плаво, зелено или љубичасто није било нимало лако. Требало је тражити ретке минерале или кувати и прерађивати одређене врсте биљака.

С црвеном бојом већ је било лакше. Поред окера, она се добијала из још неколико извора. Ту је, најпре, била пурпурна шкољка (на грчком „порфира“, одакле и наша реч

пурпур), коју су открили Феничани и која је у земљама око Средоземног мора гајена негде до краја 15. века. Жлезде ове шкољке луче секрет који на сунцу постаје јасноцрвен. Реч је, ипак, о веома малој количини, па је зато пурпур био резервисан за владаре и високе достојанственике.

Још мање количине пружала је кошенила, врста штитасте ваши, код које су црвени само мужјаци. Те бубице требало је осушити, самлети и обрадити помоћу киселина да би се добила тамноцрвена, гримизна боја (реч гримиз долази од арапског назива овог иснекта, „кирмизи“, истог порекла је и реч кармин). Алхемичари су у раном средњем веку открили светлоцрвени цинобер – једињење живе и сумпора. Минијум, црвени оксид олова, коришћен је за прављење црвеног стакла, за бојење порцулана, заштиту гвожђа од рђе, а такође и за украсне цртеже у некадашњим рукописним књигама, који су по њему названи минијатуре. Тек касније, услед укрштања с латинским *minutus* (најмањи), реч минијатура стекла је данашње значење нечег малог, сићушног.

Најзад, ту је и биљка броћ, из чијег се корена добијала боја ализарин. Све до прошлог века броћ је у Европи био главни извор црвене боје. Својевремено важна индустријска биљка, преконоћ је изгубио сваку важност када је немачки хемичар Вилхелм Хофман, 1858. године открио начин за производњу синтетичког ализарина. Хиљаде сељака тада су остале без посла.

Политика

После овог малог излета у технологију вратимо се још једном историји. Три хиљаде година пре наше ере Кинези су за своје достојанственике умели да праве дивно обојену одећу. Код њих је, додуше, црвена боја била прописана за витезове другог реда, витезови првог реда носили су плаво, а цар – жуто. Црвено рухо носили су и многи Хомерови јунаци. У Спарти, врховни командант носио је тогу с ватреноцрвеним шарам.

У старозаветној књизи пророка Језикиља описује се блудна Олива (Охолиба) из Египта на коју су црвено оде-

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ПРИПРЕМАЈУЋИ
СЕ ЗА
ЕКСПЕДИЦИЈУ
У АНДЕ,
АНДРЕЈ ШКАФАР
НИЈЕ НИ
САЊАО ДА ЋЕ
ОД ЊЕГОВЕ
ХРАБРОСТИ
ДА УПОТРЕБИ НОЖ
ЗАВИСИТИ
ЈЕДАН ЖИВОТ

ОПЕРАЦИЈА НА ПЛАНИНИ

АНДРЕЈ
ШКАФАР

Ходао сам већ неколико са-
ти а плавичасто-бели
врхови Кордиљера Бланка били
су још подједнако удаљени као
и када сам долином Санта Круз
кренуо одозло натоварен гоми-
лом ствари и лекова неопходних
за наш базни логор из кога смо
намеравали да „нападнемо“ Ки-
тарајо висок 6040 метара. Свуда
око мене владала је тишина как-
ва, ваљда, може да се доживи са-
мо у високим планинама: ни
крик птица, ни хук ветра, ни
шум воде. Ништа сем бата соп-
ственог корака.

Око подне, не заустављајући
се, прошао сам кроз мало село
Индиоса, последње у долини.
До базног логора још је било да-
леко, најмање пет а можда и пу-
них шест сати хода. Не успора-
вајући пео сам се уском, слабо
утабаном стазом кад сам изне-
нада угледао скупљену прилику
која је седела на земљи. Тек када
сам пришао ближе, видео сам да
је у питању дечак. Полако, с му-
ком се ослањајући на штап, ус-
тао је да се поздрави: сваки сус-
рет, овде, високо у планинама,
за људе који живе у њима пред-
ставља прави догађај. Пастири-
ма, а дечак је очито био један од
њих, дешава се да данима не ви-

вени ратници деловали тако
неодољиво да се узбуђивала
и кад их угледа на слици: „....
Јер кад би видјела људе на-
писане“ (тј. насликане) „на зи-
ду, ликове халдејске написа-
не црвенилом, опасане поја-
сима по бедрима, са шарени-
јем капама на глави... упаљи-
ваше се за њима чим их ви-
ђаше очима својима, и слаше
посланике к њима у Халдеј-
ску.“

У старом Риму, државни
чиновници носили су тогу ук-
рашену пурпурном траком
(toga praetexta). То ипак није
било ништа према изгледу
тријумфатора – војсковођа
којима је, после победе, се-
нат одобравао да у свечаној
поворци уђу у Рим. Они не са-
мо што су носили чисто пур-
пурну тогу, него су им и лице
и груди били премазани црве-
ном бојом.

Готово да није било наро-
да, у старом и средњем веку,

у коме црвена боја није слу-
жила као знак борбе, моћи и
достојанства. Германски бог
грома Тор приказиван је са
риђом брадом. Келтски бог
рата звао се Рудијанос, тј.
„Црвенко“ – од истог индоев-
ропског корена као и наше
риђ или енглеске red. Дански
викинзи, полазећи у рат, оба-
вијали су своје шлемове
црвеним концем. Тај обичај
мора нас подсетити на север-
ноамеричке Индијанце који
су лице мазали ратничким бо-
јама – пре свега црвеном која
симболизује крв непријатеља.
Управо по томе (не по њихо-
вој природној боји коже која
је жућкастомрка) први европ-
ски истраживачи прозвали су
их „црвенокошцима“.

Током средњег века црве-
на боја постепено губи рат-
ничко обележје и постаје боја
љубави. У 12. столећу, када је
трубадурска поезија била на
врхунцу, витезови су бојом
одеће показивали свој „љу-

бавни статус“. Зелено рухо
значило је да витез тајно чез-
не за неком лепотицом. Када
би пошао да јој открије своју
страст, облачио се у бело, а
ако буде услышен – у црвено.
То је било и доба када су
црвене руже, дотле симбол
смрти, почеле да добијају
значање љубавне поруке.

Таква романтика, ипак, није
дуго потрајала. Убрзо се
црвена боја срозала на сим-
бол чисто физичке љубави, па
и проституције. У Келну, око
1400. године, градска управа
донела је пропис да све блуд-
нице морају носити црвени
вео. У Берну им је ознака би-
ла црвени шешир: Све до на-
шег века у неким земљама
одржао се обичај да на улазу
у јавне куће горе црвене све-
тиљке.

Када су остала значења
црвене боје била већ готово

заборављена, јавило се ново
– политичко. Почело је то с
црвеном капом коју су у
Француској, ради лакшег пре-
познавања, носили робијаша.
У време француске револуци-
је побуњеници су у знак прко-
са почели да носе управо так-
ве капе, а затим и црвену
одећу. Касније се црвена боја
преселила на значке и заста-
ве постајући симбол бунта и
левичарства. С посебним
одушевљењем прихватили су
је, у нашем веку, кинески ко-
мунисти. Није ни чудо јер код
Кинеза је црвена боја (у шта
можемо да се уверимо гото-
во у сваком кинеском ресто-
рану) одвајкада била омиље-
на као боја живота, снаге,
страсти, љубави... Али тиме
се опет враћамо на почетак
наше приче.

С. С.

из којих се читао бол. Дечак ме је засуо бујицом речи. Шта, заправо, хоће да ми каже схватио сам тек када ми је прстом показао босу, отечену и потпуно изобличену ногу.

Победити себе

Мада сам у нашој експедицији ја био задужен за прву помоћ и мислио да ћу, ако затреба, све моћи да поднесем, сада сам се згрозио. Овако гадну рану још нисам видео, како се то каже. Обрадити је, учинило ми се у првом тренутку немогуће упркос томе што сам знао да у овој дивљини нема никог осим мене ко би могао то да уради, најближи лекар био је удаљен десетине километара. Сумњао сам да би дечак са високом температуром коју је имао издржао пут до њега, тим пре што је најпре сатима требало да пешачи. Није било другог решења сем да направим захват какав никада не само да нисам извео него ни видео и за који нисам био баш најсигурнији како треба да се уради. Колико дубоко засећи рану и у којој дужини? Бојао сам се да не по- вредим неки већи крвни суд, али друге није било: што се мора.

Распаковао сам врећу за шатор, простро је по земљи и објаснио дечаку да треба да легне на њу. Њему је сваки покрет причињавао ужасан бол, али ме је, пун поверења, послушао. Обрадио сам руке алкохолом, за сваки случај дезинфиковао целу дечакову ногу и припремио скал-

пел. Ткиво око саме ране било је потпуно сиво а нешто изнад, према колену, модроцрвено. Кожа око ране била је танка и провидна као пергамент: засекао сам је савлађујући страх и дрхтање руку. Истог тренутка из ње је почео да куља гној а ме- ни је желудац почео да се диже. Затим сам, ни сам не знам како, успео да тампонима очистим рану. Док сам је посипао антибиотиком, руке су већ престале да ми дрхте а газу и завој ставио сам са сигурношћу правог професионалца.

Миран као бубица

Све време дечак ни гласа није пустио. Само је повремено, кад бих погледао у њега, покушавао да ми се осмехне. Пошто сам за- вршио са преврћањем, дао сам му капсулу антибиотика и доста воде, а онда га увио у моју врећу за спавање и сео крај њега. Није скидао поглед са мене све док није утонуо у сан. Дисао је не- прекидано тако да сам се неко- лико пута озбиљно уплашио.

Сунце је већ зашло за врхове Кордиљера и плавичаста сенка спустила се на долину када се мој пацијент најзад пробудио. Очигледно, било му је много бо- ље. Дао сам му још један анти- биотик и објаснио да ћу га по- тражити сутра. Климао је гла- вом као да разуме шта му гово-

рим. Спаковао сам врећу и ра- нац и кренуо према базном ло- гору. Звезде су већ одавно треп- тале на небу кад сам најзад сти- гао. Упркос умору, нисам тре- нуо готово целе ноћи. Питао сам се шта ли је са дечаком и да ли је уопште жив.

Сутрадан, одмах после доруч- ка, кренуо сам ка месту где сам га оставио. Затекао сам га у не- том положају у коме сам га и први пут угледао – скупљеног. Обрадовао се кад ме угледао. Очистио сам му рану, што ми овог пута није пало тако тешко. Преврћу је и дао му лекове. Свим силама трудио сам се да му об- јасним да се антибиотик узима на шест сати. Не знам да ли је схватио. Оставио сам му осам капсула надајући се да их неће прогутати све одједном.

Када сам се два дана касније спремао да се спустим до места где је дечак чувао стадо, он је из- ненада бануо у наш логор. Оток на нози готово је ситаснуо а си- ва боја се повукла. Дао сам му још неколико капсула. Дуго ми је захваљивао и нешто живо об- јашњавао. Шта, бог би знао. За- тим се, попивши шољу чаја са нама, вратио у долину.

Три недеље касније наша десе- точлана експедиција напустила је базни логор. Кући смо се вра- ћали мање-више задовољни. Између осталог, први смо пре- пењали једну од савремених Кита-

да и сам нисам био врло млад. Било ми је тек двадесет и ника- да пре нисам ни помишљао да ће нечији живот зависити од мо- је храбрости да повучем рез но- жем. Много лакше било ми је да препењем и најокомитију стеноу.

О. Вукашиновић

де људско биће. Стао сам и спус- тило ранац. Била је то прилика да предахнем. Када сам се исправно угледао сам неоспорно тужно лице и очи

Ово сам доживео на својој првој експедицији у Анде – при- чао нам је тридесетчетворого- дишњи шумарски инжењер Ан- дреј Шкафар – и можда се тог догађаја не бих тако живо сећао

Брана Јовановић

БАРОМЕТАР

ВИДЕО

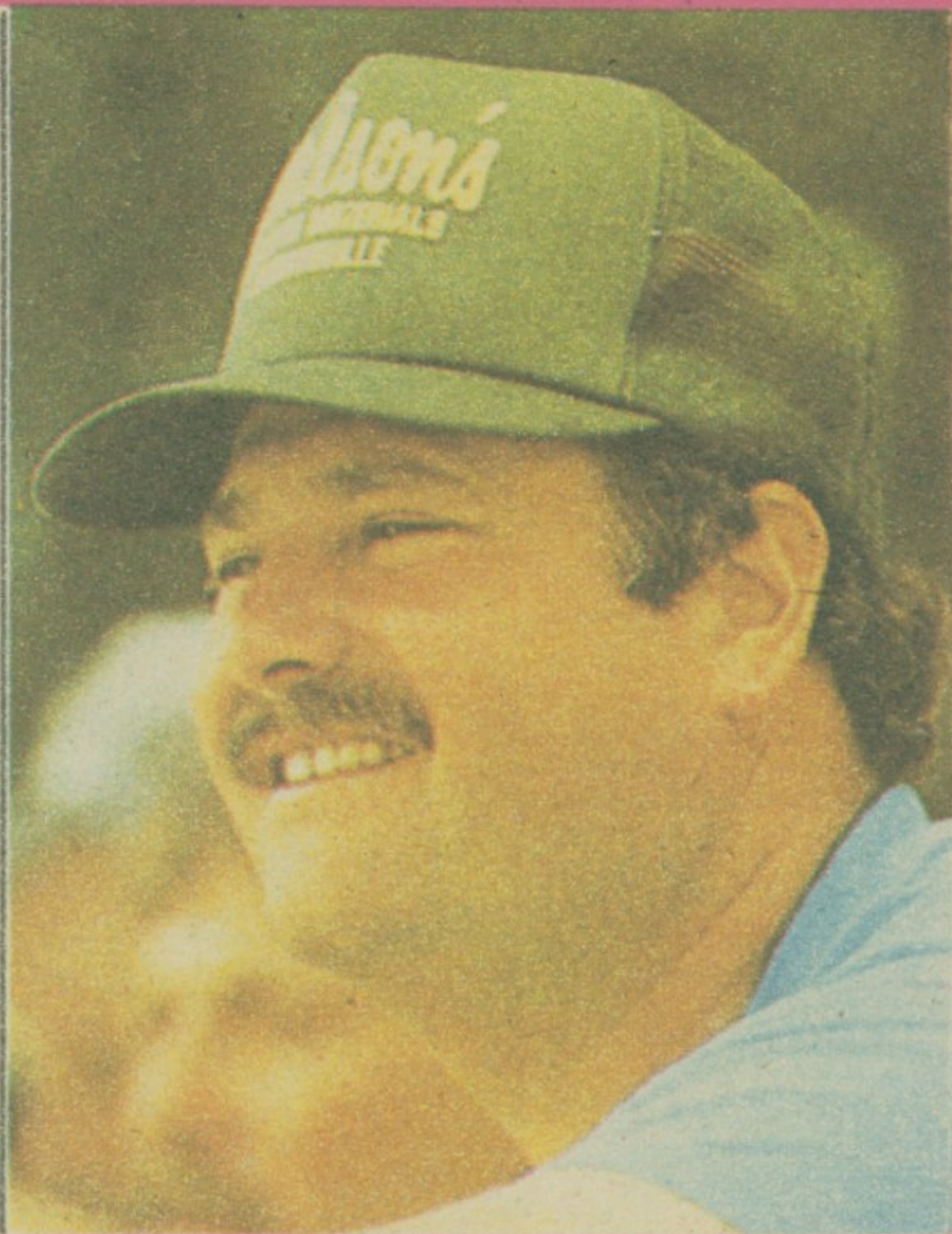
Jack the Ripper – Џек Трбосек (1988)

Последња у низу снимљених прича о чувеном убици с краја прошлог века – Џеку Трбосеку. Радња овог четворосатног тв-филма одиграва се у Лондону, двадесет година пошто је Џек извршио последње убиство а затим изненада нестао, баш као што се, нешто раније, и појавио. У режији Дејвида Викеса главне улоге тумаче Мајкл Кејн и Арман Асанте.

When Harry Met Sally – Кад је Хари срео Сели (1989)

Филм о сусрету, краткој љубави и расстанку двоје интелектуалаца који су многи критичари напросто „исекли“ у својим написима јер су установили упадљиву сличност са познатим филмовима Вудија Алена „Менхетн“ и „Ени Хол“. Иако замерке стоје, треба рећи да „обичним“ гледаоцима већина од тих сличности неће сметати, већ ће уживати у пријатном, добро режираном филму. Редитељ је Боб Рајнер („Остани уз мене“, „Принцеза невеста“). У главним улогама: Били Кристал и Мег Рајан.

**Роб Рајнер, редитељ филма
„Кад је Хари срео Сели“**

The Karate Kid III – Карате кид III део (1988)

После многих победа Данијел ла Русо, звани „Карате кид“, одлучује да се повуче у миран живот, али због сукоба свог учитеља Магија са богатим индустријалцем, убрзо је „принуђен“ да се врати. Као и претходна два наставка и овај је потисао Џон Авилдсен („Роки“, „Џо... и то је Америка“), Главни глумци такође су исти: Ралф Мађно и Наријуки „Пат“ Морита.

**Ралф Мађно, сцена из филма
„Карате Кид III“**

In Country – На селу (1989)

Драма о девојци којој је отац погинуо у вијетнамском рату док је била мала, па га

она „упознаје“ тек кроз причу свог стрица који се борио заједно с њим. Филм је режирао Норман Џуисон („Афера Томас Краун“, „Ролербол“, „Месечина“), а у главним улогама појављују се Брус Вилис и Емили Лојд.

Fat Man and Little Boy – Дебељко и мали дечак (1989)

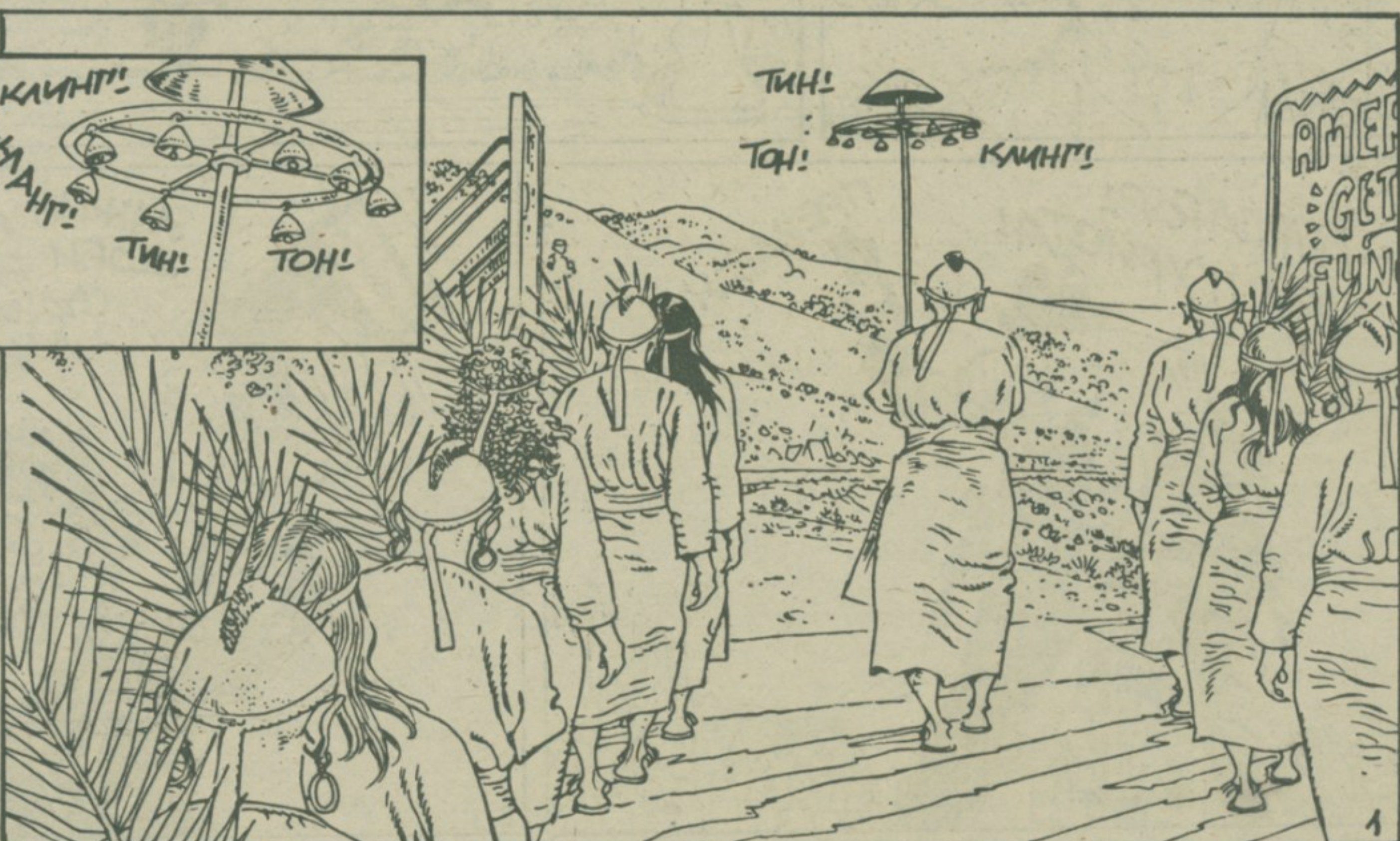
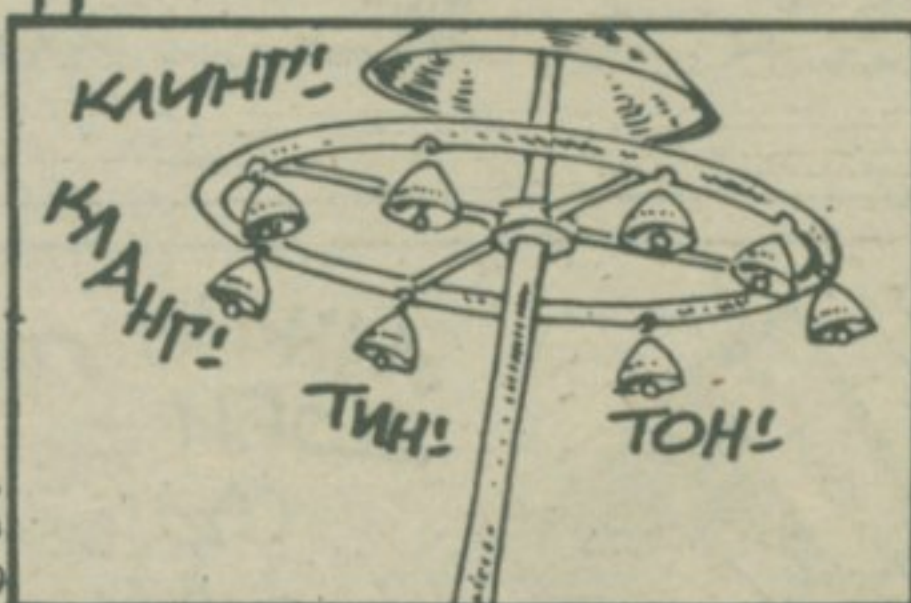
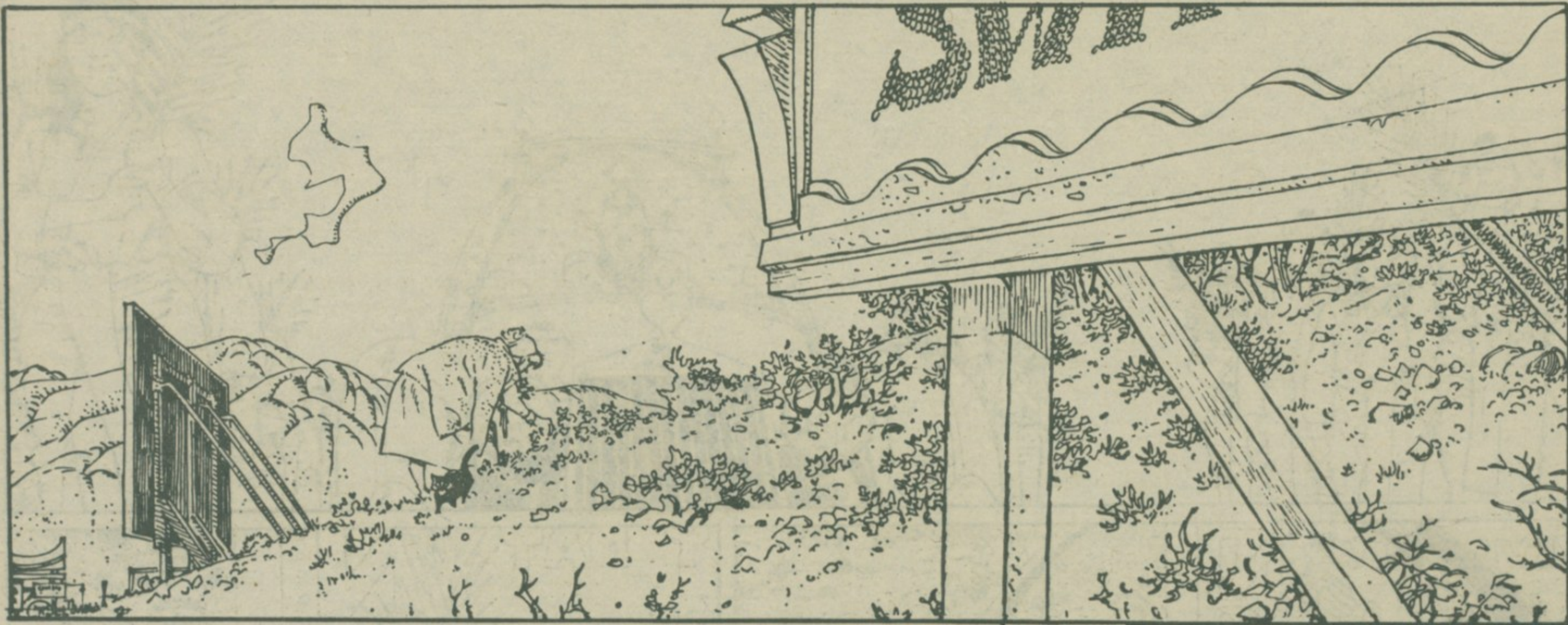
Трећи филм Роланда Џофеа (претходна два су „Поља смрти“ и „Мисија“), и трећа

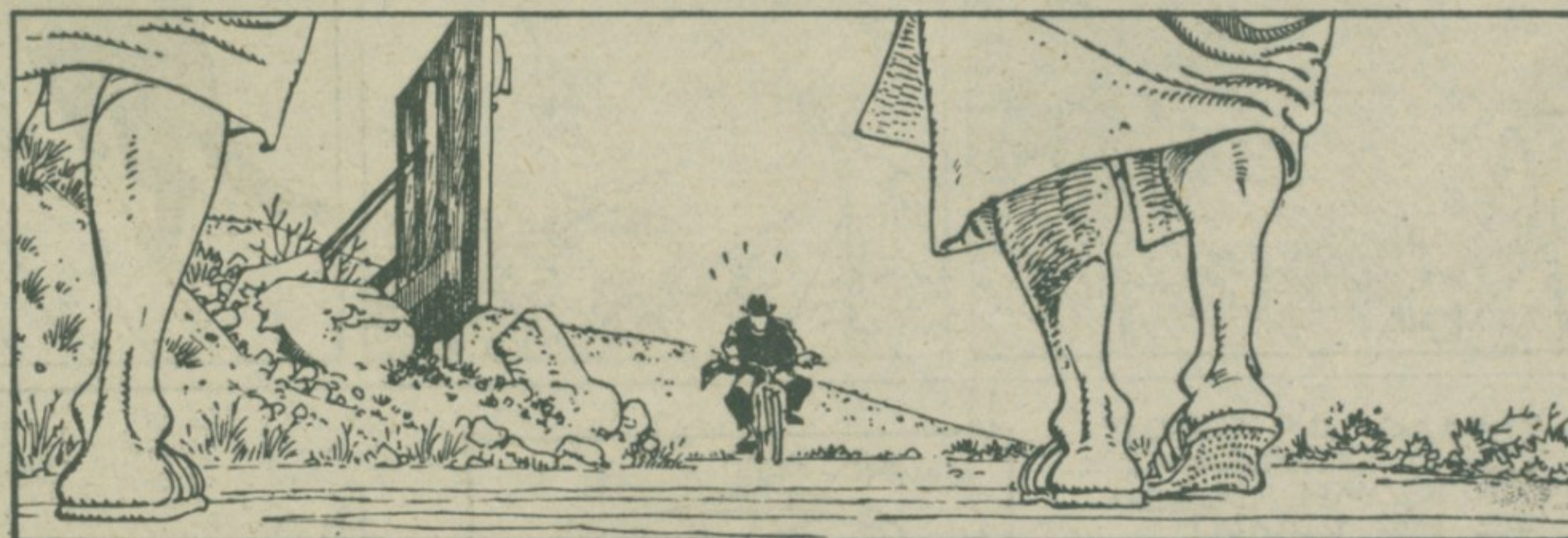
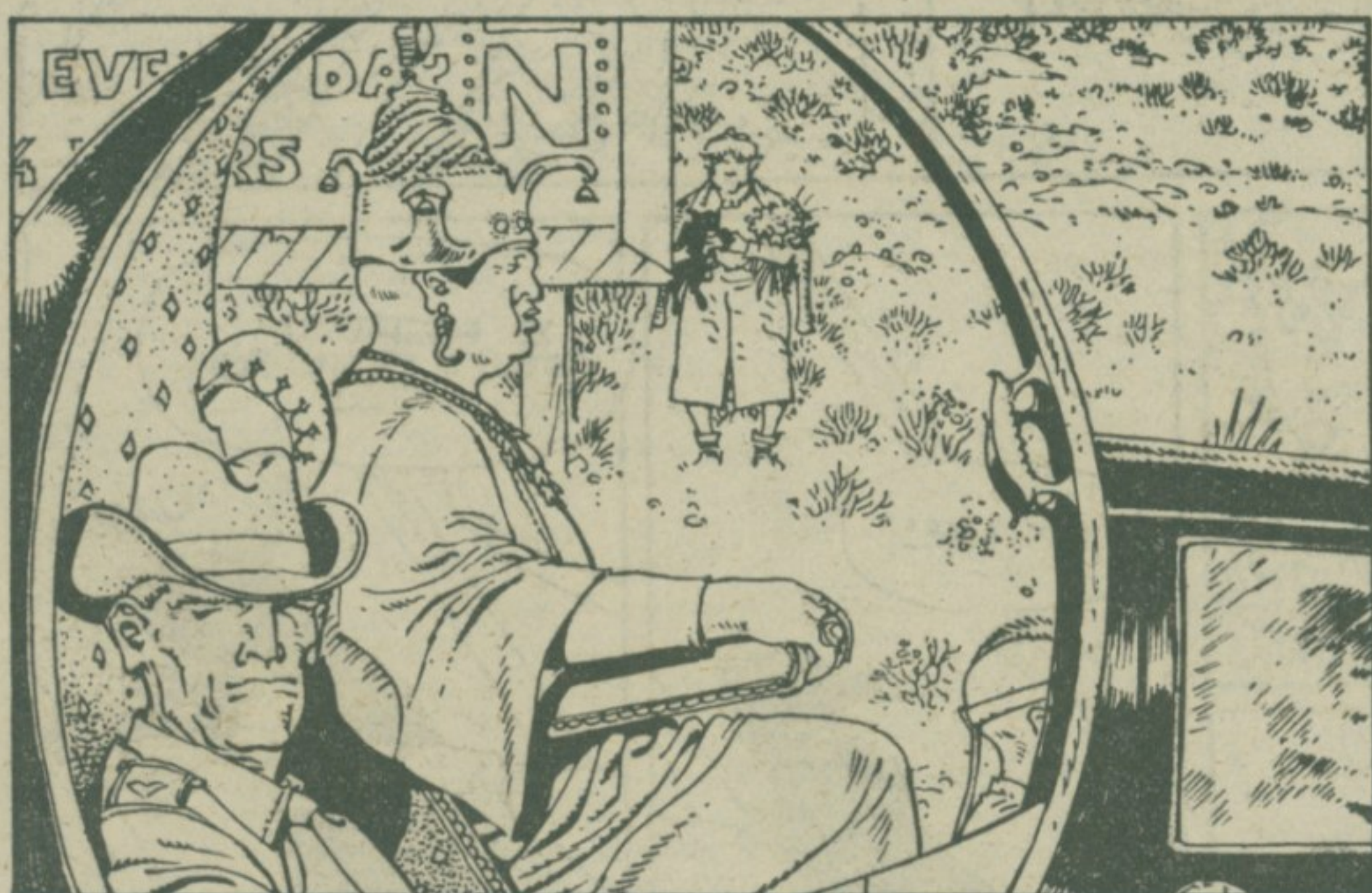
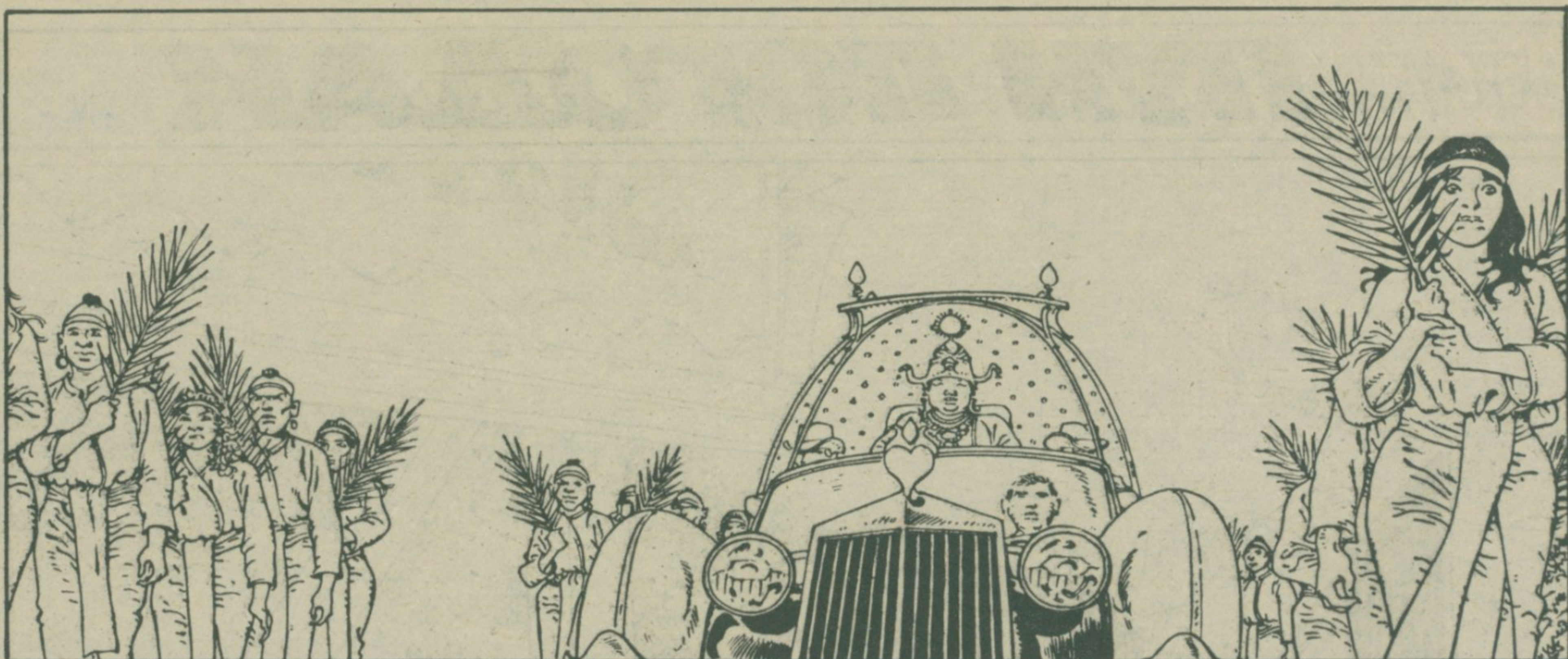
историјска драма. Филм „Дебељко и мали дечак“ је прича о нечему што је, како каже сам Џофе, обележило ово столеће и, на неки начин, одредило касније догађаје у свету – прича о стварању атомске бомбе. Главне улоге тумаче Пол Њумен, Двајт Шулиц, Бони Бедела и Џон Кусак.

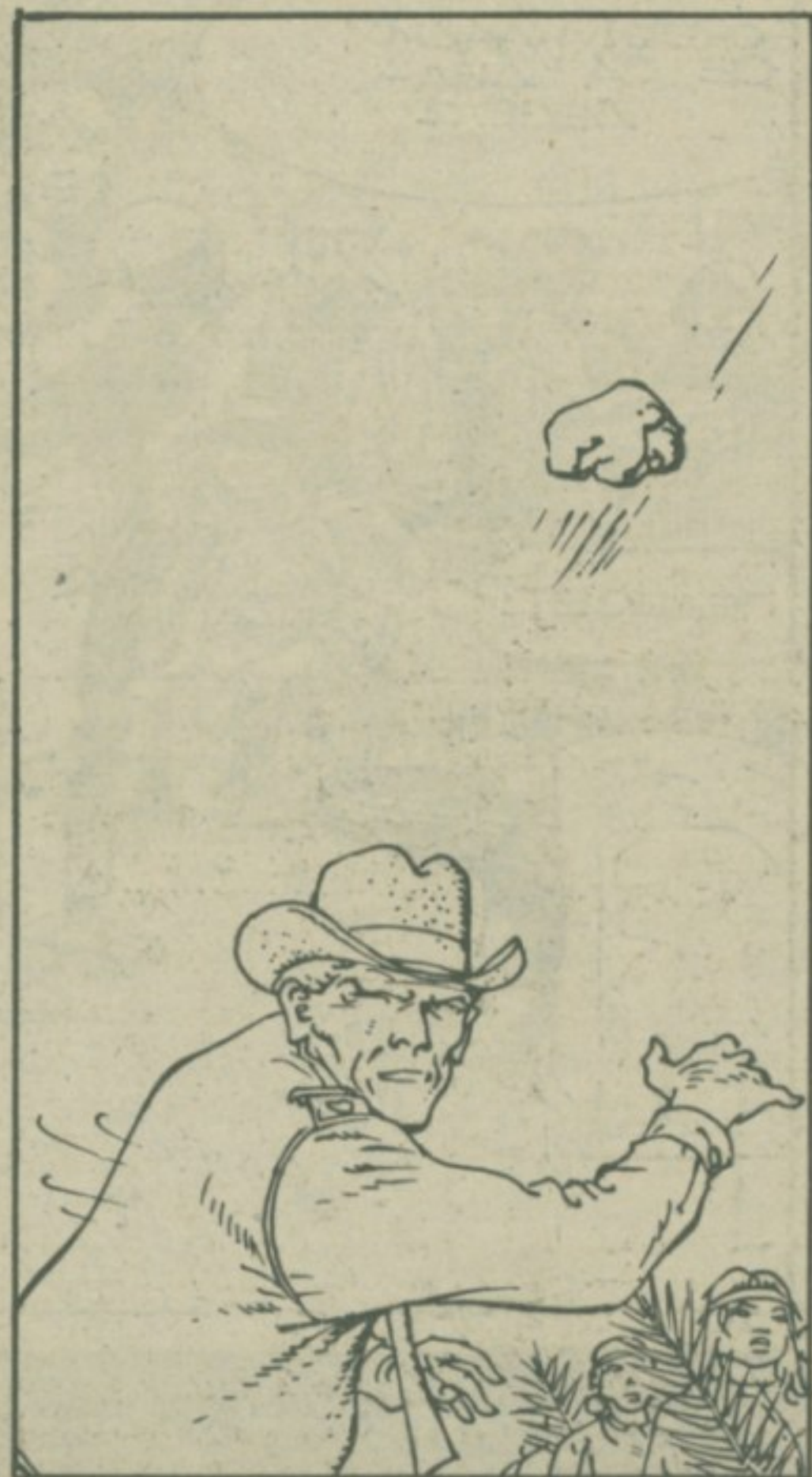
В. Радосављевић

ЦЕРЕМАЈА

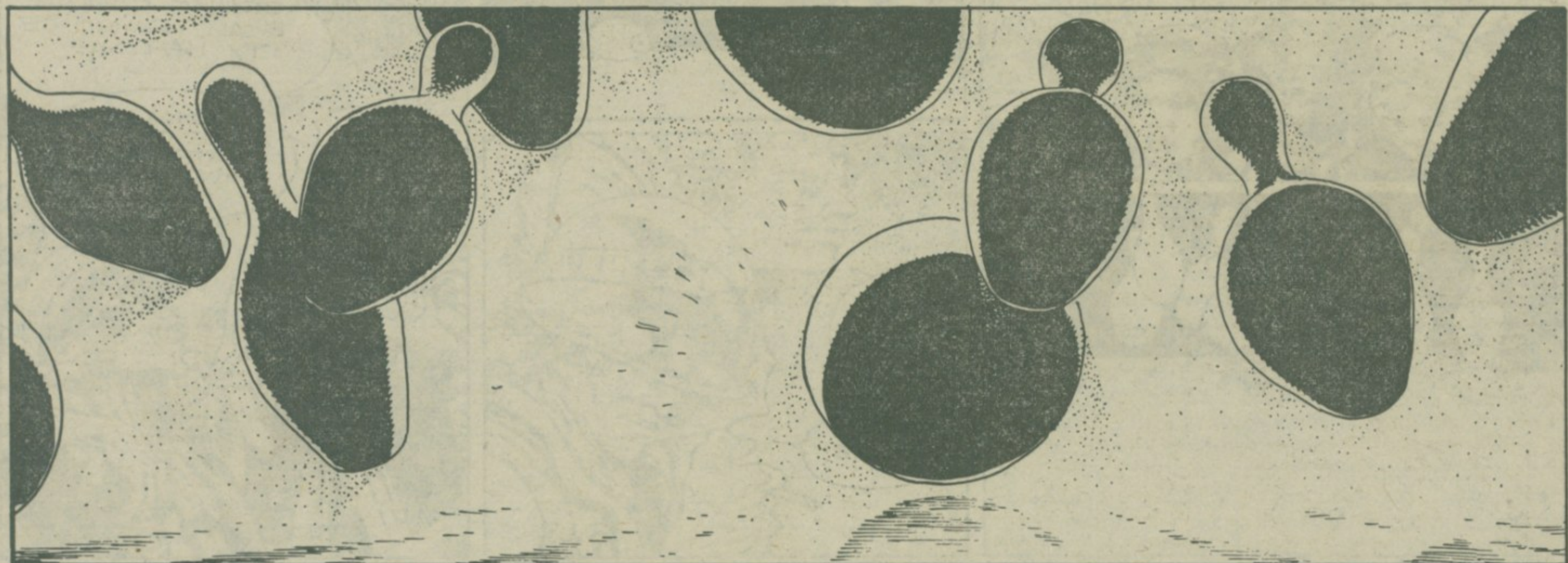
ПУН ПОГОДАК

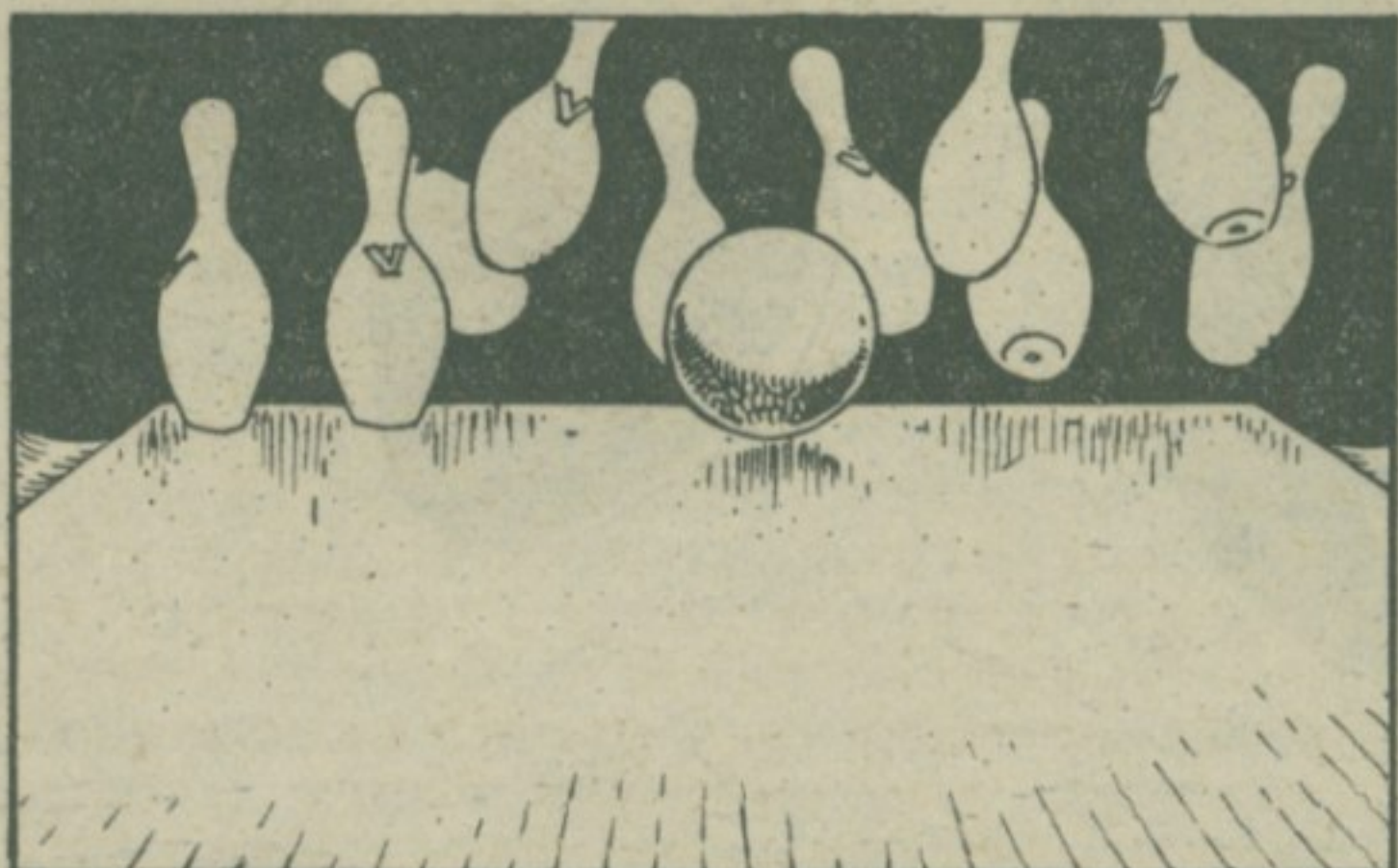
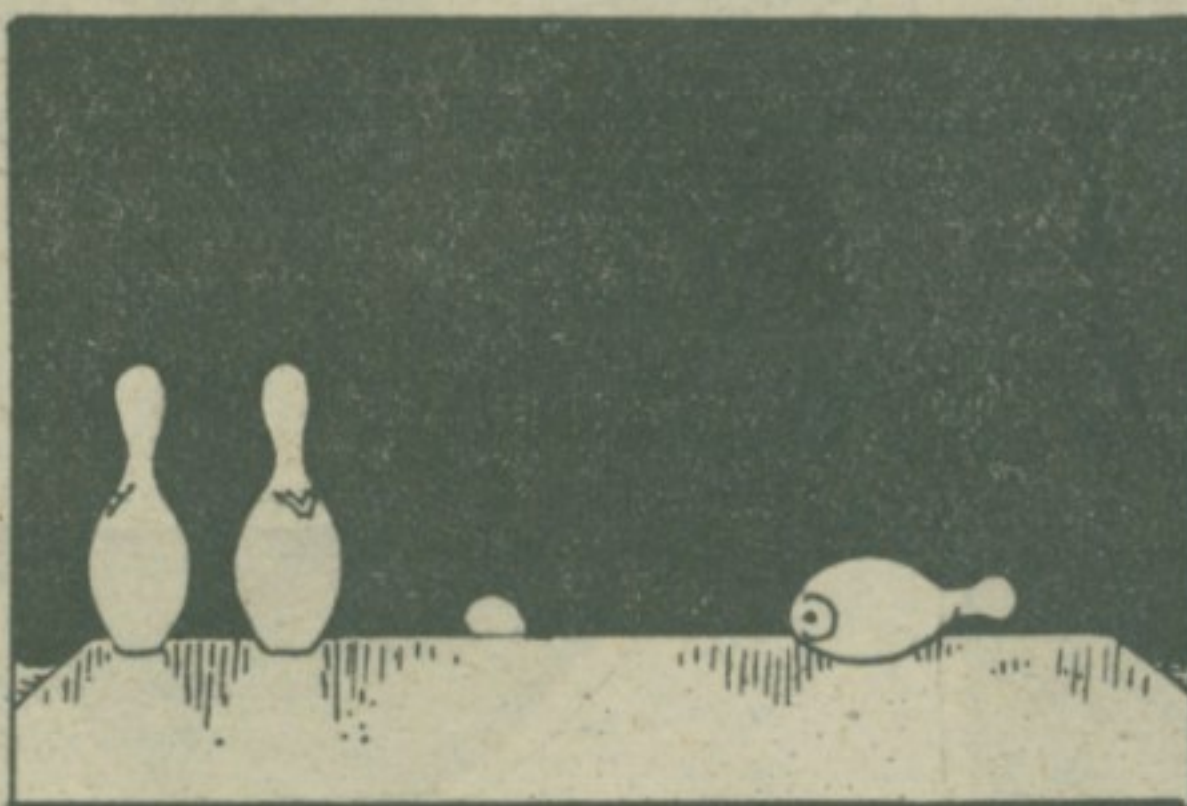

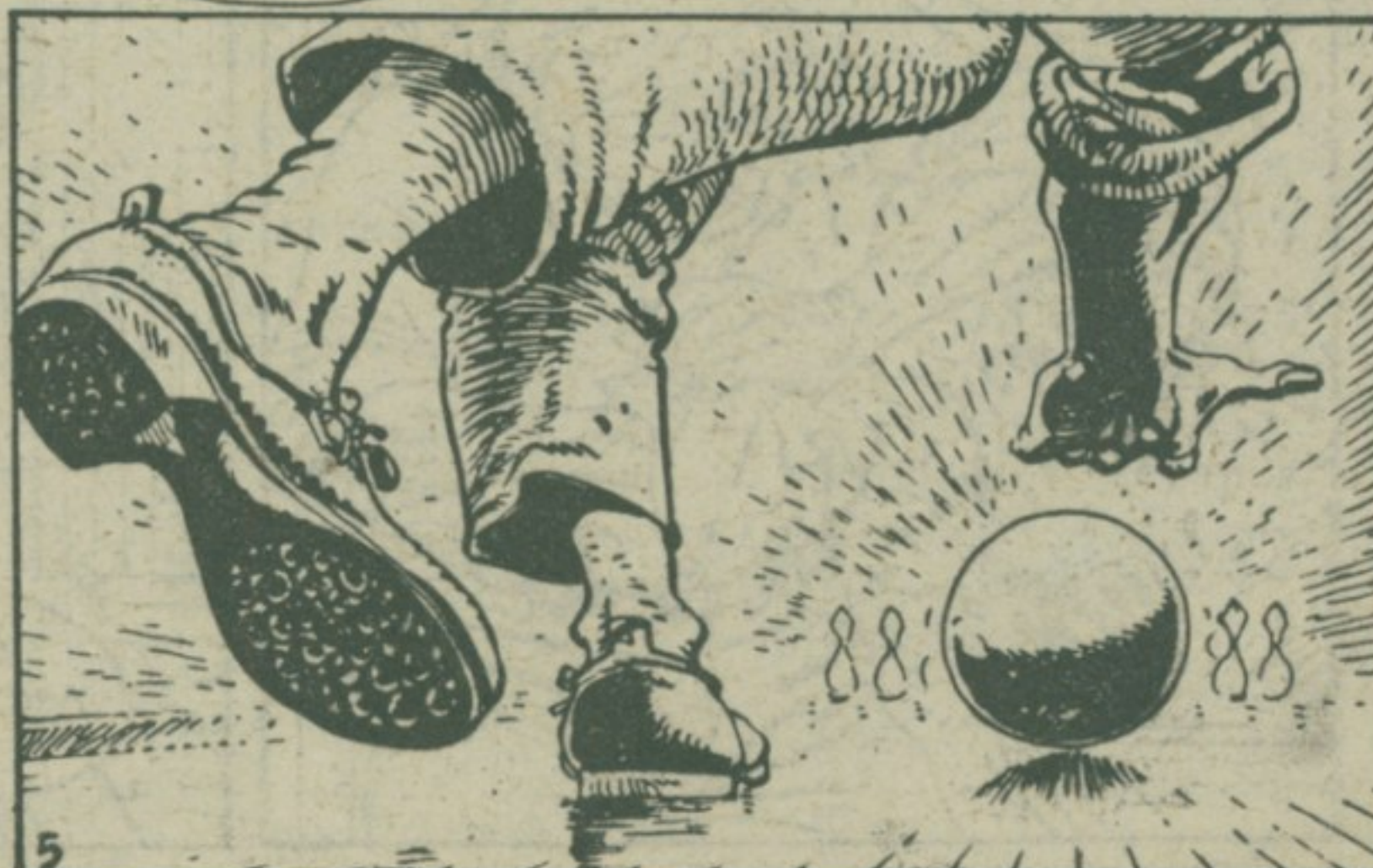
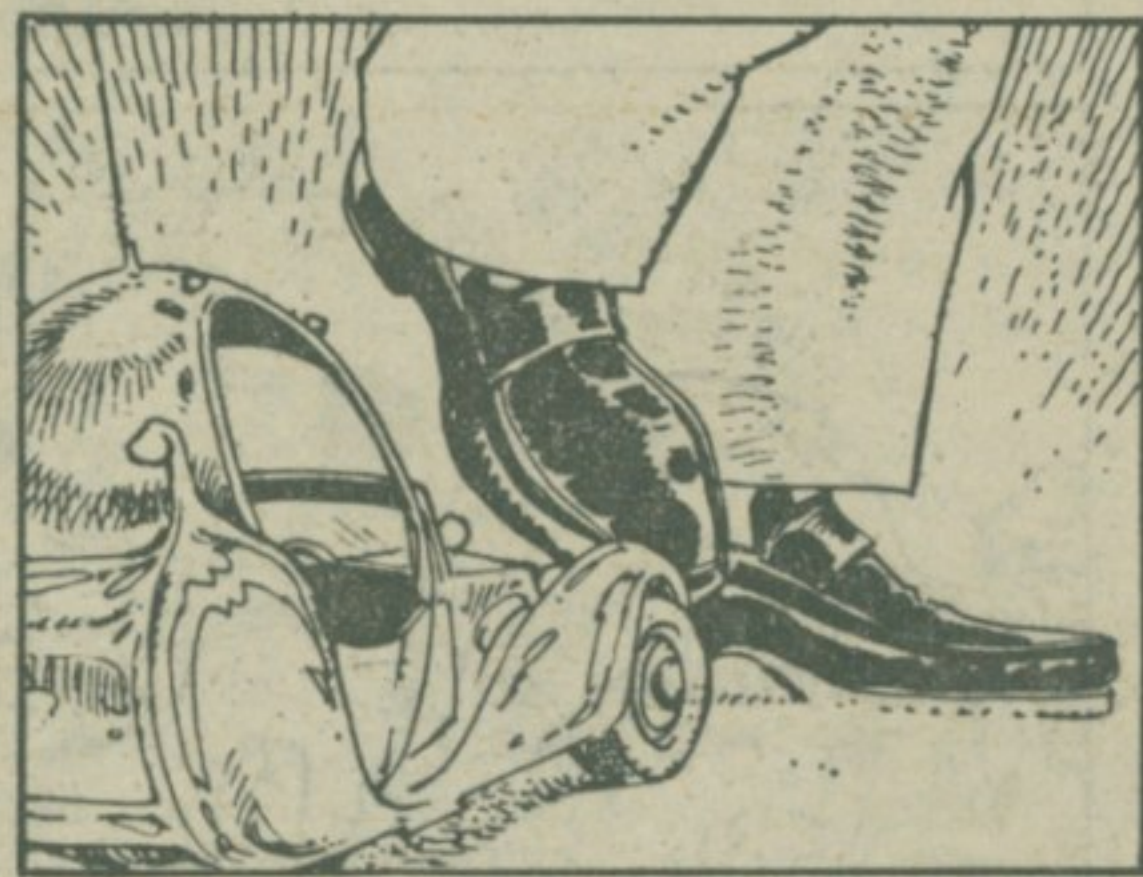
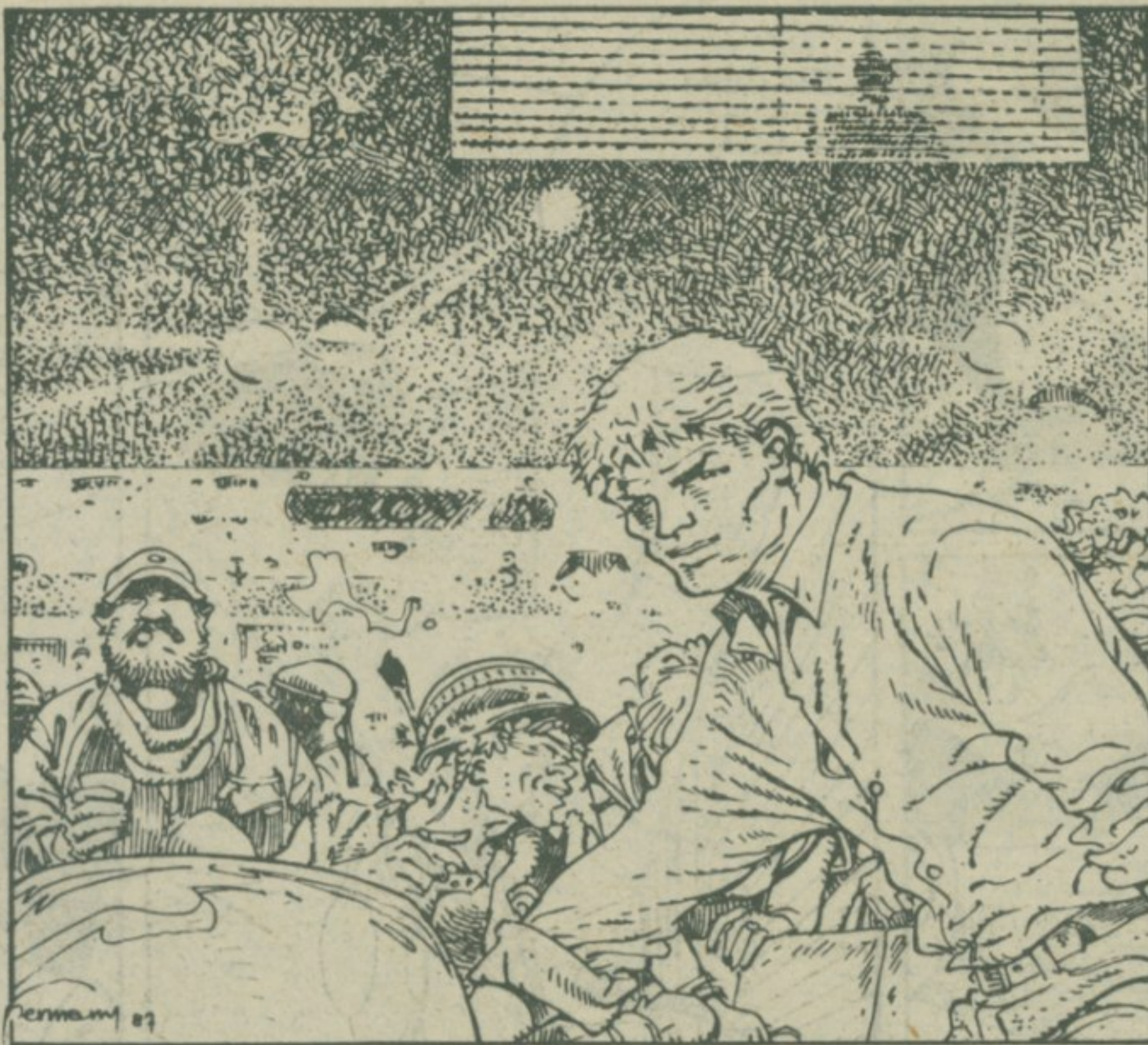

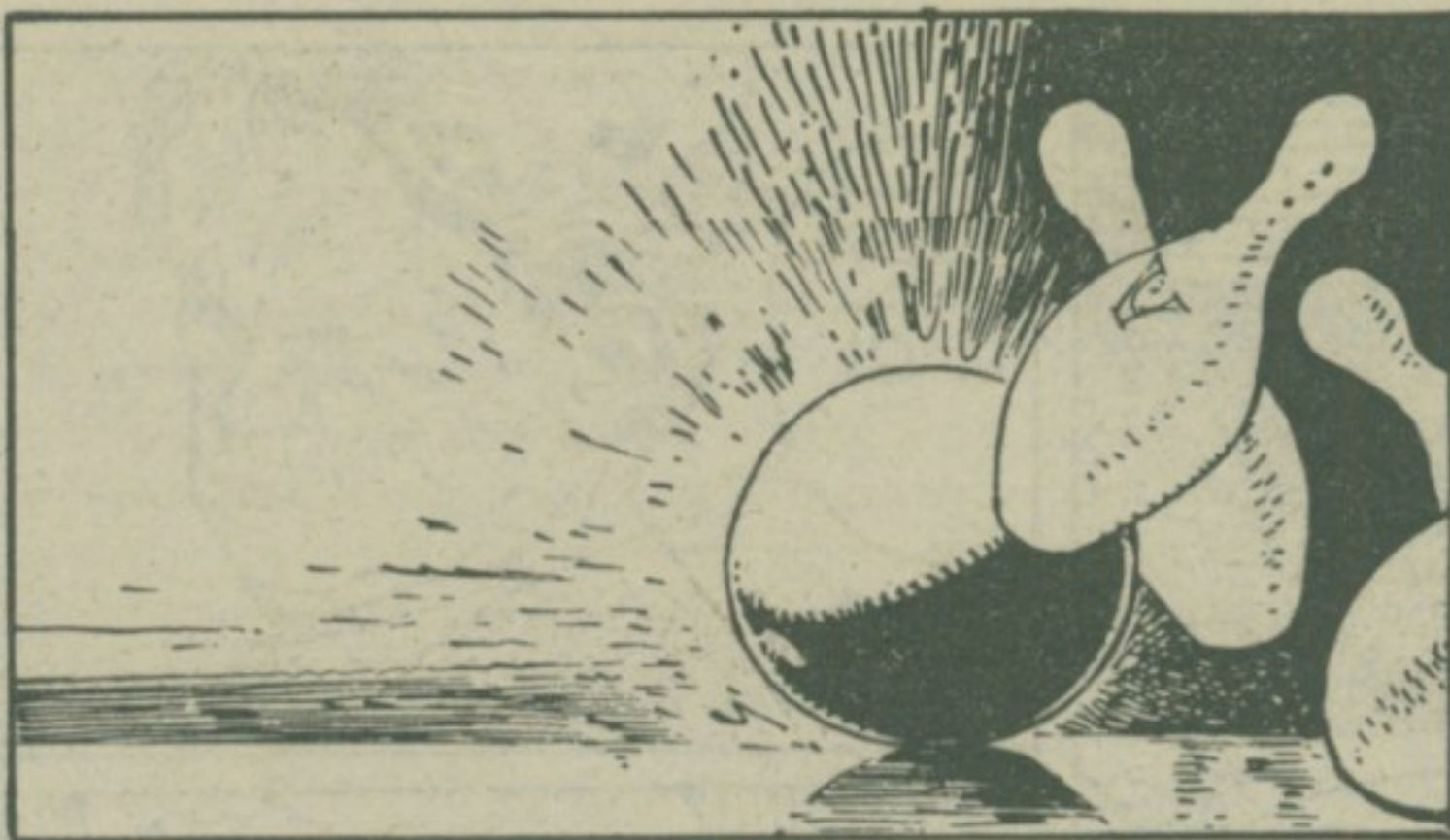

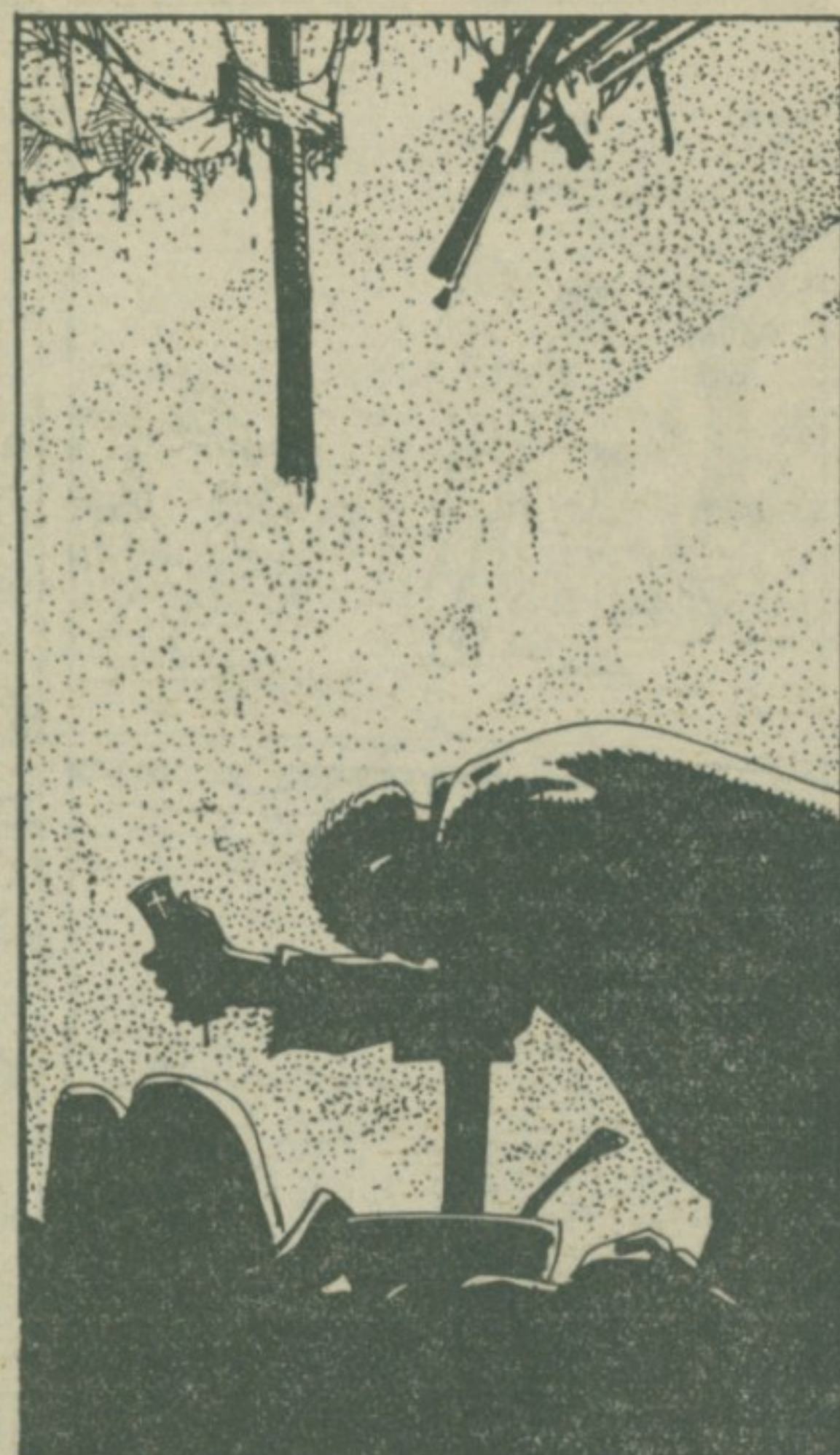
Germamy

НИЈЕ
ЛЕНА! ВИДЕО
САМ ЈЕ
СПРЕДА!

КАЖИ-
ТЕ АКО
ВАМ
СМЕТА-
МО!

ВЕНСЕ,
СИГУРНА САМ
ДА СУ ОНИ! ГЛЕ-
ДАЈ ОНОГ МА-
ЛОГ, КАЦИГА МУ
ЈЕ ПОРЕД!

ПО НОВО МИСЛИМ
НА СИНОЈНО
КУЛАЊЕ! ДА ЛИ
СИ СТВАРНО
СМАЈНО
ПРОМАШИО?

СУМЊАШ
У РЕГУ-
ЛАРНОСТ
КЛАЊЕ-
ЊА?

ХА! ХА! СУМЊАО
САМ И
УВЕРИО
САМ СЕ!
ПРОЗАН
СИ!

ДОБАР
ДАН,
БРАГО!

ЗНАТЕ ЛИ ДА ЈЕ СВЕВИШЊИ
С ВАМА И ДА ВАС ВОЛИ?

САМО
НАМ ЈЕ ЈОШ
ОВО ФА-
ЛШО!

ХОЋЕТЕ ДА ЧУЈЕТЕ НЕ-
ГОВУ ПОРКУ?

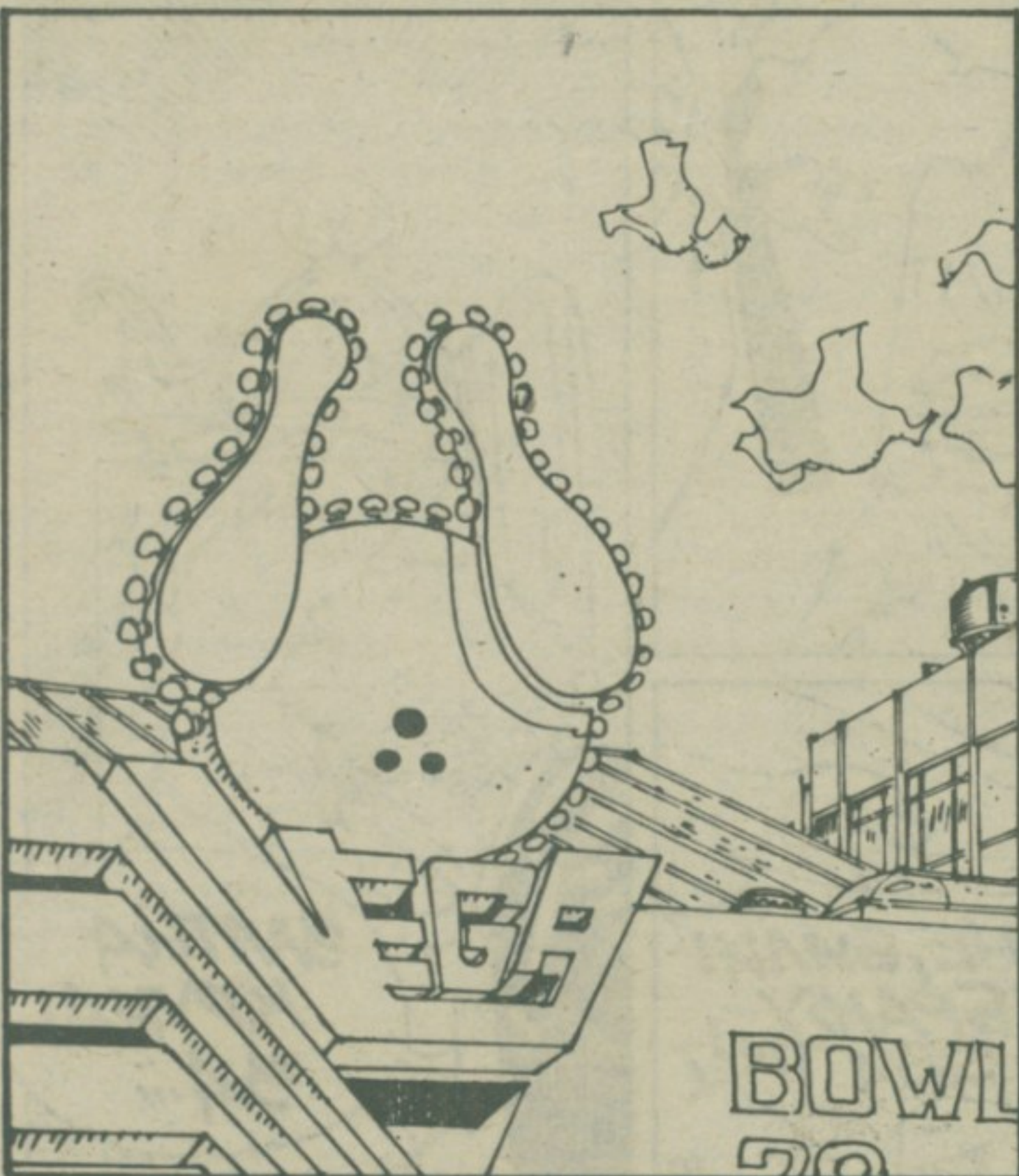
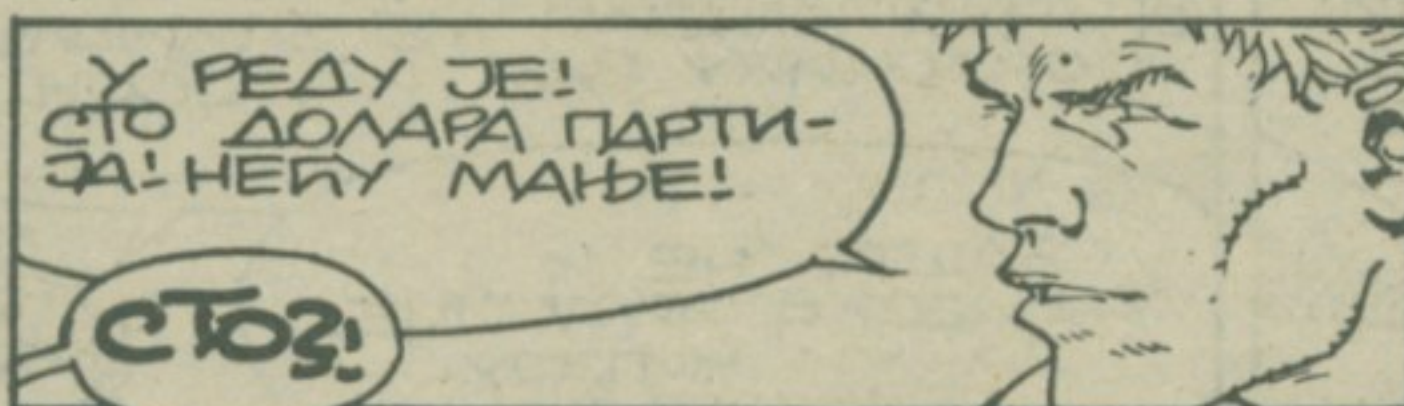

ОВО ЈЕ
СУВИШЕ ОЗБИ-
НО ДА
ВИМО СЛУ-
ШАТИ СЕ-
ДЕРИ!

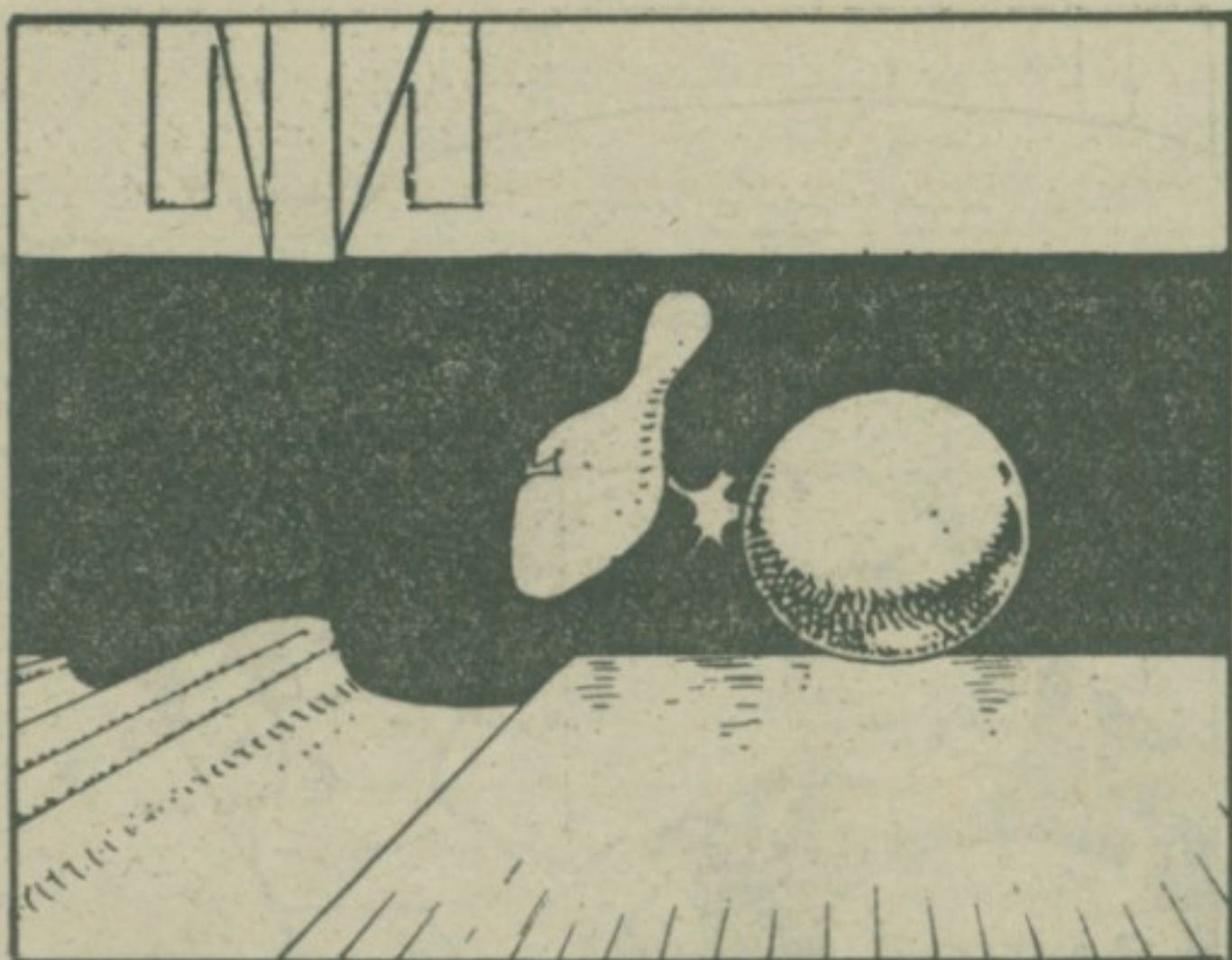
ТРЕБА
ПОКАЗАТИ
ДОБРУ ВОЈУ!
ШТА МИС-
ЛИШ?

ХМ!

СТВАРНО,
САДОЛЕ, ОВА
МАЛА ЈЕ ЗАИСТА
САТКА... И ВРАО
МЛАДА! ЗАШТО
СТЕ МЕ ЗВАЛИ?

ТО НИЈЕ БИЛО НЕПОТРЕБНО!
ОВО ДЕТЕ, КАД ОСТАНЕ САМО И
БЕЗ ПАРА, НЕЋЕ УСПЕТИ ДА СЕ ИЗВУ-
ЧЕ... БИЋЕ МУ ПОТРЕБНА „ПРИЈА
ТЕЉСКА РУКА“!

КАКО ТО
МИСЛИТЕ САМА
И БЕЗ ПАРА? ВЕНС
ШОРТЕР СЕ ДОБ-
РО ДРЖИ!

ТРЕЊУТНО,
ПРИЈАТЕЉУ!

ДОБРО, ЦЕР, ИЗГУБИО
СИ ПРВУ РУКУ! ИСПИТИ-
ВАО СИ ГА! САД СЛЕДИ
ПРОТИВНАПАД!
ДОБИЋЕМО ГА!

КУРДИ,
НИСАМ ГА
ПУСТИО! ОН
ЈЕ БОЉИ ОД
МЕНЕ!

ПОВРАТИ СЕ,
ЦЕР! ЧЕТРИ ХИ-
ЛАДЕ! МИСЛИ
МАЛО И НА
МЕНЕ!

А ШТА
МИСЛИШ
ДА РА-
ДИМ?

ОХ,
ВЕНСЕ,
ФАНТА-
СТИЧАН
СИ! ДИ-
ВАН!

ЕЈ,
ШАМПИОНЕ!
НАСТАВЉА-
МО ЛИ?

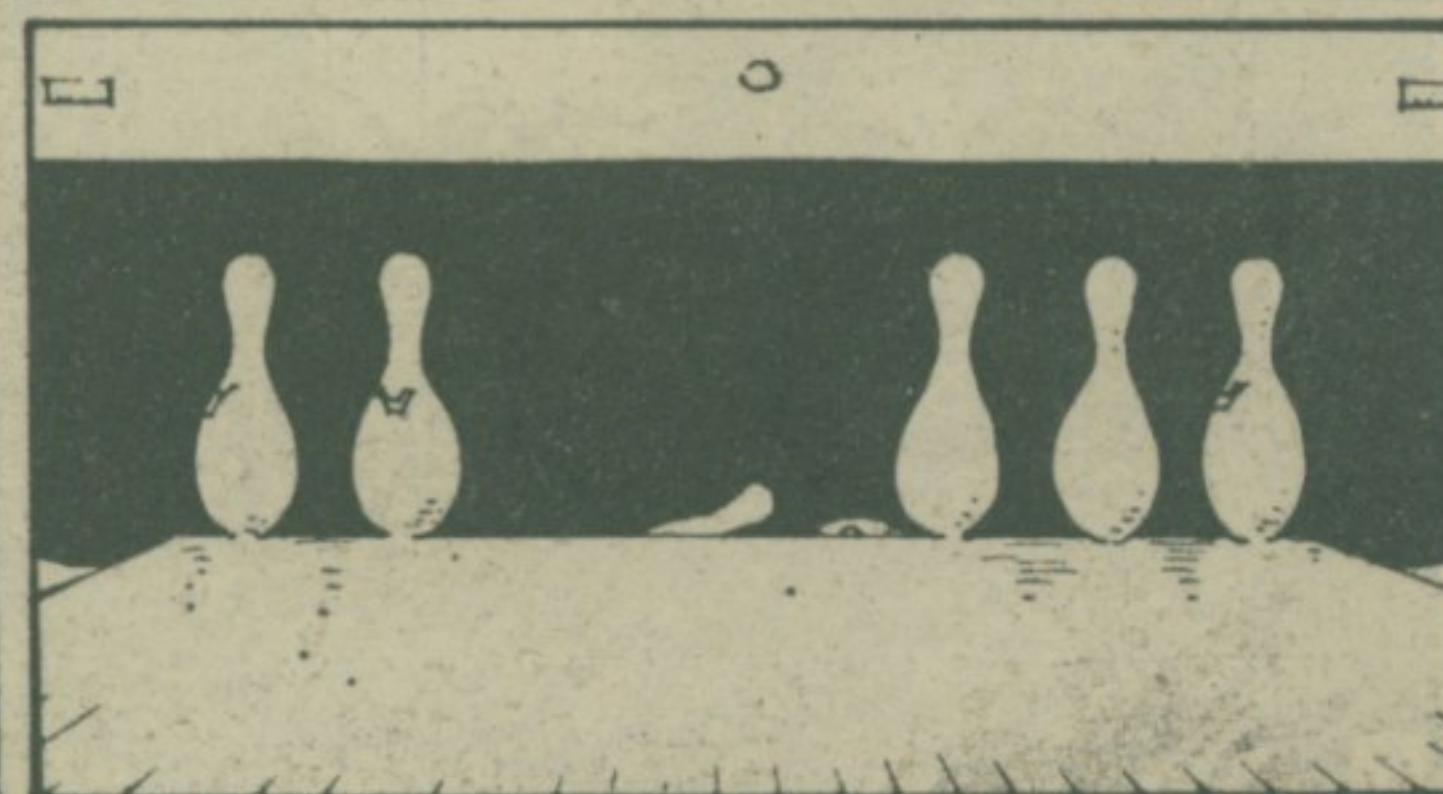
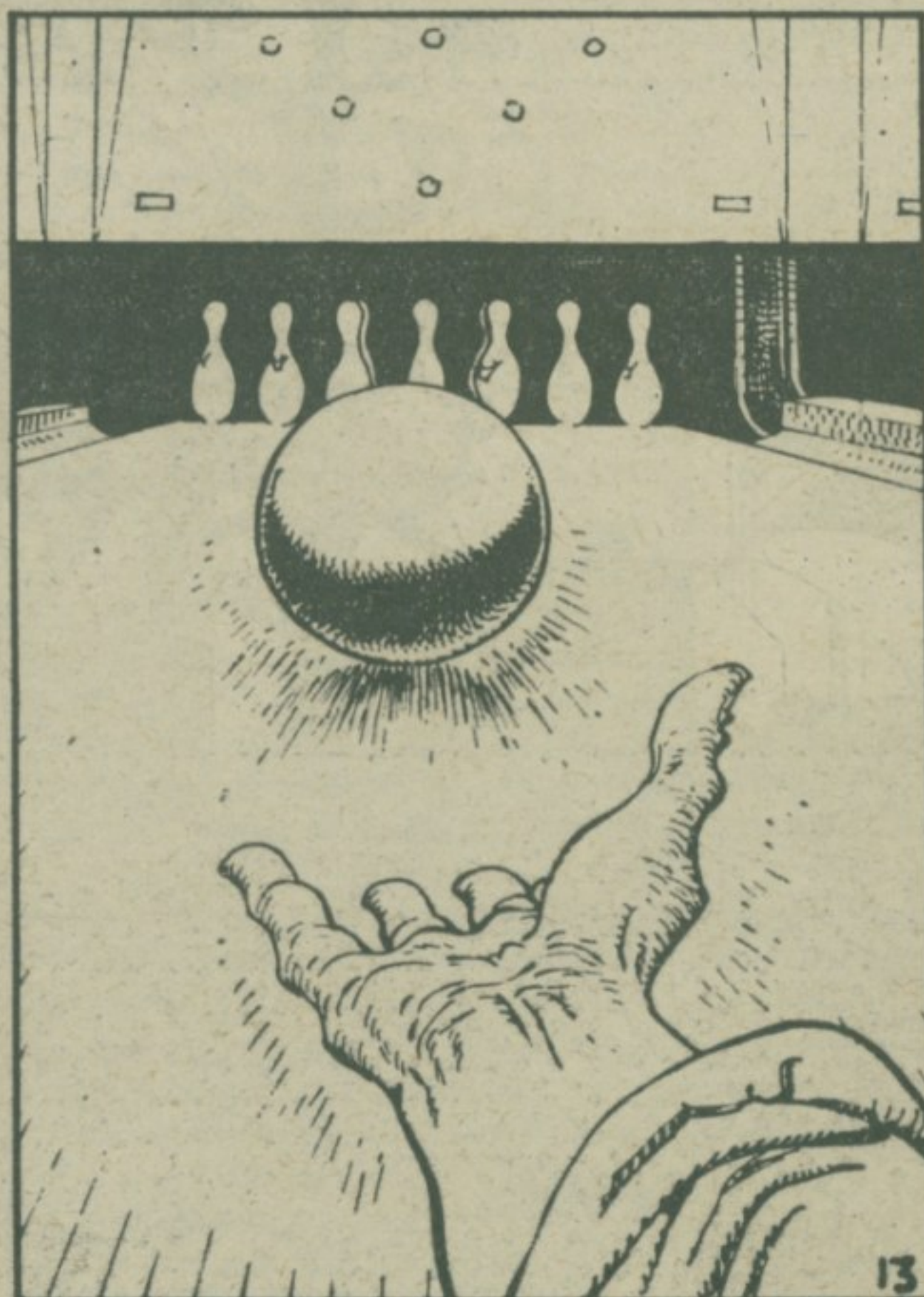
А ШТО
НЕ БИ
НАСТА-
ВЉИО?

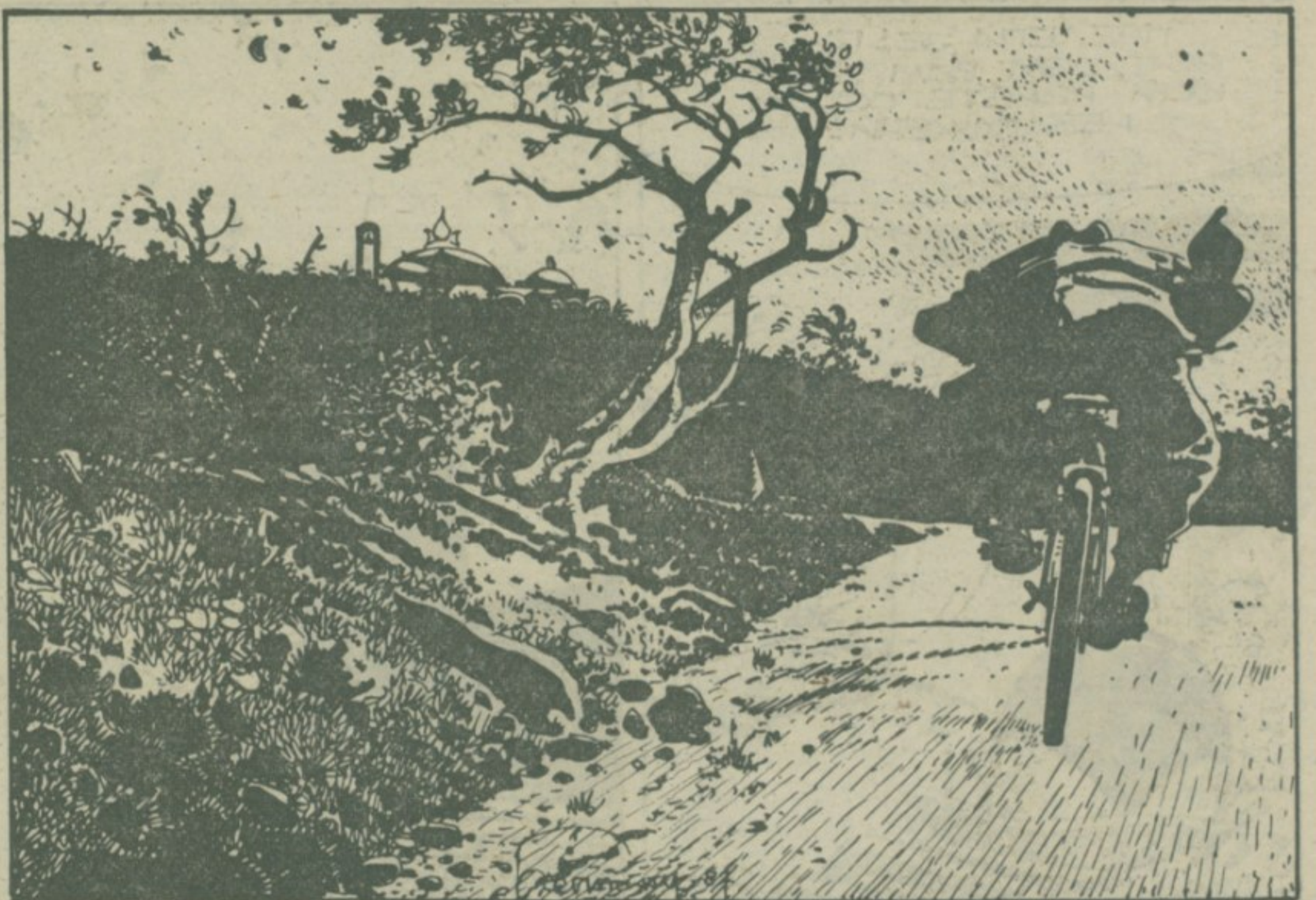

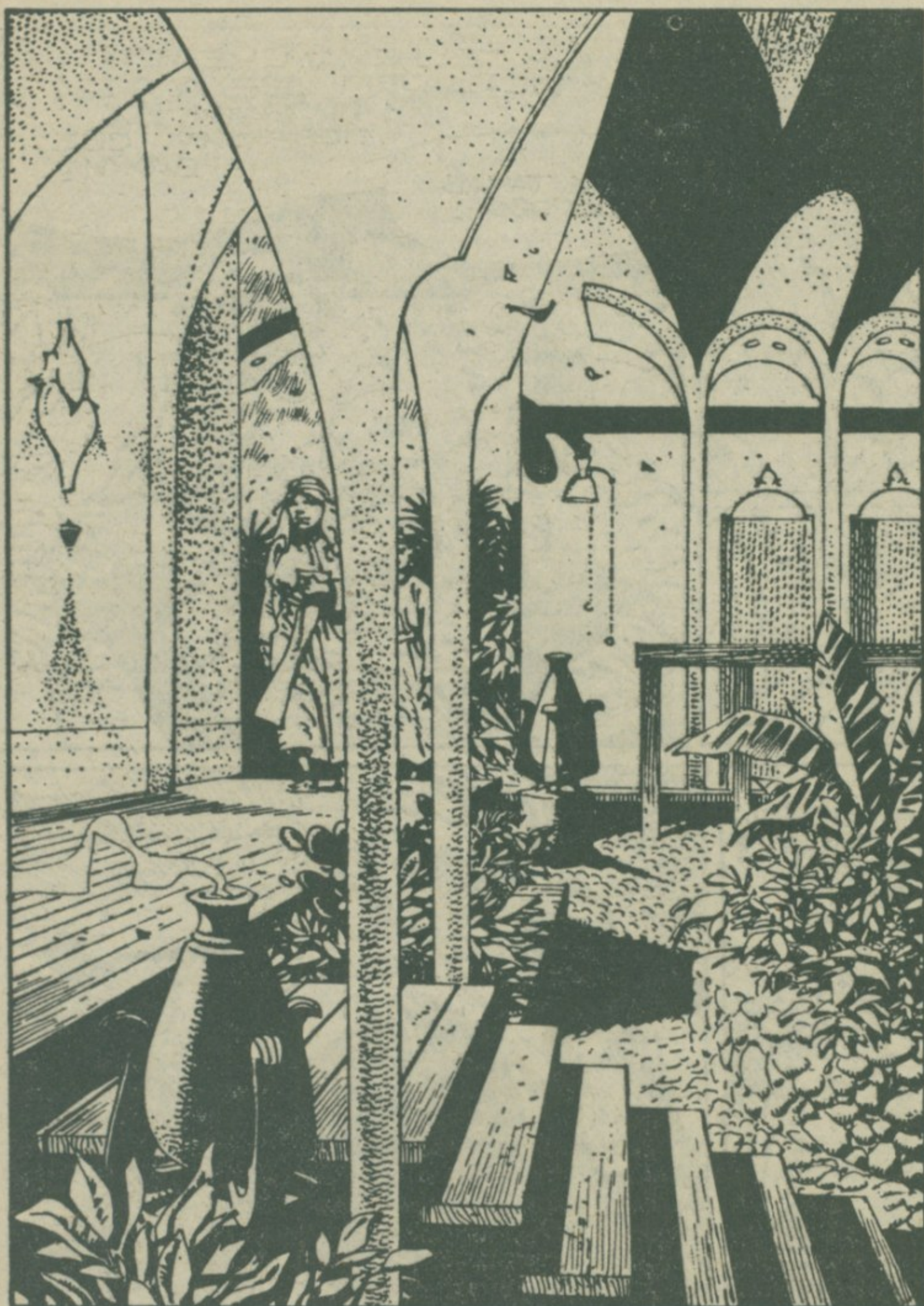
У ПРАВУ СИ, ДРИШ-
КАНЕ! ДОК ИМА
ЖИВОТА, ИМА И
НАДЕ!
ХА! ХА!
ЖИВЕ-
ЛИ!

ПИЈ, ВЕНСЕ!
ТО ЈЕ ПОСЕБНО
ПИЋЕ, КОКТЕЛ
„БАРТ“! ИСПИЈ
ДО ДНА!

СУПЕРНОВЧАНИК

Показаћемо вам како да направите новчаник који може да вам послужи у свакој прилици када немате џеп а мрзи вас да носите ташну. Мањи новчаник може да се стави око руке а већи око главе или струка.

На цртежу 1 је мањи новчаник. Мере су у сантиметрима а за поруб треба свуда да додате по пола см. Део А наслана се на кожу па је згодно да буде од меканог материјала, а Б и Ц од лепе тканине која се слаже са осталом гардеробом. Делове Д искројите од чвршћег платна.

Делове Б и Ц порубите по једном крају (црт. 2) па пришијте рајсфершлус са унут-

рашње стране (црт. 3) а затим за овај део, с наличја, лево и десно пришијте делове Д, као на црт. 4, тако да све изгледа као на црт. 5. С наличја све ово нашијте на део А (црт. 6), оставите један крај несашивен, па кроз њега окрените новчаник на лице (црт. 7). Зашијте отвор и – новчаник је готов.

Цртеж 8 показује да га са унутрашње стране а 9 с лица. Новчаник може да се закопчава и помоћу дугмади (црт. 9), великих дрикера (црт. 10) или „чичак“ траке (црт. 11). На црт. 12 види се како се носи око руке, а на црт. 13 око главе (у том случају мора да буде дужи а за закопчавање је најпогоднија „чичак“ трака).

Графити '89.

НАШ ИЗБОР ПРИСПЕЛИХ ГРАФИТА

1. Најшашавије је водити двоструки живот не би ли дуже живео!

Зоран Милутиновић, Титово Ужице

2. Геније је натпросечно интелигентан човек коме је пошло за руком да докаже да није луд.

Драгана Трајковић, Баваниште

3. Сунчани сатови служе да се види у колико је сати облачно!

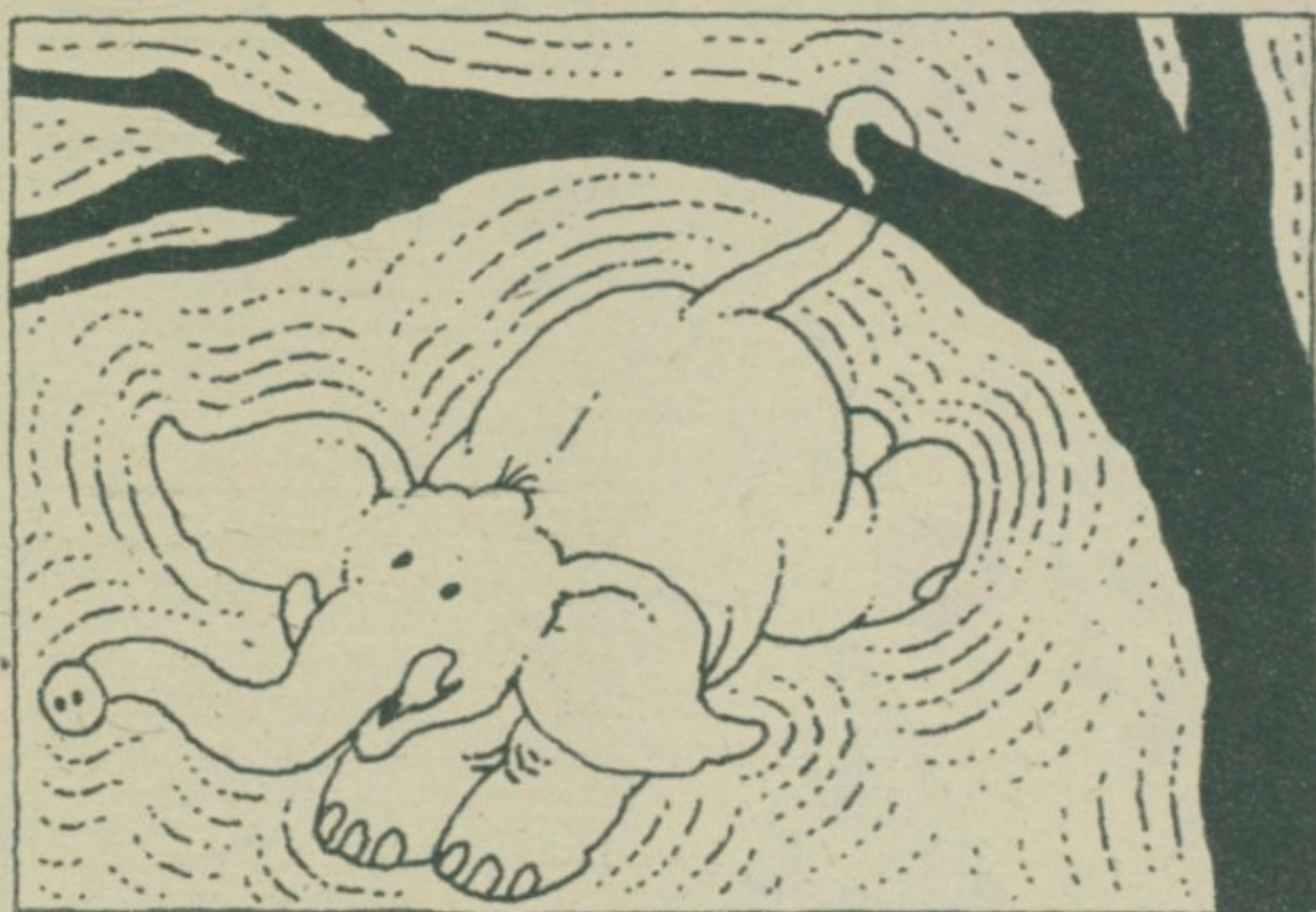
Зоран Јовановић, Београд

4. Бога питај зашто се људи крсте!

Весна, Загреб

5. Лонг лив ћирилица!

Мирјана Божић, Београд

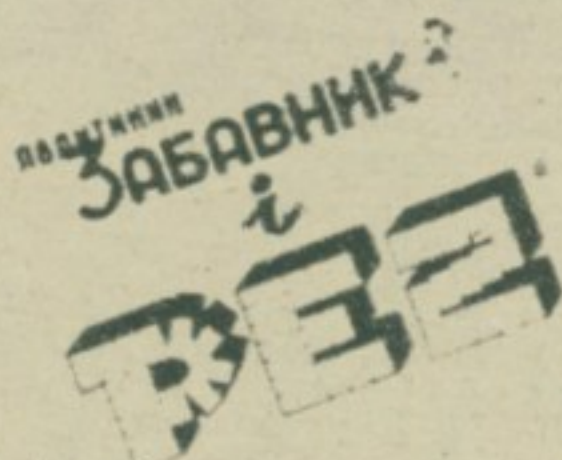

СЕДАМ „ЗАБАВНИКОВИХ“ ПИТАЊА

1. Шта тачно значи бити празноверан?
2. Ко је највећи баксуз?
3. Која је твоја порука човечанству?
4. Ко је добар дипломата?
5. Зашто се Мона Лиза осмехује?
6. Шта се добија укрштањем две животиње по твом избору? (нпр. укрштањем слона и мајмуна или жирафе и крокодила итд.)
7. Ко је успешан човек, а ко успешна жена?

• • • • •

Откачене одговоре – графите, на ова ЗАБАВНИКОВА питања шаљите на адресу „ОЗОН“: РАДИО-БЕОГРАД 202, Хиландарска 2, за „ОЗОН“-ГРАФИТИ '89, 11000 Београд!!!

IGRA SE
NASTAVLJA

РЕЗУЛТАТИ ИЗВЛАЧЕЊА НАГРАЂЕНИХ ЗА МЕСЕЦ ДЕЦЕМБАР '89.

МОТОЦИКЛ „ТОРИ“ добио је:

Михаиловић Борко, 31205 Севојно (Т. Ужице)

БИЦИКЛ ВМХ РОГ добио су:

Макшан Драган, Осијек, И. Г. Ковачића 48; Поки-мица Немања, Рашка, Беоци, Миловановић Бојан, Дервента, Младена Стојановића 50; Јовановски Јован, Пробиштип, Вељко Влаховић II/1; Јакшић Крунослав, Баково, Трг слободе 26/1; Брњац Ален, Недешћина, Брњици 2; Ралић Јасна, Примишље, Горње Примишље 202; Драгољуб Пилиповић, Приједор, Буре Пуцара Старог 2/14; Цетина Едо, Водњан, Демарин 8; Шчулац Теа, Пула, М. Влачића 76; Мађероска Биљана, Прилеп, Кеј 19. септембра Л/15; Драмљић Никола, Крушевац, Кула Шик 6/12; Роберто Гилић, Зајечар, М. Тита 192; Ћаћић Дарко, Голубинци, Гробљанска 95; Куртин Велимир, Задар, Пут Дикла 21/А; Фришчић Магдалена, Книн, Маршала Тита 53; Борчић Ани,

Кострена II (Ријека) Рандићи 5; Кристијан Узун, Скопје, Гемифиска 93; Железара, Брадић Немања, Ваљево, Ослободиоци Ваљева 5/17; Граовац Милан, Богатић, Славе Ковића 11; Лукић Љиљана, Сремска Митровица, Мариборска 8; Петровић Бојан, Панчево, Моше Пијаде 77; Кази Марија, Сомбор, С. Вајнера Чиче Е-7 II-6; Шен Томислав, Баково, В. Назора 117; Илић Јован, Параћин, Титова 69/10; Тодоровић Бојан, Рипањ, Брђанска бр. 167/ц

ЗАШТИТНА КАЦИГА ЗА БИЦИКЛИСТЕ ВМХ – PEZ:

Игор Храстовић, Словен Градец; Борић Сениша, Апатин, С-6 запад 1/3; Шамо Данијел, Грубишно Поље, Вел. Барна 14; Ален Хорват, Вел. Троство, Браће Цвигић 86 – Летичани; Миловић Александар, Крагујевац, Железничка 6; Миљковић Игор, Нова Пазова, 29. новембар 7; Јовановић Марина,

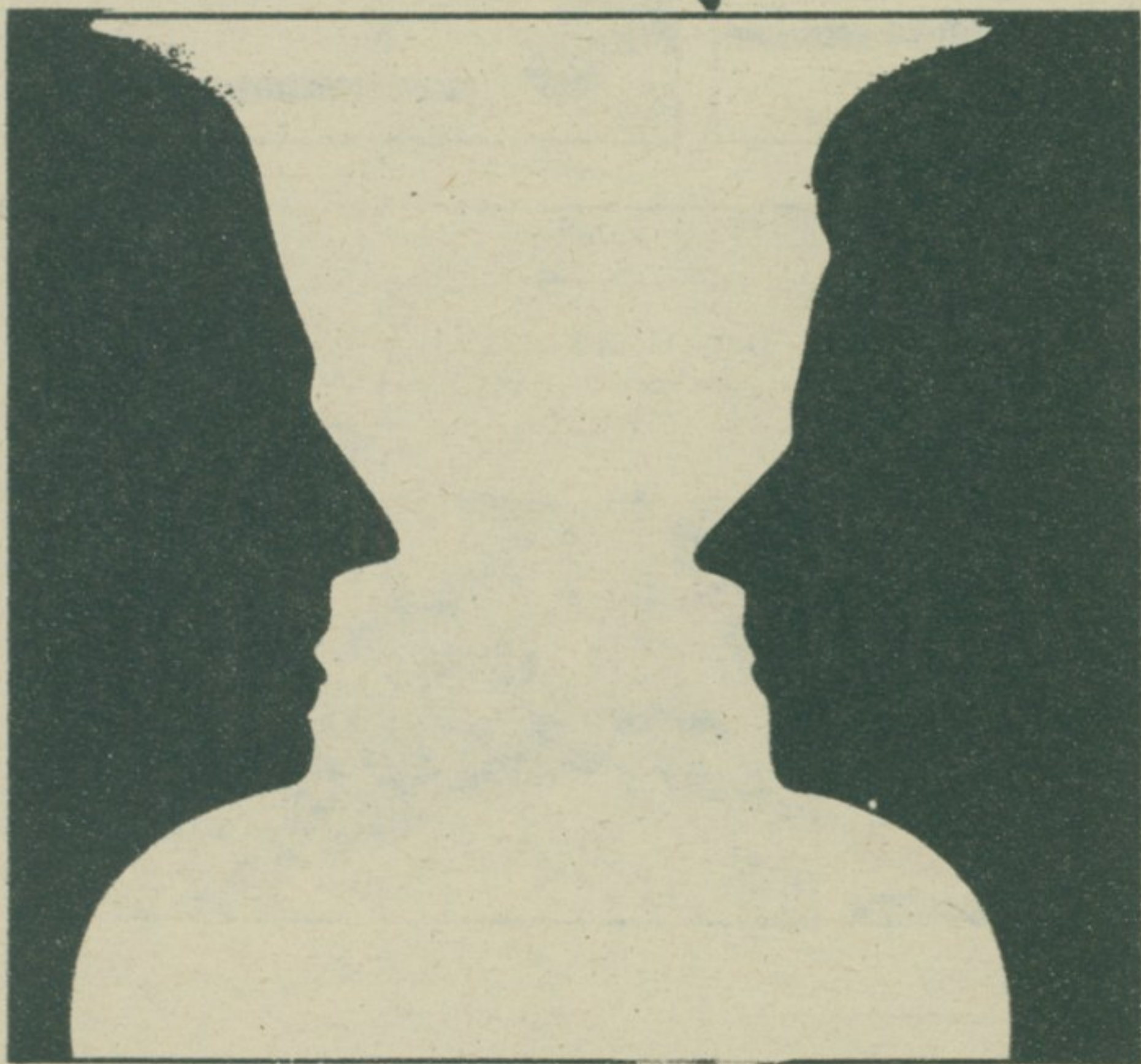
Ашања, Јанка Чмелика 28; Бачвански Марина, Прхово, Кардејева 1; Филиповић Ирена, Велика, М. Тита 76; Лончаревић Дамир, Иванково, Горјани 66; Галић Весна, Шимановци, Голубинаока 40; Мујевиновић Мевлида, Немила, Врандук 76; Исаков Тања, Обреж, И. Лоле Рибара 83; Човић Ана, Синь, Горње Главице 45; Јовановић Здравко, Маглај, Д. Бочића; Вујиновић Јелена, Београд, Станка Пауновића 68/11; Гавриловић Гордана, Чачак, Миленка Накисића 119/3; Печник Теја, Словен Градец, Тробрље бр. 46; Антонија Гелемановић, Давор, И. Г. Ковачића 19; Стричак Сандра, Велика Горица, 8. марта 25; Јовић Александар, Савска 4, Станишић; Ронди Данијела, Шаламенци 68, Пуцонци; Вицовић Валентина, Родобој, Јазвине 18; Гребенц Матјаж, Брезовица при Љубљани, Об Гозду 9; Миљенко Бушћа, Загреб, Радоњска 7а; Зоља Јадранка, Мостар, М. Тита 231.

ИГРАЈТЕ СЕ PEZ ФИГУРИЦАМА – СЛАДИТЕ СЕ PEZ БОМБОНАМА

СКИТЊА КРОЗ ПСИХОЛОГИЈУ

Од тога како опажамо свет око себе (шта и како видимо, чујемо, миришемо и осећамо) у великој мери зависи и како се понашамо. Познато је да једну исту ствар сви не виде подједнако, јер на опажање утичу и наша очекивања, искуство, жеље, осећања. Тако родитељи, на пример, често услед љубави према деци не запажају њихове мане или промене у понашању. Дешава се и да код особе коју не волимо нисмо у стању да запазимо ни њене позитивне особине, а знате и да се под утицајем страха виде опасности и када оне стварно не постоје итд.

На примеру такозваних „двојних фигура“ можемо да видимо како једну исту ствар у једном тренутку сагледавамо на један начин, а већ у следећем часу она нам може изгледати сасвим другачије. Погледајте ову слику.

Ваза израђена 1978. године, поводом јубилеја енглеске краљице Елизабете II с једне стране „пројектује“ краљичин, а с друге профил принца Филипа.

Видите ли белу вазу на црној подлози или два црна профила глава на белој подлози? Вероватно час једно, час друго. Ето, то су двојне фигуре – када исти цртеж опажамо на два различита начина од којих су оба подједнако вероватна. У вези са опажањем постоје многе занимљиве појаве. Описаћемо неке од њих.

Фантомски уд

Фантомски уд је појава која се јавља код душевно здравих људи у будном стању. Особе којима је одстрањен неки део тела доживљавају као да тај одстрањени део још увек постоји иако знају да то није тачно. Тако, на пример, човек без ноге осећа да

ОПАЖАЊЕ

га сврби стопало или да може да мрда прстима којих нема.

Појава фантомског уда може се јављати и неколико година након ампутације.

„Deja vu” и „jamais vu” („дежа ви” и „жаме ви”)

Појава позната под називом „deja vu” (већ виђено или лажно препознавање) састоји се у томе да човек има утисак да је оно што му се сад дешава доживео већ раније, са свим појединости-

ма. Ова појава се јавља и код здравих и код болесних људи, јавља се и у сну и траје веома кратко – неколико секунди до највише два минута.

Постоји и супротна појава, позната под називом „jamais vu” – никад виђено. Она се јавља онда када неку ситуацију коју смо више пута доживели у једном тренутку њеног дешавања, доживимо као потпуно страну, као да нам се никад није догодила.

С. Лазаревић

Илустровао: Растко Ђирић

Поштовани ђаци!

Поново су са вама публикације БАЧКО ДОБА

- СПОМЕНАР у новом руху и нова књига
- ДНЕВНИК
- У СПОМЕНАРУ и ДНЕВНИКУ сваки лист је уметнички обликован цртежним, обојеним нежним и топлим бојама, са простором за упис порука, успомена и свакодневних тајни из БАЧКОГ ДОБА.
- Ове илустроване књиге штампане су на квалитетном папиру, а насловне стране на кунстдрук у боји.

НАРУЧЕНИЦА

Овим поштом наручујем СПОМЕНАР..... примерка, ДНЕВНИК..... примерка, по цени од 85.000 динара по једном примерку. Поштом са поштанским трошковима платићу приликом презимана.
Име и презиме.....
Адреса стана.....
Број поште и место.....

Наша адреса:
БАЧКО ДОБА,
п. факс 22,
11060 Београд

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

MASTERS
OF THE UNIVERSE

НОВЕ АВАНТУРЕ
ГОСПОДАРА СВЕМИРА

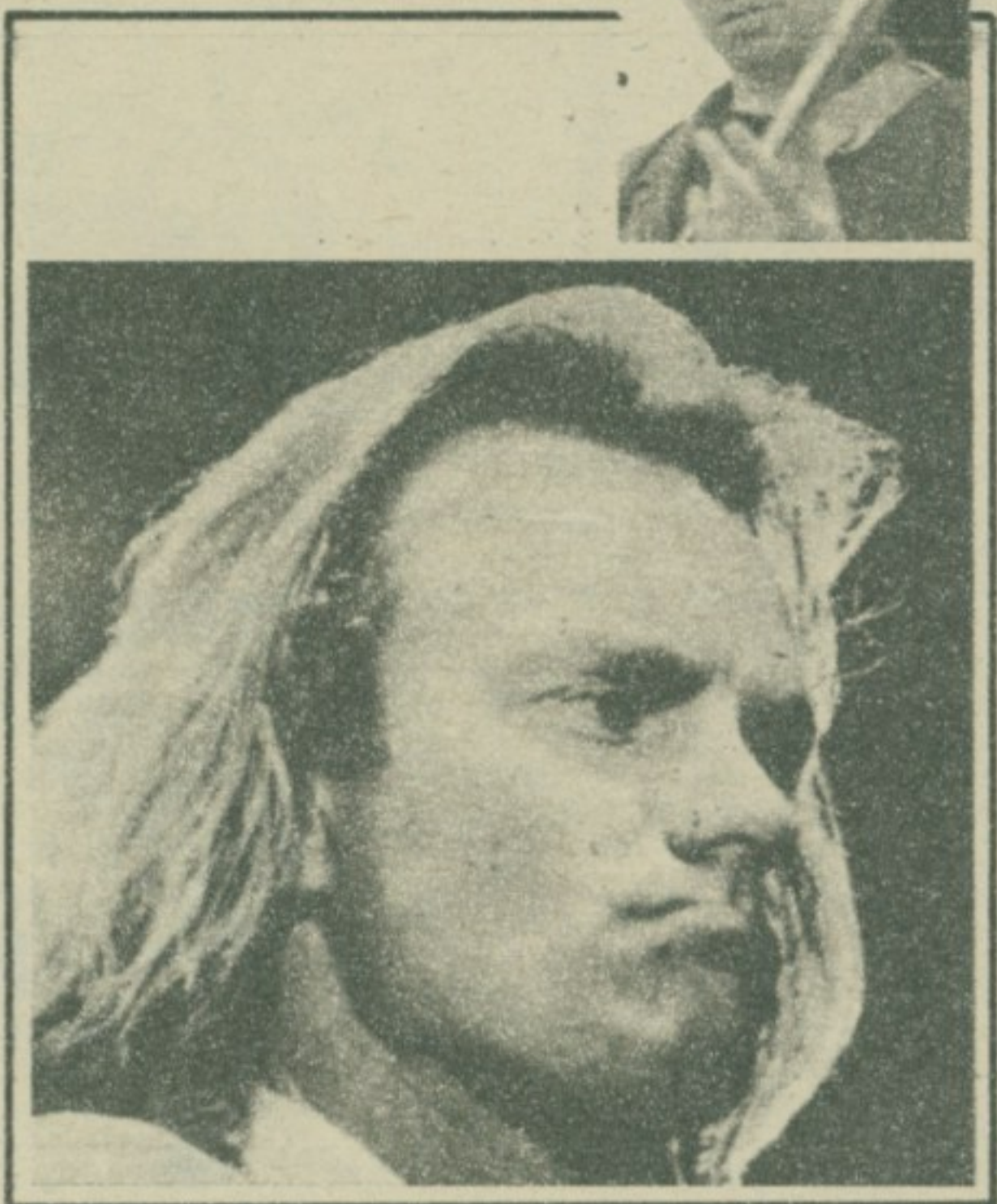
МАСТЕРСОВЦИ!

Изашла је нова СВЕСКА МАСТЕРСА. На СВИМ киосцима, као и сваког месеца авантуре Хи Мена, Орка, Скелетора и осталих ГОСПОДАРА СВЕМИРА.

ПОЛИЦИЈСКА ПОСЛА

По распаду састава „Полис“ сваки члан је кренуо у несигурне воде самосталне каријере. Иако је басиста Стинг постигао највећи успех, ни друга двојица, гитариста Енди Самерс и бубњар Стјуарт Коупланд, нису нестали из музичког света. Коупланд је недавно са својим саставом „Animal Logic“ објавио први албум а у исто време бави се сасвим другом врстом музике. Крајем октобра у Кливленду је изведена његова опера „Holy Blood and Crescent Moon“. Пре ње написао је још неколико опера али су му – како сам, каже – у почетку деловале препуне мука и грозота, онда је открио Вагнерову музику и све се изменило.

Енди Самерс је самосталну каријеру започео покушавајући да прави различиту врсту музике. Са Робертом Фрипом снимио је албуме „A Advanced Masked“ и „Bewitched“, затим три самостална, од којих је најновији „The Golden Wire“ изашао пре пола године, радио је музику за филмове „Горе и доле по Беверли Хилсу“, „Крај линије“ и „Викинд код Берина“. Ње-

гове најновије плоче протумачене су као авангарда и врло је тешко сврстати их у неку одређену врсту.

– Мислим да сам много више соло му-

зичар него, на пример, Стјуарт Коупланд. Сматрам себе гитаристом који се представља у првом лицу. Мој композиторски пртљаг је врло замашан. Кад погледам своје плоче, видим еволуцију која ме је довела до зрелости. Ако се преслуша плоча „I Advanced Masked“ и најновија „The Golden Wire“, јасно је да су додирне тачке међу њима врло ретке. Живот је школа и сви ми смо ту да бисмо учили.

Трећи члан бивше групе „Полис“ на неодређено време се повукао из света рок музике, али је недавно дебитовао на позоришној сцени у вашингтонском националном театру појавивши се у Брехтовој „Опери за три гроша“.

– Не знам да ли ме то покреће амбиција или, једноставно, инстинкт који захтева да стално радим – каже Стинг поводом премијере. – Постоји толико пријатнијих ствари које бих сада могао да чиним. На пример, да се излежавам поред базена и једем сладолед. А онда се поставља питање: када бих водио тако празан живот, о чему бих могао да пишем у следећим песмама? О температури воде у свом базену? Рад у позоришту је много бољи начин да се убије време него да се, као Елвис Присли, сакријем у неки свој Грејсленд. Оно што је врло занимљиво у вези са овом представом јесте то да она и данас има актуелан политички садржај. Јер када изађем из позоришта и видим људе који на улици спавају у картонским кутијама, а то се дешава у престоници најбогатије земље на свету, схватим да су неке ствари постављене потпуно погрешно.

МУЗИЧКА ПОШТА

Од овог броја „Забавник“ ће на Хит страни одговарати на ваша питања о музици. Често нам се јављају тражећи адресе познатих музичара јер желите да им пишете. Немамо одобрење да објављујемо кућне адресе, али зато можете да својим омиљеним музичарима пишете на њихову дискографску кућу и они ће писмо сигурно добити. Тако **Весна из Лесковца** може да се јави **Харију Варешановићу** на **Југотон**, Нишка бб 41040 Загреб. На исту адресу Вања, Мила и Сузана из Сомбора могу да пишу **Нени Белану**, певачу групе **Ђаволи**, а **Круно из Загреба** **Давору Гобцу**, певачу групе **Психомодо поп**. Њихова прва плоча „Година Змаја“ изашла је 1988. године. Следеће су објавили концертни албум „Live in Amsterdam“ а добили су једну страну на дуплом концертном албуму „ZG rock Forces“ који је издат поводом заједничког наступа група **Парни ваљак**, **Филм**, **Прљаво казалиште** и **Психомодо поп** у Загребу.

Галета из Сарајева интересује шта се десило са групом **Dire Straits** и да ли су издали нешто после албума „Money For Nothing“. Та плоча, на којој се нашао избор њихових најуспешнијих песама уједно је и њихова последња. Група се, мада незванично, распала уз објашњење да су зажелели да се музиком баве на неки други начин. Тврде да под називом **Dire Straits** немају ништа ново да кажу. Међутим, како то обично бива, у рок послу то не значи да се једног дана неће опет окупити и понудити нову плочу и турнеју.

То би било све за овај број а ми очекујемо писма са вашим питањима на адресу: „Политикин Забавник“, поштански факс 124, Македонска 29, за Хит. страну, 11000 Београд.

Илустровао: Зоран Петковић-Петко

ИСТИНА С
УКУСОМ БАЈКЕ

СА ЗИДА У РОК ИСТОРИЈУ

Док је у Њујорку снимао свој најновији албум „Oh Mercy“, Боб Дилен је сваког дана бициклом пролазио поред мурала насликаног на зиду зграде у Деветој авенији. Из дана у дан цртеж му се све више допадао и одлучио је да га стави на омот плоче на којој је управо радио. Људи из његове дискографске куће кренули су у потрагу за аутором који се потписао као Троцки. После неколико дана су га открили и назвали телефоном баш у тренутку када се враћао са суђења зато што није платио кирију за стан.

— Враћао сам се кући не знајући шта ћу са собом јер је суд управо одлучио да морам напустити стан због тих дугова — каже Троцки. — Онда је зазвонио телефон, са друге стране је био лично потпредседник дискографске куће

CBS који ми је рекао да Дилен хоће да употреби мој мурал за омот плоче. Рекао сам му да ме остави на миру и да ми је доста таквих сурових шала.

Међутим, два дана касније Троцки се срео са Диленом, договорили су се и од тог тренутка почеле су да пљуште понуде са свих страна. За црног уличног уметника заинтересовала се галерија Сохо, а финансијске невоље престале су да га муче. Нови Диленов албум тренутно је у центру пажње у целом свету тако да, посредно, део те славе осећа и Троцки. Ако вас занима мурал који се толико допао Бобу Дилену, можете да га видите на омоту његове плоче јер је објављена и код нас.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ: „THE LOOK”

1-2-3-4
walking like
a man,
hitting like
a hammer,
she's a
juvenile
scam.
Never was a
quitter,
tasty like a
raindrop,
she's got the
look.

Heavenly bound cause heaven's got a number
when she's spinning me around, kissing is a
colour.

Her loving is a wild dog, she's got the look.
She's got the look. What in the world can

make
a brown-eyed girl turn blue.

When everything I'll ever do I'll do for you
and I go:

la la la la la she's got the look.
Fire in the ice naked to the t-bone
is a lover's disguise.

Banging on the head drum, shaking like mad
bull,
she's got the look.

Swaying to the band, moving like a hammer
she's a miracle man.

Loving is the ocean, kissing is the wet sand,
she's got the look.

And she goes: na na na na na

„ИЗГЛЕД”

1-2-3-4
хода као
човек,
удара као
чекић,
она је
варка за
клице:
Никад
губитник,
чиста као
кап кише,
она тако
добро
изгледа.

У додиру са небом јер Бог нема телефона
када ме заврти, пољубац је шарен.

Она воли као дивљи пас,
она тако добро изгледа.

Она тако добро изгледа. Шта на том свету
може да растури смеђооку девојку.

Све што ћу икад учинити биће за тебе
И онда кажем: ла ла ла она тако добро
изгледа.

Ватра разголићује лед све до кости
и то је маска љубавника.

Иде на прву лопту, потреса као дивљи
бик,
она тако добро изгледа.

Прашн као бенд, креће се као чекић
она је чудо од човека.

Љубав је океан, пољубац је мокар песак,
она тако добро изгледа.

А она каже: на на на на на.

Текст и музика: Per Gessle Изводе: Roxette

СПОРИ РИТАМ

Ветеран београдске сцене Саша Сакс недавно је објавио своју прву соло-плочу под називом „Slow Rock”. Прикупивши песме које је стварао последњих година направио је пријатну плочу на којој је певао, свирао саксофон, гитару и клавијатуру. Издвајају се насловна „Slow Rock”, „Контејнер блуз” и „The End”. О свом првенцу Саша Сакс каже:

— Они који су чули плочу често ме питају како то да у ово време правим тако мирну музику док сви остали нуде галаму. Ја мислим да музика треба да буде нападана, али мора да има позитивне вибрације, неку причу којом је водим кроз филмове и различите атмосфере. Не знам баш најбоље коме је моја плоча намењена, али бих рекао да је то публика која је, условно речено, између основне школе и неког старијег света, дакле, студената и средовечних људи који немају више жеље и живаца да слушају нешто ново и купују плоче.

У својој дугогодишњој каријери Саша је почетком седамдесетих свирао са групом „Rock Express”, затим се бавио џезом, инструменталном музиком, наступао по клубовима на Западу, писао сонгове за дечије емисије, али је ово први пут да се представља једним свеобухватним делом. Ту се и осећа искуство различитих музичких облика којима се претходно већ бавио.

Пише: Елизабета Лукић

ГОДИШЊИ ХОРОСКОП ЗА МЛАДЕ - ГОДИНА 1990.

ВАГА (23. 9-22. 10)

Љубав:

Одмах после Нове године улазиш у сјајан љубавни период који ће трајати до 15. јануара. Ако имаш симпатију или озбиљну љубавну везу, предстоје ти свађице од 7. до 14. јануара. Од четвртог фебруара све до 6. априла већину рођених у знаку Ваге чекају пријатна љубавна изненађења. Не обраћај пажњу на приговоре љубоморног Јарца, не може да поднесе израз задовољства и среће на твом лицу. Мај и јун биће такође повољни за нове почетке или учвршћење постојеће везе.

Школа:

Ова година биће једна од најуспешнијих до сада што ће потрајати и следеће четири године, стога је добро искористи јер ћеш моћи да постигнеш сјајне резултате. Посебно повољни периоди биће током јуна, октобра и децембра. Сигурно ћеш добити више петица него икада до сада. Припази у фебруару и првој половини јуна, могу да се појаве мале невоље које ћеш успети да решиш.

ШКОРПИОН (23. 10-22. 11)

Љубав:

У последње време трудиш се да будеш у центру пажње. Ово твоје настојање потрајаће целе године, што ће сигурно довести до малих разочарења јер циљеве понекад невешто остварујеш. Научи да свој шарм користиш на најбољи начин: кроз необичне приче и лукаве игре са симпатијом, не показуј јој одмах шта се крије у твом срцу. Повољно време за љубав: април и прва недеља маја. Изузетан

период који ћеш сигурно памтити чека те у јуну.

Школа:

Звезде су на твојој страни, нећеш морати много да се трудиш да би освојио „злато“ на крају године. Биће довољно да избегаваш повремено паметовање на часовима и сукобе са наставницима. Не заборави да си ти међу одабранима за лаворов венац па када те обузме бес и потреба да се супротставиш, помисли како је то бесмислено.

СТРЕЛАЦ (23. 11-21. 12)

Љубав:

Ова година неће бити од блиставих у твојој љубавној каријери. Што се љубави тиче, све почиње у мају. Веро-

ватно те чека ново познанство које би могло да буде другачије од свих досадашњих. Јул ће бити најузбудљивији љубавни период. Твој шарм биће ненадмашан као и твој таленат за освајање. Према симпатији покажи мало више разумевања. Ако имаш озбиљну везу, у августу ти предстоје велике невоље.

Школа:

Бићеш у форми целе године, неће те мрзети да радиш, све обавезе испуњаваћеш с лакоћом.

У другој половини марта и током априла бићеш у кризи због оцене из матерњег језика. Одличан период: крај маја и почетак септембра.

ЈАРАЦ (22. 12-20. 1)

Љубав:

Бићеш лоше воље у јануару и фебруару и незаинтересован за озбиљне промене на љубавном плану. Освежење те чека тек у јуну. Превaziћи ћеш своју машту, опиће те смисао за освајање који до сада ниси препознавао код себе. У септембру је други љубавни „талас“, мање значајан, али повољан за учвршћење везе са симпатијом. Заборавићеш на своју несигурност и невоље које су те до сада спречавале да уживаш у љубави. Мало више самопо-

уздања, потцењујеш своје вредности.

Школа:

Мораћеш да даш више од себе јер ти неће све ићи баш глатко. Посебно неповољан биће јун, нарочито за математику и сродне предмете. Чувај се да не зарадиш неку лошу оцену, нећеш имати времена да је исправиш до краја школске године. Изузетно добар период почеће тек на јесен, у октобру ће све бити како желиш. Твоја упорност може да буде врло значајна, немој да се предајеш лако.

ВОДОЛИЈА (21. 1-19. 2)

Љубав:

Волиш да сањариш и није ти много важно да везу са симпатијом и оствариш. Али, од фебруара ће се стање променити. Желећеш да покажеш своја осећања очекујући да ти се узврате. Пошто лако остварујеш жеље, не треба да бринеш и устручаваш се, звезде су на твојој страни. У јулу те чека безброј занимљивих познанстава, нећеш знати кога да одабереш. Сети се пословице: „Ко седи на две столице обе му се измакну“. До краја године неће бити значајних новости.

Школа:

Звезде ти неће бити наклоњене као претходне године,

али пред тобом је ипак неколико значајних периода у којима ћеш могуће невоље успети да решиш. У јуну и новембру имаћеш среће и са предметима који ти иначе не иду најбоље. У следећој школској години предстоји ти велика криза у децембру. Спашће те добро памћење и мало труда. Настој да на часовима више пазиш.

РИБЕ (20. 2-20. 3)

Љубав:

Није ти лако да одржаваш добре односе са пријатељима јер те не разумеју довољно, па ћеш покушати да се издвојиш. То, међутим, није добар потез. Пријатан љубавни период чека те у априлу, али због своје стидљивости двоумићеш се да ли да се упустиш у авантуру. Било би занимљиво да се мало забавиш, можда ћеш после тога љубав гледати из сасвим другог угла. Сјајан период: крај јула и прва половина августа.

Школа:

Твоја затвореност коначно ће престати да ти смета да у школи будеш међу најбољима. Засенићеш својим знањем, dobrim оценама, нешто

ће се битно променити у твом доживљавању учења и школе уопште. Сачувај добар ритам, колико год можеш, јер овако добру прилику да се високо

винеш нећеш имати неколико година. Мало неповољнији период имаћеш у новембру и децембру.

Илустровала: Драгана Јовић

Ујеку првог српског устанка (1804-1813) Карађорђе је написао овакво писмо Наполеону:

„Слава оружја и подвига Вашег Величанства разсејала се по целом свету. Народи налазе у Августјешој Особи Вашеј избавитеља и закондатеља свог. Сербскиј род жели те среће удостоити се. Монарх! обрати взор Твој и на Славно-србов, у којима ћеш наћи мужество и вер-

ност ко благодетељу; време и случај оправдаће ову истину, и то да су достојни покровитељства Великога Народа.“

Вожд је ово писмо написао 16. августа (по старом, или 28. по новом календару) 1809. године а упутио га је по капетану Раду Вучинићу, родом из Карловца, који га је у Бечу уручио конзулу Шампињију. Уз писмо је била приложена и представка у којој устанички вођи истичу политичке и при-

вредне користи које би Французи имали ако узму у заштиту српски народ. Они нуде да приме у све градове француску војску, јер, како пишу: „Непријатељи Великога Народа битиће непријатељима Србаља.“

Међутим, Карађорђева понуда остала је без одзива, мада је капетан Раде Вучинић доспео до Наполеона лично, у Паризу 1810. године. Овај га је непрестано задржавао,

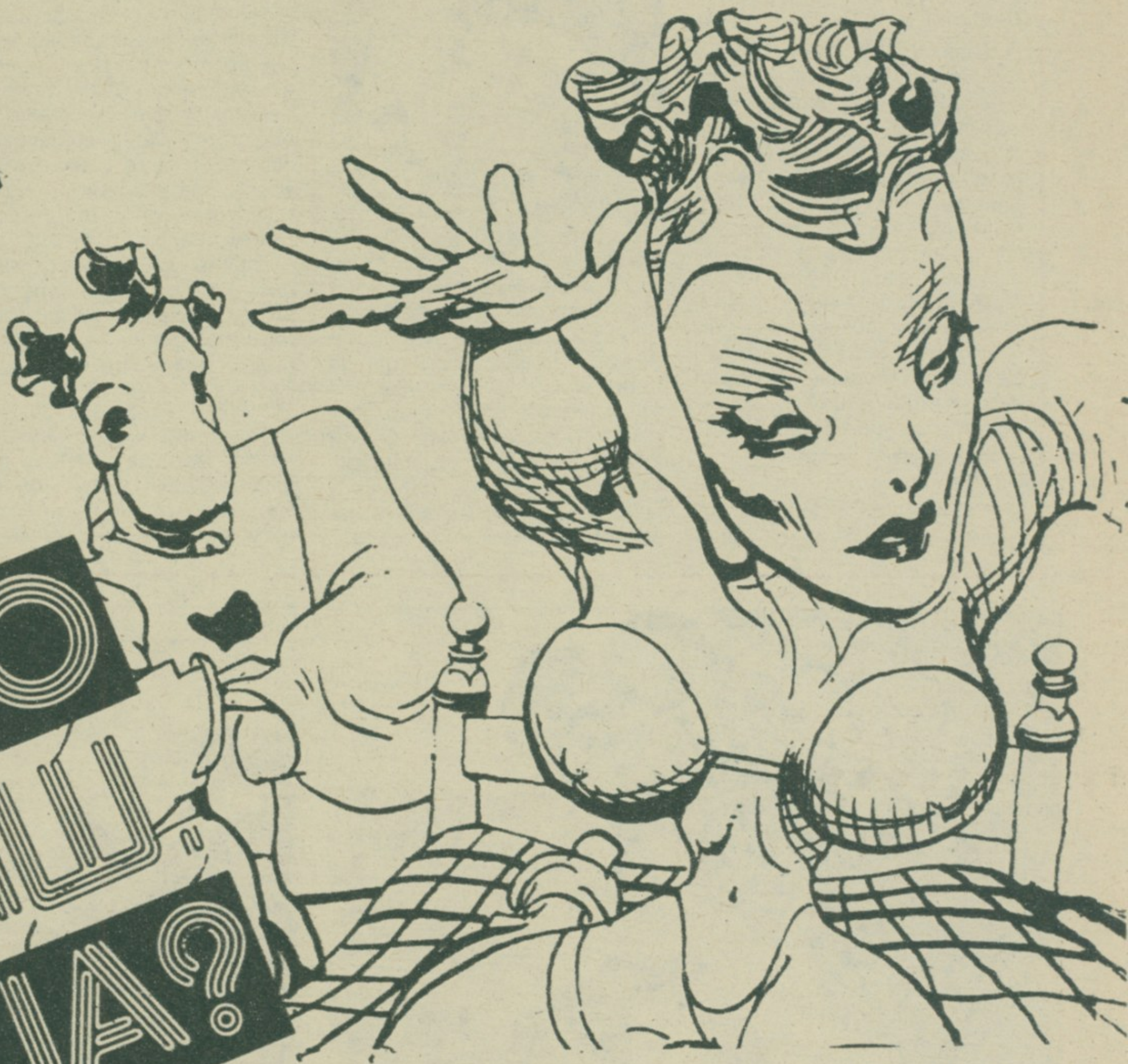
очито имајући на уму неке планове са Србима, па је Вучинић, све у свему, остао у француској престоници пуне четири године – за то време први српски устанак је пролао.

Епилог? Он се догодио само у песничкој машти. Велики поета Алфред де Ламартин је у свом „Новом путу на Исток“ тврдио да је Карађорђе Француз, рођен негде у околини Стразбура.

Уређује
др Зоран Живковић

ЗАШТО ЋУТЉИВ ЦУЛИЈА?

Милан
Драшковић

Цулија Логан има 95 година и једна је од најстаријих становница мегалополиса. Већ дуго година живи сама у свом стану на 74. спрату облакодера. И поред дубоке старости још је жељна живота мада осећа да ово време није за њу.

Најлепше године своје младости проживела је током друге половине 20. века. Цулији се чинило да је последњих десет година донело више промена него педесет пре њих.

Дане, недеље, месеце, године, проводила је углавном у свом стану. Ретко је излазила. Сва та гужва – експресне траке, ваздуш-

на возила, челично сивило мегалополиса – све то чинило је старицу збуњеном, нервозном, преплашеном.

Имала је пристојну месечну ренту која је могла да задовољи њене скромне потребе. Преко видеофона би наручила недељну залиху хране, једном месечно затражила би из библиотеке неколико књига омиљених писаца из „њеног времена“, једном годишње обновила би гардеробу. Компјутер је водио њено финансијско стање: одузимао износе од поруџбина, додавао камату од уштеђевине.

Али, мучила ју је усамљеност. Због тога је и одлучила да вели-

ки део уштеђевине потроши на куповину Дружбеника. И једног преподнева човек из фирме „Роботик“ донео га је.

Био је то робот из серије за кућну употребу, један од јевтинијих модела. Није имао велике могућности а ни његов изглед није био као код скупљих модела – лично је на мушке лутке у изложима робних кућа из „њеног времена“. И мада није била љубитељ техничких новотарија, за старицу је роботов долазак био прави празник.

– Добар дан, Цулија!

– Добар дан, Роби!

– Како си данас, Цулија?

– Хвала, добро сам. Или: нешто сам нерасположена.

– Могу ли нешто да учиним за тебе?

– Читај ми ову књигу. Или: – Послужи ме кафом, Роби.

Њен живот постаде занимљивији. Убрзо је пожелела да прошири Робијеве могућности с неким додатно уграђеним блоком меморије. Одувек је волела да

чита, посебно романтичну литературу. Из „њеног времена“. Однедавно је почела да се бави и писањем, онако за своју душу. Одлучила је да жртвује остатак уштеђевине и једног преподнева из фирме „Роботик“ дође техничар да Робију угради блок из литературе.

Уживала је да увече разговара с Робијем о појединим писцима и њиховим делима. Али, како су дани одмицали и разговори се продубљивали, све чешће је била замишљена и узнемирена: њено и Робијево мишљење често се разилазило.

Једне вечери показала је роботу двадесетак руком исписаних листова, њен литерарни покушај.

– О чему је реч? – упитао је Роби.

– Знаш, ја помало пишем... Хоћеш ли да ти прочитам?

– Хоћу.

Почела је да чита а Роби је слушао.

„... Мери је уздахнула и рек-

ла: – Цоне, хоћу да се разведем”.

– Зашто, Мери? – упита Цон. – Сигурно због Ричарда?

– Ричард је твоја фобија! Не желиш да признаш...”

– Тренутак, Цулија – прекину је Роби. – Написала си „фобија” а правилније је рећи „опсесија”. Знаш, фобија је сталан страх а опсесија...”

– У реду, у реду – уздахну старица. – Слушај даље!

..... Несносан си, Цони! Стално ме нешто провераваш, испитујеш... Ето зато хоћу развод!

– И то је за тебе довољан разлог за развод? – подсмехну се Цон. – Сигурно ти је то Ричард рекао?

– Не помињи Ричарда! – бесно ће Мери. – Сад је реч о теби. Ти ме понижаваш чак и у присуству других тако да они претпоставе да си ти...”

– Тренутак, Цулија – умеша се Роби. – Написала си „претпоставе” а боље је рећи „помисле”.

Старица уздрхта и чудно погледа робота. Настави да чита.

Глас јој је подрхтавао.

..... Ти, изгледа, не желиш да схватиш истину! – повика Мери. – Схвати да те мрзим, да волим другог човека, да ме је мржња према теби гурнула у његово наручје, да је човек кога волим твој најбољи пријатељ! Хајде, реци сад нешто!”

И Роби је имао нешто да каже.

– Цулија, морам ти рећи да си у једној реченици употребила три много пута употребљене фразе. Прва: волим другог човека. Друга: мржња према теби гурнула ме је у његово наручје. Трећа: човек кога волим је твој пријатељ...”

– Доста! – врисну старица. – Повраћа ми се од тебе!

Цулија помодре и ухвати се за груди.

– То је ружна, а и погрешно употребљена реч – настави робот равнодушним, металним гласом. – Не повраћа ти се од мене већ од мојих речи. То је разлика. Настави, Цулија... Зашто ћутиш?... Реци нешто... Цулија?... Цулија?...

је мењају боју на хладноћи? Фирма за спортску одећу Дејвида Пејсера, из Њујорка, произвела је дечије јакне беле боје које, кад се температура спусти испод 15° С, постају пурпурне или наранџасте. Неке од тих јакни имају чак скривене шаре које се изненада појављују такође на хладноћи.

Трик се састоји у боји утканом у тканину. То је, у ствари, својеврсно мастило које, кад се нађете на температури нижој од 15°С, изненада постаје видљиво и, исто тако изненада, нестаје кад се температура повећа. Ово мастило случајно су открили истраживачи у „Пајлот Пенсу”, Пејсеровој матичној компанији у Јапану. Јакна камелон, која кошта око 75 долара, може да се пере у машини, што ни најмање не смањује магичну моћ мастила. Компанија планира да ускоро почне да производи и мајице камелеоне.

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

ЈАКНА – КАМЕЛЕОН

Сигурно сте чули да неко каже како је помодрео од хладноће, а можда сте то и сами доживели. Али, да ли сте чули да постоје јакне ко-

Илустровао: Зоран Петковић-Петко

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

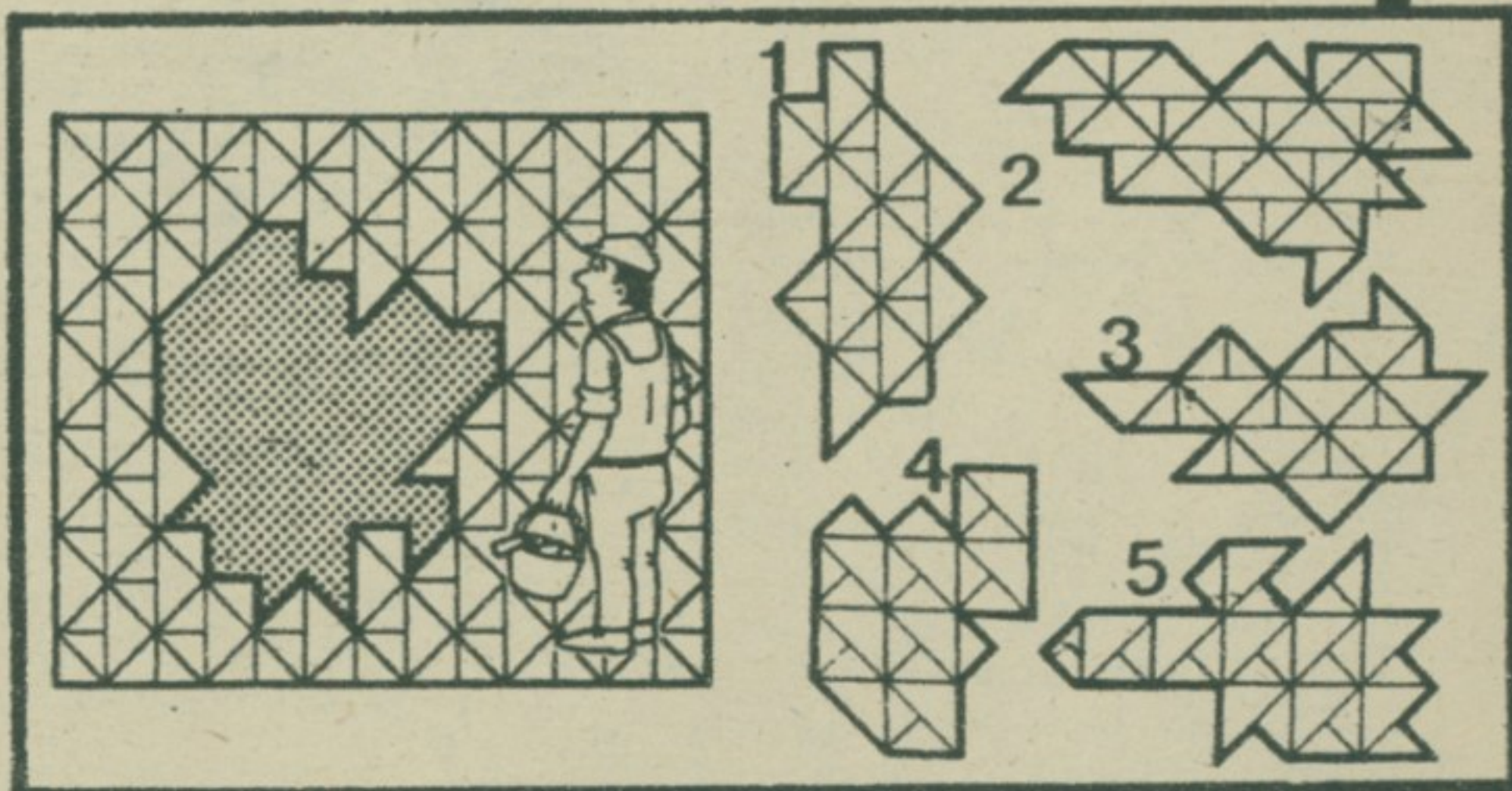
◆	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												■
3	■							■				
4							■					
5								■				
6		■										
7					■							
8				■								
9			■									
10												
11												

ВОДОРАВНО: 1. Анемија, малокрвност, 2. Поплавелост, 3. Сат са слике – Стих у песми (лат.), 4. Град са слике – Мушко име од миља, Аца, 5. Феничанска богиња, Астарта – Пркос, 6. Ознака за метар – Амерички глумац, Рајан, 7. Гасовито стање воде – Обим (скр.), 8. Назив – Ауто-ознака за Крагујевац, 9. Велика река у Сибиру – Други непарни број, 10. Скраја, на крају, 11. Персијанка.

УСПРАВНО: 1. Ауто-ознака за Славонску Пожегу – Обојене светиљке од папира, 2. Град у Аргентини – Спремиште за житарице, 3. Име италијанског државника Фанфанија – Према, 4. Женско име – Бодља, 5. Изабрани орган власти (мн.) – Жабљи батак, 6. Наука о лековитим изворима, 7. Љути корен – Ознака за тону, 9. Власник (скр.) – Прво слово, 9. Паре, банкноте, 10. Француски синеаст, Роберт, 11. Гужва, метеж, 12. Ознака за температуру – Часовник.

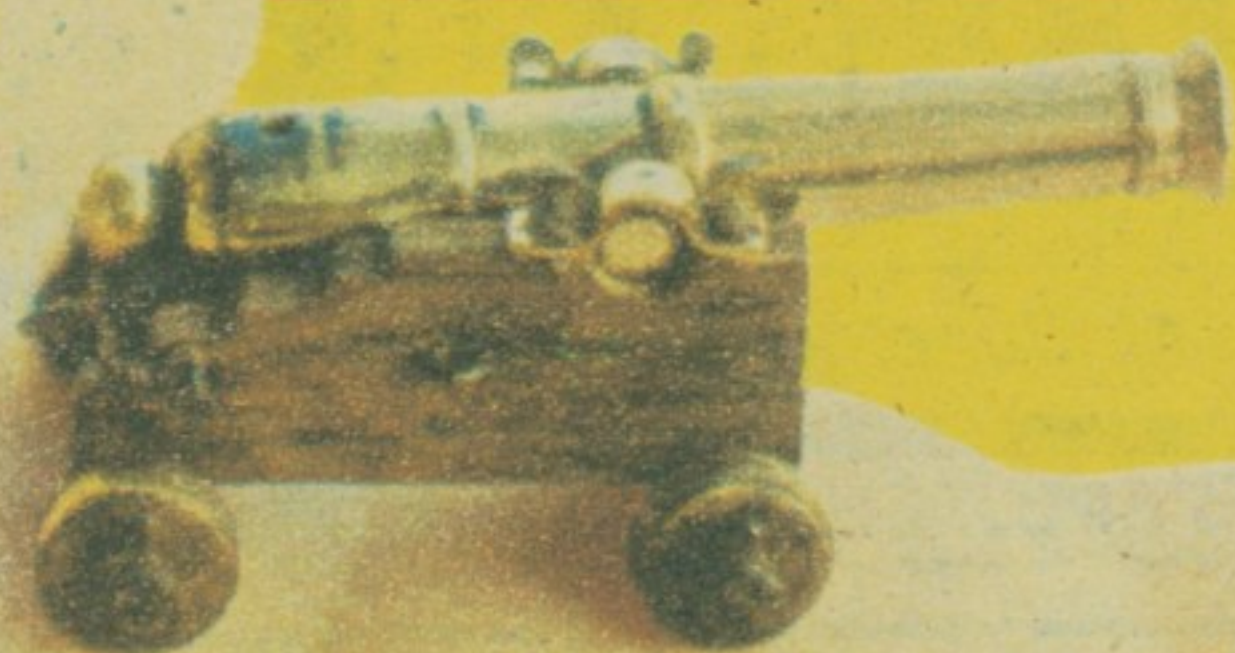
ОШТЕЋЕН ЗИД

Са која два елемента се може поправити оштећен зид са цртежа?

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

КАНОНАДА

Велике љубави обично почињу случајно па тако и она Загрепчанина Дубравка Полети-Копешића. Да је војску служио у Кикинди или, рецимо, у Тузли, од ње ништа не би било. Али, није. Дубравку је одређено Ластово, острво на којем излазак у град не значи што и другде. Овде нема где да се изађе. И тако нашем јунаку није преостајало ништа друго него да забаву потражи у Војничком клубу, односно његовој библиотеци. Управо ту догодила се љубав која, ево, траје већ више од две деценије.

Све је почело тиме што је радозналост, којој Дубравко робује, навела младог војника да забоду нос у гомилу инвентаром отписаних књига и у њој нађе „раскупусан“, артиљеријски приручник из 1666. године! Зар да се таква драгоценост спали? Таман посла, помислио је, књигу треба сакрити. Тако је сачуван од пламена вероватно најстарији војни приручник код нас. А Дубравко? Од књиге се више није одвајао. Из ње је, између осталог, сазнао да је најбољи тополивац свих времена био Иван Рабљанин, наш човек, који је живео крајем 16. и почетком 17. века.

— Рабљанинови топови били су прецизнији и много лакши од других а имали су и много већи домет — каже Дубравко, човек који наизуст зна податке о било ком топу, како средњовековном тако и модерном. — Осим тога, врло елегантни и лепо украшени па зато и врло тражени. Али, по одлуци Дубровачке Републике, топови нису смели да се праве за продају, могли су искључиво да се изнајмљују. Изузетак је направљен само у случају неког италијанског кнеза који је, мора бити, необично задужио Дубровчане.

— Још на Ластову — наставља Дубравко — одлучио сам да направим копију неког

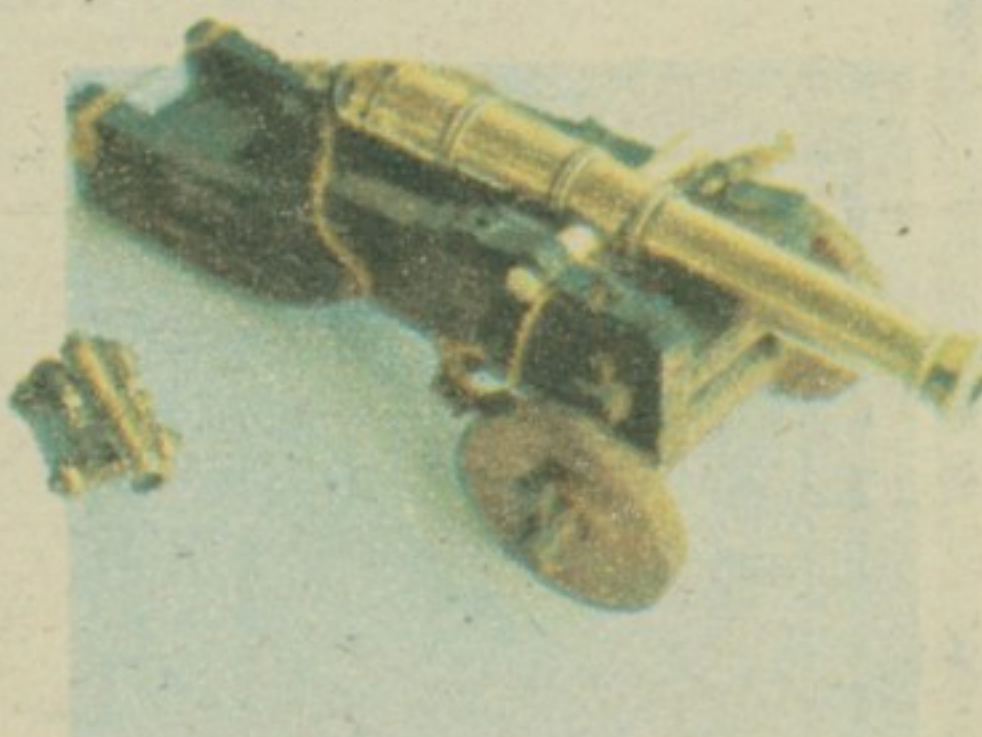
Рабљаниновог топа, разуме се у минијатури. Али, док сам ја изучавао приручник, правио цртеже и тополивачку цев, дошло је време да се вратим кући. Тако сам оно што сам прижељкивао на Ластову направио у Загребу.

Ко то тамо пуца?

У сопственој тополивници Дубравко је почео са „производњом“, из његовог стана грмеле су бомбарде, колубрине и још којекакви топови. Суседи су се у почетку трзали, питали се где то пуца. А из Дубравкове радионице, уједно дневне и спаваће собе, излазили су мали топови, верне копије великих.

Пре шеснаест година Дубравко је направио топ којим се највише поноси.

— У литератури сам нашао — каже он — да је најмања реплика коју је неко направио дугачка 7 инча, значи око 18 см. Ова моја, копија тешког борбеног топа какав је користио амерички брод „Конститушн“, мања је четири и по пута: њена цев дугачка је само инч и три осмине.

Пуца ли, питамо. Питање као да је увредило Дубравку. Добро, а муниција? Има и ње, у довољним количинама. Направио је сам.

Дубравко устаје од стола, отвара фиоке, претуром по преградама. Булад је ту, али прибор... Опет та деца. Нису вратила све на своје место, негде су затурила „оригиналну“ кашику за пуњење топа од једног инча и три осмине.

Дубравко ставља ђуле у

цев, затим минијатурном кашиком сипа барут, ставља фитиљ и пали га. Чује се једно „пуф“ и оловна куглица зарива се у циљ — око два метра удаљен, очигледно често бомбардован Дубравковом артиљеријом.

— А сада да чујете како пуца лаки крмено-палубни топ, копија оног који се налазио на клиперу „Ан Мек Ким“, најбржем теретном једрењаку који је икада пловио.

Дубравко узима са полице топ, огроман у поређењу са оним из којег је пуцао.

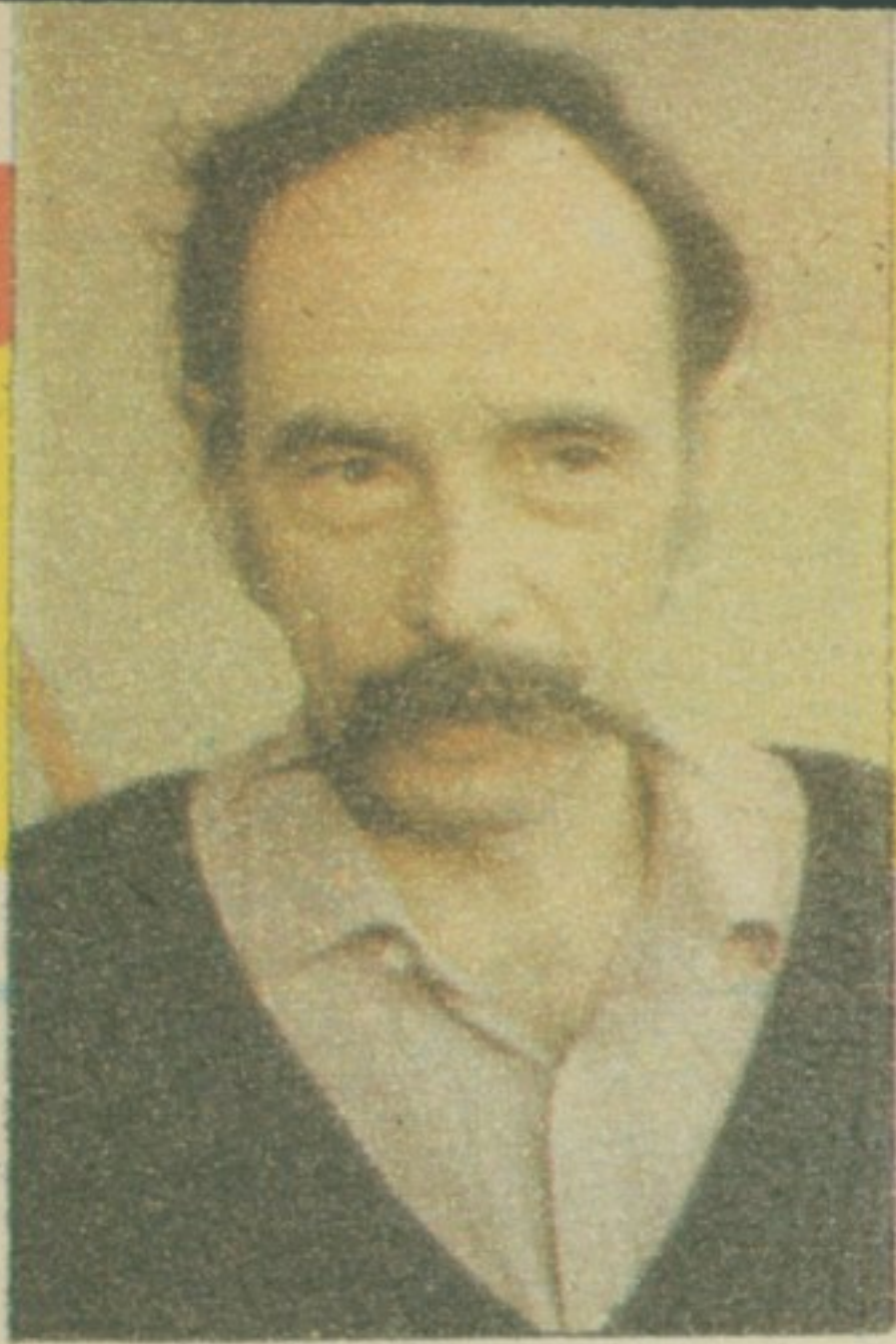
И поново све исто: прво се проверава да ли је цев чиста, онда се ставља кугла, сипа барут, намешта фитиљ. Полако, стрпљиво. Са пуњењем не сме да се греша.

Лешином на непријатеља

Фитиљ од два, или нешто више центиметара, брзо гори, пламен нестаје у отвору цеви и чује се прасак. За тренутак остајемо заглашени. Грми, богами, као прави. Сад нам је јасно зашто се комшије трзају. Дубравко, као прави артиљерац, чисти цев и враћа топ на полицу.

ДЕЧЈИ
ХИ-МЕН

Свој сателитски телевизијски програм имају и деца широм Европе. Свакодневно, од седам ујутру до пет по подне, преко сателита „Intelsat“ и „Astra“ емитује се енглески дечији програм „The Children's channel“ — малишани

Необичан хоби грађанина Полети-Копешића завршава се сваки пут са једним бууум...

СА МАНСАРДЕ

Док то ради, прича нам како се топови деле у четири категорије и да је он, изучавајући литературу, дошао до закључка да би требало да их буде пет. У ту, пету категорију, сврстао је турске.

— Правила за пуњење топова су опсежна — каже. — Свака цев мора да има властити прибор за пуњење у који спадају кашика (мера за барут), четка, набијач и извлакач. Пуњење се састојало од одређене количине црног барута, крпе и кугле. Моји топови се пуне на исти начин и представљају верне копије својих узора. Чак и овај мали има

точкове који се okreћу и могу да се скину а направљен је од 40 делова. А знате ли — досетио се у једном тренутку — да биолошка оружја нису изум овога века? Њиме су се служили и Ђеновљани који су штос „покупили“ од Татара: стављали су лешине у глинене кугле и њима тукли непријатеље. Ова муниција показала се као врло успешна али су је Ђеновљани ретко користили из простог разлога што су, осим непријатеља, страдали и њихови војници који су опслуживали топове.

Од Дубравка смо сазнали и то да се код овог наоружања

неке ствари нису промениле од 14. века: једно од њих је правило да се највећи домет постиже ако се пуца под углом од 45 степени.

Питамо Дубравка стиже ли и сада, као отац троје деце, да направи који топ.

— Не — одговара сетно — за послен сам само ја а живот је сваког дана све скупљи. Деци, иако су скромна, много треба и сваки слободни тренутак користим да нешто зарадим. За топове више немам времена, остала ми је само љубав.

Олга Вукадиновић

САТЕЛИТСКИ ПРОГРАМ

И ДУКАТИ ОД ЧОКОЛАДЕ

могу да виде најбоље цртане филмове, драме, емисије о природи, науци, авантуристичке серије и комедије из целог света. Главни јунак је симпатични мајмун Хува који има свој шоу. Осим тога, суботом и недељом у програму могу да учествују и деца из Југославије ако њихови родитељи

филмова (управо се приказују најновије епизоде Хи-мена).

У програму, међутим, није само забава, у њему је и велики број образовних емисија. „The Children's channel“ уистину је међународни дечји програм. У њему су и емисије за децу мађарске, бугарске, чехословачке телевизије, а ускоро се очекују и програми за децу направљени у Југославији.

Екипе овог сателитског ТВ програма обилазе школе широм Европе, па ако им пошаљете позив можда ће и доћи у вашу.

Да би се деца широм Европе што боље упознала и дружила, пре извесног времена „The Children's channel“ је основао посебан „The Children's channel Club“ у који могу да се учлане деца из целе Европе. Однедавно, захваљујући напорима Одељења за развој сателитске и кабловске телевизије ТВ Београд и малишани из Југославије. Па зашто и ви не бисте постали чланови овог клуба? Довољно је да на адресу: T. C. C. Club FREEPOST PO Box 500 As-

thford KENT TN 25 6 BR ENGLAND у било којој банци уплатите 6 енглеских фунти, уз чек пошаљете своје име и презиме и адресу на коју ће вам стизати поклони. Не заборавите датум рођења да би мајмун Хува могао да вам, као члану клуба, честита рођендан. После неколико недеља добићете чланску карту, беџ са знаком „The Children's channel Club“, огроман постер и налепнице са адресом клуба које ћете ставити на писмо када им се будете јављали.

Ни то није све. Свака три месеца добијаћете посебан часопис. У њему су наградне игре и наруџбеница која вам омогућава да, уз велики попуст, набавите видео касете, беџеве, мајице, капе са знаком овог програма... И још нешто: као члан овог програма можете да тражите да, само за вас, емитују цртани филм који највише волите. Овај канал има и свој телетекст.

Ако поседујете апарат са телетекстом, „The Children's channel“ бесплатно ће емитовати ваше поруке или адресу да вам пишу вршњаци из целе Европе. Биће још пријатних новости, али о њима другом приликом. А „Политикин Забавник“ и Одељење за развој сателитске и кабловске телевизије ТВ Београд, заједно са програмом „The Children's channel“, приредиће вам много изненађења.

имају сателитску антену окренуту ка сателиту „Astra“. У програму има више занимљивих игара, као што су „Игра бројева“ или „Игра имена“. Да бисте учествовали у њима довољно је да пошаљете разгледницу са именом и презименом и комбинацијом бројева од један до три, и то три пута. Награда је примамљива: 200 чоколадних дуката. Али, ту је и велики број цртаних

МАЛА ПОШТА
п. факс 124
11000
БЕОГРАД
Македонска 29

Уређује **Диего Варагић**

Награда за верност

У мом разреду има 14 девојчица. Нас пет (Кармен, Марија, Маја, Ана М. и ја) биле смо добре пријатељице све док Маја и Ана М. нису почеле да се издвајају. Више не маре ни за кога... Пошто је мени Ана била најбоља пријатељица, а Маја се највише дружила са Кармен, не знамо шта да радимо?

АНА МАЦУРА
Тијардовићева 8
Сплит

Имате прилику да остварите ново велико другарство. Ту је Марија која вам

је остала верна и сад се посветите њој. Вероватно то од вас и очекује.

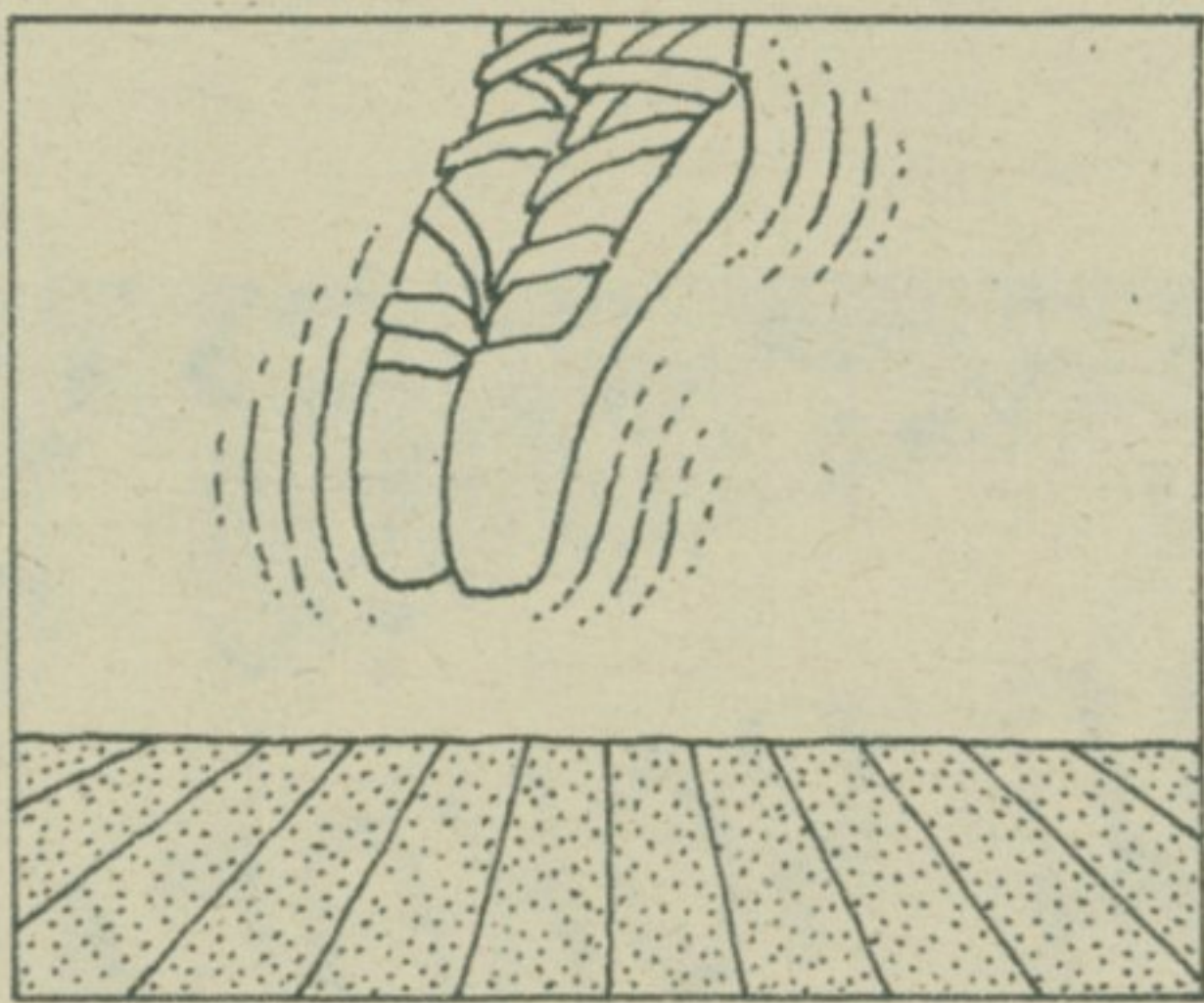
Краткотрајна заслепљујућа светлост и тресак познат као гром настају наглим електричним пражњењем између облака и тла. При том, у атмосферу пуну капица, јачина електричног поља износи око милион волти по квадратном метру!

Ухвати ритам!

Имам 14 година. Молим те да ми кажеш где у Београду постоји школа модерног балета и да ли могу да се упишем? Плашим се да сам, за почетника, престарела.

МАРИЈА
Београд

Течајеве модерног балета организује Народни универзитет „Божидар Ација“ и ти си управо у најбољим годинама да

почнеш са учењем. Сва ближа обавештења добићеш од педагога Мирјане Гусић-Гулич, у Саве Ковачевића 42-а. Пожури, у јануару се уписују нови полазници...

Жене - отворено

Занима ме да ли у нашем главном граду постоји неко феминистичко друштво?

ДУБРАВКА
Београд

У Београду постоји феминистичка група названа „Жене и друштво“. Делује при Студентском културном центру и састаје се сваке среде у 19 часова.

Велике груди

Купујем само тамну одећу – да лакше могу да сакријем своје претерано велике груди. У ствари, желим да их смањим операцијом! С родитељима нисам разговарала о томе, али, као пунолетна, сматрам да могу сама да одлучим шта је добро за мене. Зато вас молим да ми кажете коме да се обратим.

ЧИТАТЕЉКА ИЗ ОСИЈЕКА

Иако увек вреди поразговарати с родитељима, морамо да се сложимо с тим да пунолетна особа може сама да одлучује.

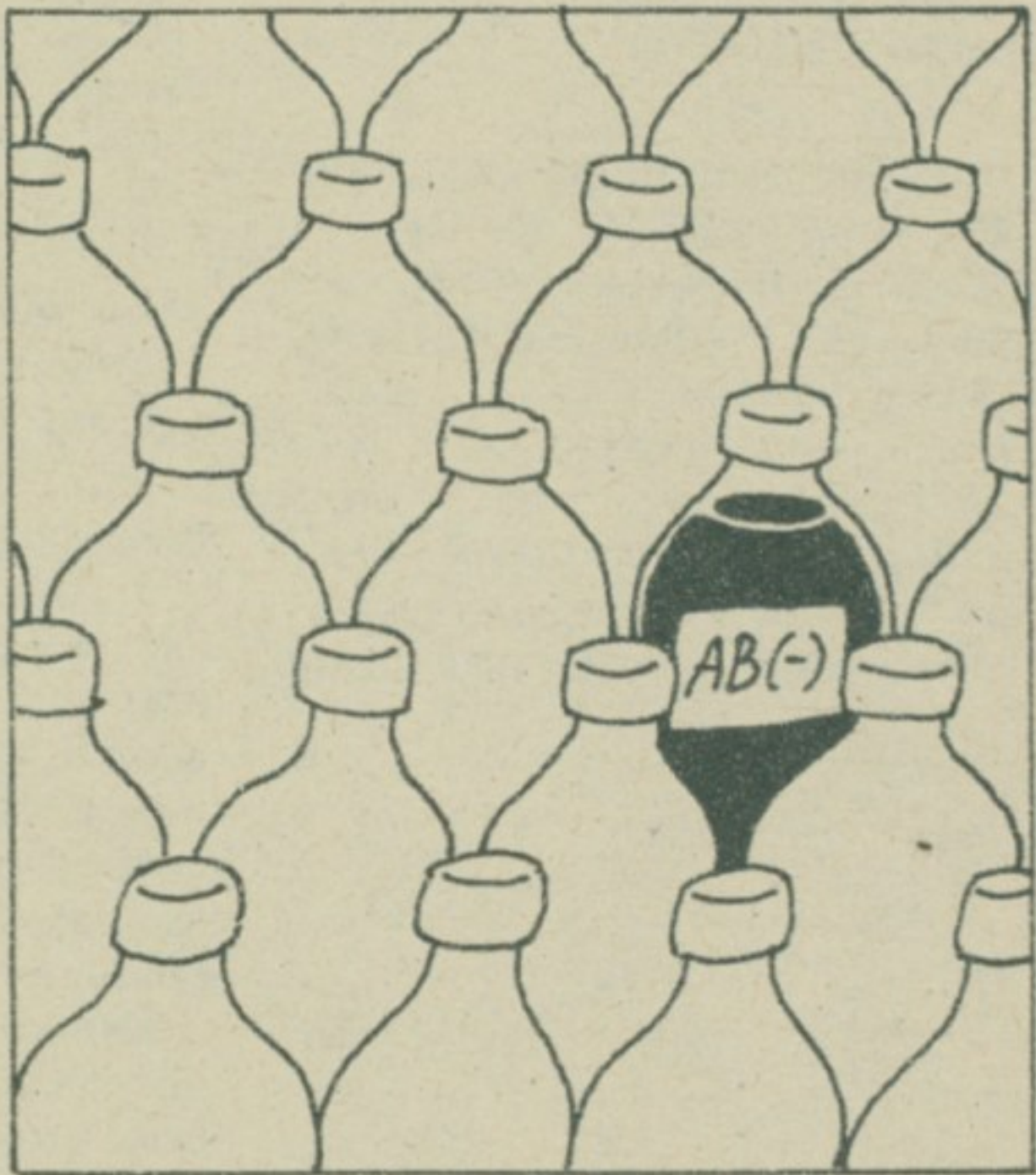
Ако и даље мислиш да је операција неопходна, ми, на основу искуства једног пацијента, препоручујемо клинику „Ребро“ у Загребу, Одјел за пластичну и реконструктивну хирургију и доктора Ивана Припића.

Ретка крв

На телевизији сам гледала филм о људима с веома ретком крвном групом. Занима ме о каквој се то крви ради и зашто је тако ретка (не мислим на густину!)?

РАДМИЛА ФИЛИПИЋ,
Кунсил 1
Вели Лошињ

Најређа крвна група је АБ (-). То није никаква повољност нити хендикеп, већ само биолошка особина.

Драги забавниче имам један проблем.
Ја знам све што ме интересује, а ли
не знам од чега је настао гром.
ОДГОВОРИ МИ.

Ана Круник Из
Инџија

Тата, купи ми... видео!

Тата ми је купио осмамилиметарску камеру „Ломо 215“. Занима ме где могу да набавим филмске касете и пројектор и да ли у Београду постоји нека фирма која развија ове филмове?

МИША
Врачевгај

Док су ове камере биле у моди, филмови су могли да се нађу у свакој продавници фото-материјала, а пошто су углавном били страни, развијали су их у иностранству – о трошку произвођача. Сада тога више нема. Кућне камере и пројекторе заменио је видео. Продавци више не набављају филмове за њих и они се полако селе у музеје...

Oric nova 64

Имам рачунар Oric nova 64, али никакo на могу да нађем видео игре за њега. Писао сам на разне адресе, али нисам добио одговор. Зато те молим да објавиш адресу продавнице у којој бих могао да их купим или адресу на коју могу да их наручим.

ТОПЛИЦА ТАНАСКОВИЋ
Железничка 9
Смедерево

Фирма која производи ове рачунаре више не постоји. Пропала је и француска фирма која их је преузела... Једина могућност је да покушаш преко љубљанске „Аутотехне“, тел. 061/319-877.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: слабокрвност, помодрелост, Биг бен, верс, Лондон, Ацика, Астарот, инат, м, О'Нил, пара, о, име, кг, об, три, накрај, Иранка.

ОШТЕЋЕН ЗИД: елементи 4 и 5.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Александра Илић, Руже Траживук 8, 59300 Книн – 14 година, воли музику и спорт, сакупља марке.

Нина Савић, Омера Масића 14/7, 71000 Сарајево – 15 година, воли дописивање, спорт и музику.

Силвана Митрева, Токо Мишев 6, 91440 Неготино-Вардар – 16 година, воли филм, књиге и путовања.

Сања Томашевић, Браће Грбића 150, 85347 Игало – жели да се дописује са младима, сакупља сличице „Животињско царство“.

Горан Тарлаћ, Занфила Радошевића 13, 36350 Рашка – 16 година, воли све што воле млади, тренира карате.

Јасна Тамше, Шалешка 2/ц, 63320 Титово Велење – 14 година, сакупља постере, тренира рукомет.

Александра Илић, 7. јула 4/8, 18300 Пирот – 11 година, воли музику, бави се спортом, навија за Партизан.

Данијела Ракић, Маршала Тита 160, 11420 Смедеревска Паланка – 13 година, воли спорт, музику и књиге.

Слободанка Зорић, Лењиново насеље 6, 55400 Нова Градишка – 13 година, сакупља постере и жели да се мења.

Маријана Кеслер, Трг маршала Тита 10/14, 21420 Бач – 11 година, пише песме, сакупља марке, салвете и значке.

Снежана Ђоковић, Јосипа Краша 4/2, 71000 Сарајево – 11 година, сакупља салвете и постере, воли рок-музику и клизање.

Тамара Илић, Булевар Бориса Кидрича 9а, 52000 Пула – 12 година, воли спорт и музику, сакупља постере.

Биљана Павловска, Финска 196-1/1, насеље Синђелић, 91000 Скопље – 16 година, воли музику и спорт, највише кошарку.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

● БРОЈ 1985

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

В. д. главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илић, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кеџић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Милединовић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, центри 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографике и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Месечна 26 динара, тромесечна 78 динара, полугодишња 156 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Месечна 52 динара, тромесечна 156 динара, полугодишња 312 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ – ПРЕТПЛАТА ЗА ЛИСТ: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ШЕСТОМЕСЕЧНА:

САД	USD	26.-
СР НЕМАЧКА	DEM	45.-
ШВЕДСКА	SEK	162.-
ФРАНЦУСКА	FRF	153.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	40.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број: 60811-620-63-257300-

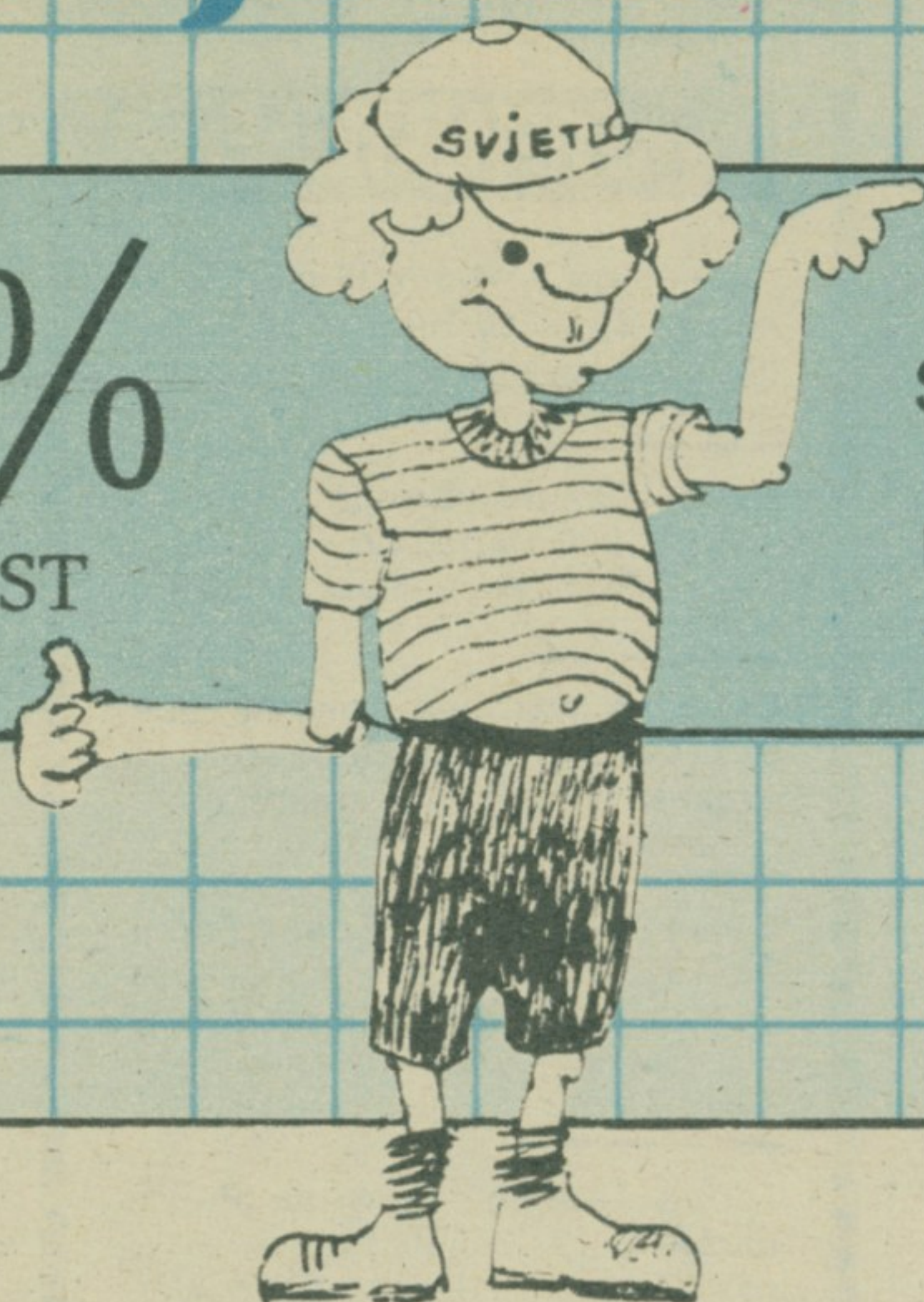
-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

* ГОДИШЊУ ПРЕТПЛАТУ
НА ЛИСТ НЕ ПРИМАМО.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

SVJETLOST

20%
POPUST

ODABRALI
SMO ZA VAS
IZ NOVE
PRODUKCIJE

POPULARNA IZDANJA

1. Džejn Eliot, Kolin King
DJEČJA ENCIKLOPEDIJA, latinica, ćirilica
Enciklopedija u slikama, uz humorističke ilustracije, pruža korisne informacije i fascinirajuće podatke. Cena 300.000 dinara
2. Majkl Čineri 1000 IDEJA ZA PRIRODOSLOVCA (Posmatrajte, upoređujte, sakupljajte, zaključujte. Istražujte prirodu kroz zanimljive pojave i eksperimente.) Specijalno izdanje za sve ljubitelje prirode! Cena 195.000 dinara
3. Mira Topić, Vaso Bukarica, Milica Marojević
MOSTOVI ZAVIČAJA (Učimo srpskohrvatski/hrvatskosrpski jezik)
Izuzetna knjiga namijenjena djeci naših iseljenika, kao i svim onima koji žele da savladaju osnove govornog i pisanog sh/hs jezika i osnove gramatičkog gradiva. Cena 320.000 dinara
4. Mirjana Jocić, Vera Vasić
ŠKOLSKI REČNIK STANDARDNOG SRPSKOHRVATSKOG/HRVATSKOSRPSKOG JEZIKA
Knjiga I A-Lj
Jedinstven leksikološki priručnik! Reči, morfološki i pravopisno obrađene, pojmovno su definisane.
II i III tom izaći će iz štampe sledeće godine. Cena 40.000 dinara

BIBLIOTEKA „MLADI DANI” (Izbor najnovijih izdanja)

5. Hans Kristijan Andersen BAJKE I PRIČE, latinica	36.000
6. Ljudevit Bauer POLIGLOT I PAS, latinica	27.000
7. Anton Pavlović Čehov PRIPOVIJETKE, latinica	30.000
8. Branko Ćopić ORLOVI RANO LETE, latinica, ćirilica	48.500

9. Danijel Defo ROBINZON KRUSO, latinica, ćirilica	52.500
10. Dubravko Detoni GLASOVIR NA KOTURALJKAMA, latinica	27.000
11. Duško Trifunović RAMPAMPILA, latinica	27.000
12. Maksim Gorki DJETINSTVO, ćirilica	42.000
13. Sergej Jesenjin PJESME, ćirilica	27.000
14. Luis Kerol ALISA U ZEMLJI ČUDA, latinica, ćirilica	36.000
15. Hasan Kikić PROVINCIJA U POZADINI, latinica	33.500
16. Valentin Katajev SIN PUKA, latinica	46.500
17. Dušan Kostić SUTJESKA, latinica, ćirilica	43.500
18. Miroslav Krleža DJEČAK PRATI ZMAJA, latinica	39.500
19. Vidoje Podgorec BELO CIGANČE, latinica, ćirilica	47.000
20. Desanka Maksimović IZBOR IZ POEZIJE I PROZE ZA DJECU, latinica, ćirilica	34.500
21. Laza Lazarević SVE ĆE TO NAROD POZLATITI, latinica, ćirilica	52.500
22. Alfons Dode PISMA IZ MOG MLINA, latinica	34.500
23. Dositej Obradović BASNE, latinica, ćirilica	29.500
24. Jovan Jovanović Zmaj PESME ZA DECU I O DECI, latinica, ćirilica	29.500

BIBLIOTEKA IZABRANIH DELA „BID” (Izbor najnovijih izdanja)

25. Šarl Bodler IZABRANE PJESME, latinica	85.000
26. Franc Kafka PROCES, latinica	58.000
27. Miroslav Krleža POVRATAK FILIPA LATINOVIĆA, latinica	85.000
28. Petar Petrović Njegos GORSKI VIJENAC, latinica	55.000
29. Sofokle ANTIGONA, latinica	42.000
30. Viljem Šekspir DRAME, latinica	86.000
31. Lav Nikolajevič Tolstoj ANA KARENJINA I-II, latinica	172.000
32. Ernest Hemingvej STRANAC I MORE, latinica	55.000
33. Gistav Flober MADAM BOVARI, latinica	70.000
34. Viktor Igo ZVONAR BOGORODIČNE CRKVE, latinica	116.000

NA OSNOVU OVE NARUDŽBENICE ODOBRAVAMO POPUST OD 20% ZA KUPOVINU KNJIGA POUZEĆEM. POPUST NE VAŽI ZA PRETPLATU.

NAJMANJA VREDNOST NARUDŽBINE JE 100.000 DINARA!

NARUDŽBENICA	Politikin zabavnik,	1989.
--------------	---------------------	-------

SOUR „SVJETLOST” RO Izdavačka djelatnost, KLUB KNJIGE, 71000 Sarajevo, P. Preradovića 3, telefon: 071/218-117

Naručujem knjige pod rednim brojem _____

Naručilac _____

Adresa _____

Član sam KLUBA KNJIGE: DA NE
ŽELIM DA SE UČLANIM DA NE

POZIVAMO VAS NA PRETPLATU

35. Anabela Kreig i Klif Rozni
DEČJA NAUČNA ENCIKLOPEDIJA, ćirilica, latinica
Likovna oprema: Stiv Peidž i Rasel Panter
Prevodilac: Emina Sućeska-Zakić
DEČJA NAUČNA ENCIKLOPEDIJA je potpun uvod u svet nauke. Tematski obrađena, njena jasna objašnjenja spajaju osnovne naučne principe sa svakodnevnim životom. Stotine vernih ilustracija, zajedno sa začuđujućim podacima, pitanjima i eksperimentima, pokazuju da je nauka isto toliko zabavna koliko i korisna. Podaci, tabele, rečnik i indeks upotpunjavaju ovu dragocenu enciklopediju za decu!
Pretplatna cena 300.000 dinara!
Nakon izlaska knjige iz štampe u septembru 1989. redovna cena će biti znatno veća.

BATMAN

WITH
ROBIN

BY JOE KANE

У БОРБИ ПРОТИВ ЗЛОЧИНА

BATMAN, ROBIN, and indicia are trademarks of DC Comics Inc. All Rights Reserved.

